

CSÜRJEINK ÚJRAHASZNOSÍTÁSA

REVITALIZAREA ȘURELOR - BARN CONVERSIONS IN TRANSYLVANIA

Projektgazda / Beneficiar :
Csík-Gyimes Natúrpark Egyesület
Közreműködők / Colaboratori:
BIA Esztány Győző

e-mail: esztany@csik.ro / tel: +40 (0)724212311 / www.facebook.com/esztanystudio

Pogány-havas Kistérségi Társulás

e-mail: office@poganyhavas.ro / tel / fax: +40 (0)266 316 035

Szerzők / Autori:

Esztány Győző, Radev Gergő, András Szilárd, Furu Árpád, Rodics Gergely

Fotók / Fotografii:

Esztány Győző, András Szilárd, Mihály László, Petres Noémi, Crișan Alexandru, Onodi Szabolcs,
Székely Barna, Paul Rocheleau, Szigeti V. István, András Szabolcs, Petres K. Győző, András Mihály

Rajzok / Desene:

Radev Gergő, Esztány Győző, András Szilárd

Fordítás / Traducere:

Moscu Katalin, Sebestyén László

Lektor / Lectura:

Furu Árpád

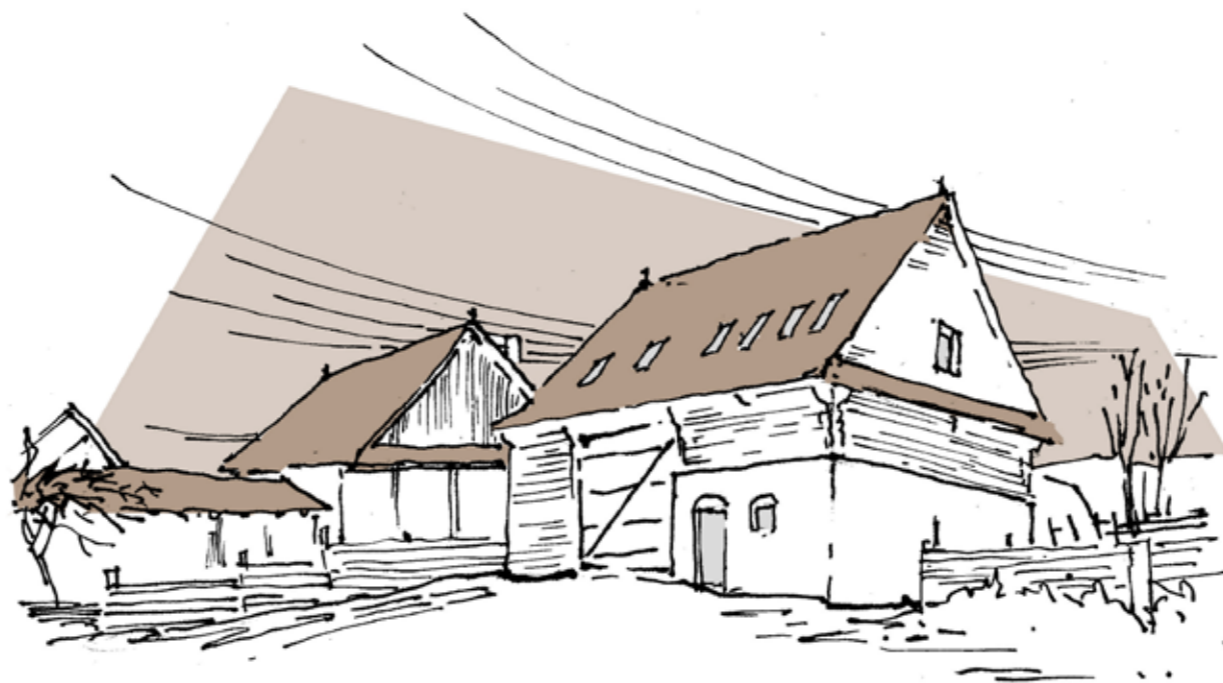
Korrektúra / Corectură:

Juhász-András Réka

Jelen kiadvány tartalma nem szükségszerűen tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját
Conținutul acestei publicații nu reprezintă poziția oficială a Comisiei Europene

Ingyenes kiadvány / Se distribuie gratuit
2015

Csűrjeink újrahasznosítása

Revitalizarea șurelor - Barn conversions in Transylvania

CSŪRJEINK ÚJRAHASZNOSÍTÁSA MINT A HELYI ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG VÉDELME ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE A CSÍK LEADER EGYESÜLET FALVAIBAN
CONSERVAREA ȘI VALORIFICAREA MOȘTENIRII CONSTRUITE LOCALE PRIN OFERIREA UNUI STUDIU EFECTUAT PE TEMA REVALORIFICĂRII ȘURELOR ÎN
SATELE DIN ZONA GAL LEADER CSÍK

BARN CONVERSIONS, BUILT HERITAGE PROTECTION IN THE VILLAGES OF THE CSÍK LEADER LOCAL ACTION GROUP

Bevezetés	Introducere	Introduction	4
Történeti kép	Retrospectivă istorică	Historical background	5
<ul style="list-style-type: none"> - A csűr Csík, Kászon, Gyimes népi építészetében - Csűrök - Istállók 	<ul style="list-style-type: none"> - Șura în arhitectura populară din zona Ciuc, Plăieși, Ghimeș - Șura - Grajdurile 	<ul style="list-style-type: none"> - The role of barns in the architecture of Csík, Kászon, Gyimes - Barns - Stables 	
Új élet a régi csűrökben	Viață noua în șuri vechi	New functions for old barns	9
<ul style="list-style-type: none"> - A hagyományos csűr terei az újrahasznosítás szemszögéből - Ötletek a csűr tereinek újrahasznosítására - A csűr építészeti karaktere - Anyaghasználat - Felújítás első lépései - Műszaki, kivitelezési problémák és megoldások - Felületkezelési technológiák és receptek 	<ul style="list-style-type: none"> - Spațiile șurei tradiționale din perspectiva refuncționalizării - Idei de re folosire a spațiilor șurei - Caracterul arhitectural al șurei - Materiale folosite - Primii pași ai unei renovări - Probleme, soluții tehnice și de execuție - Rețete și tehnologii de lucrări de finisare 	<ul style="list-style-type: none"> - Ideas for using the interior spaces of traditional barns - Refunctioning the spaces - The architectural character of barns - Material usage - The first steps of conversions - Technical problems and solutions - Surface treatment – technologies and recepies 	
Példák átalakított csűrökre	Exemple pentru șuri reutilizate	Examples of converted barns	21
Cél és stratégia	Strategie și țel	Goal and strategy	45
Barn conversions in Transylvania	Barn conversions in Transylvania	Barn conversions in Transylvania	46
Utószó	Cuvânt de încheiere	Afterword	47
Bibliográfia	Bibliografie	References	48

Bevezetés

Évszázadok során Csík, Kászon és Gyimes térségeiben, akárcsak Székelyföld más részein, kialakult egy jellegzetes épített környezet, mely immár kultúránk része, és amelyre méltán büszkék lehetünk.

Az idők megváltoztak, s ebben a felgyorsult világban, nehezen tekintünk kéznél levő adottságainkra, az örökségünkre értékként. Sokszor könnyebb mindent sutba vágva, egy új, divatos életet élni. Amennyiben így teszünk, gazdag kulturális sokszínűségünket tesszük kockára.

A hagyományos életmód elhagyásával saját népünk értékei eltűnőben vannak, és ez a sors vár a telkeinken álló régi épületekre is. Épített örökség, ami évszázadok alatt lassan alakult ki, csiszolódott apáink kezei és leleményük által. Kiállták az idő próbáját és mára olyannyira szerves részévé váltak életünknek, hogy észre sem vesszük azok jelentőségét. Egy olyan formavilág ez, mely tájaink jellegzetességét adja, s mely ott van mindig, hogy segítségünkre legyen.

Tanúi vagyunk e sajátos és értékekben gazdag építészeti környezet átalakulásának. A globalizáció termékei rohamléptekkel veszik át szüleinktől tanult életmódunk minden apró szelétét. Hagyományaink egy része a köztudatba beépült már, és sok szervezet megőrzésükért harcol, dolgozik. Ilyenek: a székely népviselet, táncaink, dalaink, meséink, és székely-kapuink, melyeket sok ország világszerte ismer és csodál. Kevesen gondolnak viszont a kőből, téglából, fából épült csűrjeinkre, melyek mesteri faszervezete, látványos tömege nélkül, nem székely falu a falu. A kiadvány képet ad, a csűrjeinkben rejlő sokoldalú használat lehetőségeiről, ezáltal segítve megőrzésüket. Napjainkban azt figyelhetjük meg, hogy egyre kevesebben gazdálkodnak. Ennek egyik következménye, hogy egyre több csűr marad üresen. Akadnak olyan tulajdonosok is, akik meglátják ezekben az épületekben az újrahasznosítás lehetőségét, felújítják, átalakítják őket. Cél és életet adnak nekik, a hasznosság által, ami biztosíthatja fennmaradásukat. Az ő példájuk számunkra elsődleges. Tapasztalataikat összegyűjtve és továbbépítve, abban kívánunk segíteni, hogy minden csűr gazdája jó szívvel döntsön, ezeknek az épületeknek a megtartása mellett. Tisztában legyenek afelől, hogy milyen érték is fekszik telkük hátsó felében, melynek sok szempontból nincs párja más vidéken.

A kiadványban megjelenő példák segítenek bemutatni, a közelmúltban még kihasználatlan csűrök újraértelmezett tereit, melyek így, újra a mindennapi élet szerves részei lehetnek. Sokoldalú megközelítéssel, technikai útmutatással átfogó képet adunk, hogy bárki bátran belevághasson egy ilyen átalakításba. Fontos, hogy megértsék az építészek nézőpontját is, és hogy a végeredmény szakszerű és elegáns legyen. Egy olyan megoldás, amely jó a gazdának és továbbviszi a múlt értékeit. Egy olyan megoldás, ami újat teremt, megférve a régivel, megtartva a jellegzetes faluképet és a székely tájat.

Jó olvasást kívánunk!

Introducere

De-a lungul secolelor în zonele Ciuc, Casin și Ghimeș, ca și în alte părți ale Ținutului Secuiesc, s-a format un peisaj arhitectural specific, ca parte integrantă a culturii noastre, și pentru care putem să fim mândrii.

Timpurile s-au schimbat, și în această lume accelerată, nu mai privim moștenirea noastră ca valoare. De multe ori este mai ușor de a scăpa de trecut, și a trăi o viață nouă și la modă. Dacă trăim astfel, riscăm pierderea bogăției noastre multiculturale.

Paralel cu abandonarea modului de viață tradițională, este în pierdere tradiția noastră populară, și această soartă așteaptă și pe clădirile vechi tradiționale. Moștenirea construită, care a evoluat încet de-a lungul secolelor, s-a lustruit (șlefuit) sub mâna și ingeniozitatea strămoșilor noștri. Au supraviețuit proba timpului, și au devenit parte integrantă a vieții noastre, atât încât nu mai observăm semnificația lor. Această lume a tradiției arhitecturale atât de caracteristic peisajului nostru, poate fi oricând la îndemâna noastră.

Suntem martorii transformării acestui mediu arhitectural bogat în valori, și specific local. Produsele globalizării cuceresc treptat modul de viață învâțat de la părinții noștri. O parte din tradiția noastră este deja înrădăcinată în conștiința publică, și multe organizații luptă, și lucrează pentru păstrarea lui. Așa este în cazul: costumelor populare, a dansurilor, a cântecelor, a poveștilor populare, și a porților secuiești, care sunt cunoscute și admirate de multe țări din lume. Pe altă parte puțini gândesc la șurele noastre zidite din piatră, cărămidă sau lemn, care determină prin sistemul lor structural ingenios, și volumetria lor impozantă, specificul imaginii satului secuiesc.

Prin această publicație dorim să prezentăm multitudinea posibilităților de refolosire a șurelor, contribuind astfel la conservarea lor. Astăzi putem observa fenomenul că, cât mai puțini oameni se ocupă cu agricultură. Ca urmare a acestui fenomen, tot mai multe șuri rămân goale. Există, de asemenea proprietari, care observă posibilitatea de refolosire, renovare și revitalizare acestor clădiri. Primesc viitor și viață, prin revalorificare, fapt care contribuie la păstrarea lor. Exemplul lor este prioritar pentru noi. Culegând experiențele lor, încercăm să ajutăm ca fiecare proprietar de șură, să decidă în favoarea păstrării acestor clădiri. Să cunoască ce valoare unică are șura lui.

Exemplele din publicație ne ajută să prezentăm spații de șuri recent revitalizate sau refolosite, care astfel din nou să facă parte integrantă a vieții de zi cu zi. Dintr-o percepere multilaterală, printr-o descriere tehnică amplă dorim ca oricare proprietar să decidă în favoarea revalorificării. Este important să înțelegem punctul de vedere a arhitectului, ca să obținem un rezultat profesionist și elegant. Un rezultat care este bun pentru proprietar și păstrează valorile trecutului. O rezolvare care crează ceva nou, rămâne în armonie cu trecutul, și păstrează imaginea caracteristică a satului și peisajul local.

Studiere plăcută!

Introduction

This book is a practical guide for traditional barn conversions in Transylvania, Romania. The territory we cover is in the Eastern Carpathians where traditional farming is still alive and most small farm holdings still use their traditional barns to store hay and accommodate their cow, sheep and horse in the same building. However the young generation in villages tends to stop farming or on the contrary they scale up and modernise their agricultural activities. Therefore the functions of village farming architectural heritage terminate and the barns get abandoned. Sooner or later families often demolish their barns which is a big loss of historical environment as well as of the aesthetics of the settlements.

The idea of this book is to help barn owners to value their buildings and to help them develop new plans for new functions. We believe that these barns provide a great architectural space for many functions of the modern lifestyle. They can accommodate modern, spacious homes, guesthouses, workshops or cultural centres or even smaller sports halls – among many other options. We believe that in most cases it is much better to convert the existing barns than to replace them by modern village buildings. This book is an inventory of the treats of traditional barns and a bunch of existing conversions to inspire barn owners. The geographical scope of this publication is the seventy villages of the Csík LEADER Local Action Group (www.csikleader.ro). These settlements are located in three large depressions of the Eastern Carpathian Mountains: Csík (Ciuc) basin, Kászon (Cașin) basin and the populated narrow valleys of Gyimes (Ghimeș). This area is predominantly populated by Hungarians therefore the book is written in both languages (Hungarian and Romanian). The geographical as well as administrative centre of this area is the 40.000 population town of Csíkszereda (Miercurea Ciuc), being the county capital of Harghita county too.

It is worth emphasising two related cultural features. One is that even in a relatively small geographical area different characteristics and styles of barns developed over the course of the centuries. It was influenced by the available building material (brick, stone and timber) the practicalities as well as fashion and local competition to express wealth by the size and style of the barn. The other one is the fact that small scale family farming in these mountain areas developed and maintains one of Europe's highest biodiversity (the multiplicity of plant and animal species). For visitors the beauty of the flower rich meadows in June and July and barns as the storage of hay made on these enchanting grasslands (July, August) provides a complex and interconnected experience of farming, built heritage and culture – inside and outside the village i.e. on landscape level.

Történeti kép

A csűr Csík, Kászon, Gyimes népi építészetében

A gazdasági épületek a háziállatok tartására, a takarmány, a termények vagy a tűzifa tárolására, esetleg feldolgozására szolgáltak. A szálás takarmány tárolására, ennek cséplésére a csűröket használták. Az állatokat fajtánként istállóban pajtákban, ólakban tartották. A szarvasmarhát, a fejős, igás állatot, a lovakat a legnagyobb méretű pajtákba, az istállókba kötötték be. A disznóknak kisebb méretű, általában kifutóval ellátott disznópajta, ól készült. A juhokat Csikban legfeljebb telente tartották a portán, ezek számára is fedett ólak készültek, de gyakran a csűr egyik elhatárolt részében volt a helyük.

Sokban függött az egyes épületek megléte vagy használata a vidék vagy akár településeken belül az egyes családok mezőgazdasági termelésének jellegétől. Az intenzív gabonatermelés nagyobb méretű gabonások, az állattenyésztés pajták és nagyméretű takarmánytárolók megjelenését eredményezte. A nagygazdák telkein egész sor nagyméretű melléképület állt, a szegényebbek udvarain a ház mellé legfeljebb kisebb pajták, ólak épültek. A korai gazdasági épületek általában egy-egy sajátos funkciót szolgáltak, a XVIII-XIX. századi udvarhasználatban bekövetkezett változások felgyorsították ezek összevonását. Jó példa erre a ma ismert formában legkorábban kialakult csűr. A Csíki-medence és a hozzá kapcsolódó völgyek Erdély leghűvösebb területei közé sorolhatók, a magas tengerszint feletti fekvés, hideg, szeles és ködös időjárás folytán itt a legrövidebbek a nyarak és itt legtöbb a csapadék. Emiatt a gabona- és zöldségtermesztés területén elért csekélyebb eredményeket a csíki székelyek a szarvasmarha-, ló- és juhtartással próbálták ellensúlyozni. Csíkszéken ezért a mezőgazdasági termelés is megtartotta archaikus formáját, itt még a XIX. század második felében is kétnyomásos rendszerben működött az ugaros gazdálkodás, az állattartásban pedig tovább élt a ridegtartás havasi legelőkhöz és nagy ugarhoz kötődő gyakorlat. A szarvasmarhák kizárólagosan istállóban való tartására fokozatosan a XIX. század végétől kezdődően tértek át, ez a folyamat befolyásolta a melléképületek, ezen belül a csűrök és istállók méret és számbeli fejlődését is, ettől kezdődően hangsúlyosan uralják a vidék falvainak építészeti képét a nagy méretű tágas csűrök és istállók.

Retrospectivă istorică

Șura, parte a arhitecturii populare din zona Ciuc, Casin, și Ghimeș

Construcțiile gospodărești serveau ca adăpost pentru animale ca loc de păstrare a furajelor, recoltei sau lemnelor de foc și ca loc de desfășurare a unor munci. Șurile erau construcțiile unde se depozita fânul în pod și se treierau cerealele. Animalele erau ținute pe specii în grajd, poiată, coteț. Bovinele și caii erau ținuți în grajdurile mai mari. Porcii aveau o poiată mai mică, adeseori cu un spațiu deschis aferent. În Ciuc, oile erau ținute lângă casă numai iarna, aveau și ele o poiată sau un ocol acoperit, adeseori li se separa o porțiune din șură. Existența și utilizarea anumitor construcții depindea în mare măsură de specificul activității agricole a zonei, ba chiar și în cadrul unei așezări de specificul activității fiecărei familii. Unde cultivarea cerealelor era mai însemnată, au apărut grânare mai mari, iar unde creșterea animalelor era mai importantă, acolo grajdurile și podurile pentru furaje au fost mai mari. Gospodarii mai înstăriți aveau lângă casă o serie întreagă de clădiri gospodărești mari, cei mai săraci își făceau grajduri mai modeste. La început, construcțiile gospodărești aveau fiecare o funcție specifică, mai târziu în secolele 18-19, a început comasarea acestora în construcții multifuncționale, cum este șura pe care o cunoaștem astăzi. Bazinul Ciucului și văile adiacente fac parte din zonele cu temperaturi cele mai scăzute din Transilvania. Urmare a altitudinii, a climatului rece, cu vânturi și ceață, verile sunt mai scurte și cad cele mai multe precipitații. De aceea, rezultatele mai slabe în cultura cerealelor și legumelor au fost compensate de secui prin creșterea unui mai mare număr de vite, cai și oi. Prin urmare, în scaunul Ciuc s-a păstrat forma arhaică a producției agricole în sistem bienal până către sfârșitul secolului XIX, iar vitele erau ținute pe pășunile montane. Numai treptat, de la sfârșitul secolului 19, s-a trecut la ținerea vitelor în grajd, iar acest proces a influențat dezvoltarea ca număr și dimensiuni a construcțiilor gospodărești, printre care și a șurii. De acum, șurile impunătoare domină peisajul rural.

Csűrök

Az időjárási és domborzati viszonyok miatt Csíkban, amint Erdélyben sokfelé, a gabonát fedett, huzatos térben csépeltek és tisztították. Az ilyen célra emelt építményeket neveztek csűrnek. Elsődleges funkciójuk, azaz a gabona cséplése mellett, ellátták a szálás takarmány tárolásának térigényes feladatát is, és a legtöbb területen, ahogy a Székelyföldön is ugyanezen többszörösen tagolt épületeken belül alakították ki a szarvasmarhák vagy akár a lovak istállóját: a pajtát. Ez utóbbiakat pajtás vagy istállós csűröknek nevezzük.

A XVI–XVIII. századi írott források, melyek nagy része udvarházak javainak összeírásából, kisebb hányada tanúvallomásokból tevődik össze, árnyalt képet adnak az ekkor használatos csűrökről. A legtöbb adat boronákból vagy keményfa ágasokra épített, koszorús, szarufás, rakófas vagy sövényfalas csűröket említ, melyeket szalmával vagy zsindellyel fedtek. A csűr központi részének méretét aszerint osztályozták az összeírók, hogy hány ember csépelhetett benne egyszerre, a négy vagy hat cséplőt is befogadó csűrök már nagynak számítottak. Az írott források azt bizonyítják, hogy a XVII–XVIII. században Székelyföldön már a földműves lakosság tulajdonában is léteztek azok az alapvető csűrtípusok, melyekkel a XIX. század végétől napjainkig a vidék falvaiban találkozhatunk.

A pajtás vagy odoros csűr központja a hagyományosan cséplésre szánt, magas kapukkal lezárható átjáró-tér.

A szakirodalomban sérüként meghatározott teret

Erdélyben csűrnek, csűrközének, csűrföldjének, csűrpia-

Șura

Datorită condițiilor climaterice și de relief, în zona Ciucului, ca de altfel în multe zone din Transilvania, cerealele erau treierate și curățate în spații acoperite și bine aeri-site. Construcțiile ridicate în acest scop erau numite șuri. Pe lângă funcția lor primordială, adică treieratul cerealelor, mai serveau și ca loc de depozitare a furajelor voluminoase, iar în cele mai multe zone, ca și în Secuime, prin divizarea spațiului au fost create grajduri pentru vite și cai. Aceste construcții se numesc șuri cu poiată sau cu grajd.

Izvoarele scrise din secolele 16-18, care în mare parte sunt inventare ale conacelor, o mai mică parte declarați de martori în diverse cazuri judiciare, ne oferă o imagine nuanțată asupra șurilor care existau în acel timp. De cele mai multe ori sunt pomenite șuri construite din grinzi, cu pereți din scânduri sau împlețiți, acoperiți cu paie sau cu șindrilă. Spațiul central al șurii era apreciat după câți oameni aveau loc acolo să treiere. Șurile pentru patru sau șase treierători contau deja ca mari. Izvoarele scrise dovedesc că tipurile principale de șură pe care le întâlnim din sfârșitul secolului 19 până astăzi, erau deja utilizate de gospodarii din Secuime încă din secolele 17-18.

Centrul șurii cu poiată sau grajd este spațiul care servea în mod tradițional pentru treieratul cerealelor, închis cu porți înalte pe două fațade. Spațiul care în literatura de specialitate poartă numele de arie, se numea în Transilvania *șură*, *câmpul șurii*, *piața șurii*. Astăzi spațiul este locul în care eventual stă carul pentru fân sau se depozitează diferite materiale.

cának neveztek. Manapság legfeljebb csak a szénásszekér áll be ide lerakódáskor, s esetleg raktározásra használják. A csürköze mellett egyik vagy akár mindkét oldalon kapott helyet a néha több részre osztott istálló, azaz pajta. A másik oldalán, kétszattú csürköknél a tetőt tartó fal, háromszattú épület esetén pedig kisebb pajták, ólak vagy egy második nagy istálló volt. A pajták és az istálló belmagassága alacsony, a csürköze a megrakott szénásszekérhez igazodva jóval magasabb. A kis ólak, pajták akár köztes födémmel is épülhettek. Az épületet egységes, magas, általában a hosszanti tengely irányában elhelyezett fedélszerkezet fedi. Székelyföldön, így Csikban és Kászonban sokszor a csürköze mellett e felé nyitott fallal takarmánytároló teret alakítottak ki. Ezt neveztek odornak vagy udornak, az ilyen épületet odoros csürköknek. Az odor szó eredeti jelentése a gabona tárolására alkalmas hely volt, ezért így hívták a pajta fölötti, erre a célra használt részt is.

Amennyiben a pajták számára külön épületet emeltek, előfordult, hogy a csürt csak takarmánytárolásra használták (Kászon, Csik egyes területei), ám gyakoribb volt az, hogy a csürköze egyik oldalán odor, a másikon istálló állt. Voltak kétistállós csürök is, ilyenkor az egyik pajtát a szarvasmarha, a másikat a juhok számára alakították ki. A lovakat a XX. század végétől már a szarvasmarha-istállóban tartották. A pajták méretüktől függően egy- vagy kétfarosak, azaz az állatokat egy vagy két sorba kötötték be. Napjainkban az állatállomány csökkenése következtében gyakori, hogy egy pajtán belül részeket rekesztenek le a különböző állatok számára, ilyenkor egy fedél alatt élhet a szarvasmarha, ló, juh, malac is.

Csikban, akárcsak Udvarhelyszéken, ahol ez szinte általános, épültek négyoszattú csürök is, azaz az egyik pajta vagy az odor mellé még egy alacsonyabb födémmel kialakított kocsiszín, árnyékalja is került. Akár kétszattú csür mellé is kerülhet harmadik oszatként szekérszín, Csikborzsován például nem ritkán a csürkaput és a szekérszín is két fele nyíló szegmensíves kapukkal zárják. Ritkábban öt- vagy akár hatoszattú, ún. kettős csüröket is találunk, ezek általában akkor épülnek, amikor két család (testvérek, rokonok) használja az udvart. Az ilyen méretes épületek legtöbbször szimmetrikusak, két csürkapuval és két csürközével rendelkeznek, melyek vagy közvetlenül egymás mellett, vagy egy pajtával elválasztva épültek (Csíkcsicsó, Csíkzentlélek).

Az udvar felőli oldalon az istállók födémgerendáit mintegy méternyire kieresztik, fölötté meghosszabbítják a tetőt. A vízszintes gerendákat és a tetőt rendszerint kis magasságú, függőleges, ferde deszkaelemekkel kötik össze, így itt további szellős tárolóter áll rendelkezésre, elsősorban sarjú számára. A függőleges deszkaelemeket a tornác mellvédhez vagy árnyékolókhoz hasonlóan gyakran díszítik: ide általában fűrészelt peremű deszkalapok vagy lécrács kerül. Csíkzentmiklóson például a lécrács különböző változatai mellett, gyakran fűrészelt elemek is megjelennek. Szintén jellegzetes megoldás, hogy a csürajtón kívüli részekben, a tetősíkot a kert felé is meghosszabbítják, így akár két-három méternyi fedett teret nyernek, melyet takar-

Pe una sau ambele laturi ale miezului șurii este amplasat grajdul numit poiată, câteodată compartimentat. Pe latura fără grajduri era peretele înalt care susținea acoperișul. Tavanul grajdurilor era jos, al spațiului din mijloc mult mai înalt pentru a permite intrarea carului cu fân. Poiatele mici erau construite în unele cazuri cu planșeu intermediar. Construcția este acoperită de o șarpantă înaltă, unică, direcționată pe axa longitudinală a construcției. În Secuime, deci în și în zona Ciucului și Plăieșilor, sub șarpantă s-a creat spațiul pentru depozitarea fânului, deschis pe partea dinspre spațiul central. Acesta se numea *odor* sau *udor*, iar construcția șură cu odor. Cuvântul *odor* desemna inițial spațiul pentru păstrarea cerealelor.

Dacă în gospodărie existau grajduri separate pentru animale, în unele cazuri șura servea numai ca depozit pentru furaje (unele zone din Ciuc, Plăieși). Însă era mai frecventă varianta cu grajd de o parte și magazia de cereale de cealaltă. La șurile cu două grajduri unul era pentru vite, celălalt pentru cai. De pe la sfârșitul secolului 19, caii erau ținți în același grajd cu vitele. După mărime, grajdurile erau cu unu sau două rânduri, adică aveau iesle pe o parte sau pe ambele. În zilele noastre, odată cu scăderea numărului de animale, adesea se compartimentează grajdul pentru diferite specii, sub același acoperiș fiind vite, cai, oi, porci.

În Ciuc, ca și în zona Odorheiului, se întâlnesc și șuri compartimentate în patru, unde pe lângă unul dintre grajduri mai este și un spațiu - șură - pentru păstrarea căruței și a uneltelor agricole. Acesta se întâlnește și în cazul șurelor cu două compartimente. În unele localități, de exemplu la Bârzava se întâlnesc porți ale șurii în două canaturi, la fel poarta șurii pentru căruță. Mai rar întâlnim șuri compartimentate în cinci sau chiar șase, numite șuri duble. Acestea se întâlnesc în curți care erau folosite în comun de două familii (frați, rude). Aceste construcții de mari dimensiuni sunt de obicei simetrice, cu două porți mari și două câmpuri, fie unul lângă altul, fie cu un grajd intercalat (Ciceu, Lelicești).

Pe fațada dinspre curte, grinzi de planșeu ale grajdului depășesc cu circa un metru planul peretelui, iar șarpanta este coborâtă corespunzător. Prin astereală din scânduri sau șipci, între grinzi și șarpantă se creează un spațiu suplimentar bine aerisit, utilizat de obicei pentru a depozita otava. Șipcile sunt adesea decorative sau formează o grilă. Asemenea soluții întâlnim de exemplu la Nicolești. O altă variantă tipică este prelungirea acoperișului și în spate, către grădină. În spațiul acoperit astfel obținut se depozitează de asemenea furaje ori se creează cotețe. Fundațiile, soclurile sunt de obicei zidite din piatră, rar se întâlnesc grinzi-talpă așezați direct pe sol. Majoritatea șurilor de construcție veche au pereți din bârne îmbinate cu capete încrucișate. De la sfârșitul secolului 19 au apărut șurile cu pereți din grinzi ciopliți, îmbinați în coadă de rândunică, mai rar vedem și structuri în chesoane. Atât în Ciuc cât și în Casin se construiau și șuri cu pereți de zidărie, unele din piatră, altele din cărămidă. De pe la mijlocul secolului 19, gospodarii mai cu stare au început

mány (sarjú vagy polyva) tárolására használnak, esetleg itt is ólakat alakítanak ki.

Az alapok, lábazatok leginkább kőfalazatúak, a talpgerendák földre helyezése ritka. A régebbi csűrök java része keresztvéges boronafalú. A XIX. század végétől megjelentek a bárdolt gerendákból épített, fecskefarkas csapolással összeállított csűrök, ritkábban zsilipes szerkezetet is láthatunk.

Csíkban és Kászonban egyaránt kőfalazatú csűröket is építettek. Készültek magas, háromszögű, kő oromfalú csűrök is. A XIX. század második felétől a boronacsűrök mellett, a módosabb gazdák telkein feltűntek a téglából falazott csűrök. Kászonban elvétve kőből vagy téglából épített, vakolt, háromszögű oromfalakkal ellátott, nyeregvetős, cseréppel fedett építmények is vannak (Kászonújfalú), gyakoribb az, amikor csak az istálló rész épül kőből vagy téglából. Tusnádon a közeli kőbányáknak köszönhetően nagyméretű faragott andezit tömbökből is készültek csűrös és csűr nélküli istállók is.

A XX. század első felében a szék területén már többfelé is épültek téglacsűrök, ezeken a csűrkapu nyílását gyakran kosárvíval zárják. Előfordulnak olyan épületek is, ahol az istálló kőből, a fölöttük emelkedő falak és az odrok falai téglából épültek (Csíkszentsimon). A téglacsűrök sajátos eleme az odor falainak szellőzőlyukakkal való tagolása, melyek geometrikus elrendezése, illetve körkörös téglaberakással való kiemelése, vagy keretezése, akárcsak a szemöldökívek falsíkból való kiemelése díszítő hatású. (Csíkszentsimon, Csíkszentmihály, Felcsik falvai). Csomortánban kereszt alakban rakott kieresztett tégladísztéssel vagy kör alakú szellőzők kereszt alakú osztásával is találkozhatunk.

Az istállót általában a jobb hőtartás érdekében tapasztották és meszelték. Tapasztás hiányában a gerendaközöket agyaggal gondosan betöltték. A szérú vagy csűrközé dörgölt agyag, majd a XX. sz.-tól egyre gyakrabban hídítás, a pajtákát és az istállót általában hídlással (vastag pallókkal) borították. Az istállók fölött általában vasos gerendákkal kialakított deszka- vagy pallófödém van, mely képes a fölötté felhalmozott nagy mennyiségű takarmányt megtartani. A módos téglacsűrök pajtaiban még a földemekeket is poroszüveg szerkezettel, téglából rakták. A csűrközé fölötti födém általában gyengébb, de előfordult, hogy a gerendákra csak néhány deszkát helyeztek, szegezés nélkül.

A csűrök tetőszerkezete a házaknál leírt időbeni fejlődést mutatja. Archiv felvételek, leírások taposott szalmafedeles magas tetőkről is tudósítanak. Zsindellyel, dráncával, akár deszkával fedett, szintén magas kontyolt vagy csonkakontyos csűrfedeleket elvétve még találni, ám a legtöbb csíki csűr ma már oromfalas nyeregvetős csonka-kontyolt vagy kontyolt, cseréppel fedett épület, melynek tetőszöge már nem haladja meg a 45 fokot. Nagyobb méretű odoros csűröknél gyakran a tetőt áttörő lécekből összeszegezett kéményszerű függőleges szellőzőnyílásokat is találunk. A széles ereszeket többek között Kászonban a fokozatosan hosszabbra vágott haránt-irányú boronageren-

sá-și faci șuri zidite din cărămidă. În zona Plăieși sunt mai rare șurile care sunt construite complet din piatră sau cărămidă, inclusiv zidurile de fronton triunghiulare (Casinul Nou), mai frecventă este varianta în care numai grajdul este zidit. La Tușnad, datorită carierelor de piatră din apropiere, s-au construit șuri și grajduri și din blocuri masive cioplite din andezit.

Din prima jumătate a secolului 20 se construiau tot mai multe șuri din cărămidă, cu porți boltite. Se întâlnește și construcții la care zidurile grajdului sunt din piatră, ceilalți pereți din cărămidă (Sânsimion). Un element specific al șurilor din cărămidă formează gurile de aerisire, care pe lângă efectul practic au și un rol decorativ prin amplasarea lor simetrică și scoaterea în evidență prin pervaze sau alte motive decorative (Sânsimion, Mihăileni, satele din bazinul Ciucului de Sus). La Șoimeni întâlnim goluri în formă de cruce sau rotunde, divizate în formă de cruce.

Pentru o mai bună izolare termică, grajdurile erau în general chituite cu argilă și văruite. Câmpul șurii era inițial lut bătătorit, mai apoi din secolul 20 tot mai frecvent podea din lemn. Grajdurile erau în general cu podea din scânduri groase. Deasupra grajdului se află o podină pe grinzi, destul de rezistentă pentru a suporta greutatea furajelor depozitate. La șura gospodarului înstărit se întâlnește și planșeu de cărămidă cu bolțișoare. Câmpul șurii nu avea planșeu deasupra, eventual se așezau niște scânduri peste grinzi. Șarpanta șurii a evoluat în timp la fel ca și în cazul caselor de locuit. Fotografii de arhivă și descrieri ale vremii ne arată acoperișuri înalte din paie. Rar mai întâlnim și astăzi șuri acoperite cu șindrili, draniță sau scânduri, însă astăzi majoritatea șurilor din Ciuc sunt construcții cu perete de fronton, șarpantă în patru sau două ape cu învelitoare din țigle, cu unghiul de pantă care nu depășește 45 de grade. La șurile mari întâlnim des canale de aerisire verticale, din scânduri. În unele părți, ca în zona Plăieșilor, streășina largă este susținută de console. Pe partea scurtă a clădirii se află ori o streășină mai îngustă, ori un pervaz pentru conducerea apei din precipitații, susținut în consolă de grinda transversală a grajdului, ori are un picior care se sprijină pe pietrele de temelie. Se întâlnește și streășini susținute de console oblice.

Ferestrele grajdurilor sunt în general de mici dimensiuni. Ușa este pe toc simplu, de construcție simplă, din șipci sau în panel. Mai ales la șurile construite în secolul 19 întâlnim o a două ușă în formă de grilă, care asigură aerisirea grajdului fără ca animalele să poată trece. Aceste uși erau decorate prin sculptarea capetelor scândurilor, asemănător cu ușa de la pivniță. Astăzi se folosesc mai mult uși simple din șipci. Un element specific al șurii îl constituie ferestrele de deasupra ieslelor, pentru introducerea furajelor, cu toc simplu și volet masiv din scânduri.

În așezări cu structură regulată, șurile din capătul curții erau aliniate, lucru care până astăzi definește imaginea multor sate.

dákból kieresztett konzolok tartják. Az épület rövid oldalán a kisebb ereszt, vagy vízvetőt tartó hosszanti koszorúgerendát a festszék közepén egy függőleges faelemmel megtámasztják, mely gyakran a konzolszerűen kieresztett pajtagerenda végére vagy a lábazat köveire támaszkodik. Ferde könyökfákkal támasztott ereszek is készültek. A csűr pajtáján, istállóján általában kisméretű ablakokat találunk. Ajtóik lehetnek ácsokra szerelt egyszerű, leveles, betétes deszkaajtók. Az ajtók előtt, főleg a XIX. századi csűröknél, gyakran állt egy második leveles ajtó, amely a pajta szellőzését elősegítette, ám a jóság ki-be járását megakadályozta. Az ilyen ajtókat díszítették, a deszkák széleit mintásra fűrészték, akárcsak a hasonló célból a házak pinceajtói elé szerelt leveles nyílászárnyakat is. Ma már erre a célra leginkább egyszerű lécajtó szolgál. Sajátos nyílásai a csűrnek a takarmánynak a pajtába való beadására szolgáló ácsokos, kisméretű ajtók, lappancsok. Szabályosabb telekszerkezetek mellett, keresztcsűrös udvarelrendezés esetén a csűröket gyakran egy vonalban, egymás meghosszabbításába építették, ezt csűr soroknak nevezzük. Az ilyen csűr sorok sok faluban megfigyelhetők, meghatározó elemei a faluképnek.

Istállók

A XIX–XX. század fordulóján a Székelyföld nagy részén, a nagyobb állatállomány miatt a lovak és marhák számára a telken belül a ház meghosszabbításában, ettől külön építve külön istálló is készült. Az istállós csűrökhöz hasonlóan az istállók is több részre tagolt gazdasági épületek, ám hiányzik belőlük a magas, széles kapuval lezárt cséplőrész a csűrköze, vagy szérű. A csiki és kászoni istállók is általában több részre voltak osztva. Épülnek olyan istállók is mely mellé szekérszín vagy akár ólak is csatlakoznak. Leginkább boronából készültek, de előfordulnak ritkábban vegyesen kőből és fából vagy csak kőből emeltek is. Tusnádon, Lázárfalván és a környező falvakban nagy méretű faragott andezit tömbökből készült istállókat is találunk, melyeknek magas, konzol nélküli szürke kváderes falai, kis méretű ablakai, faragott kő ajtókeretei szokatlan, a vidékre nem jellemző robusztus hatást keltenek. Az istállók és színek fölött levő padlástérben a napi takarmány számára tárolóteret biztosítottak. A felrakás megkönnyítése céljából a tető síkjában, vagy az istálló fölött konzolban kieresztett rész függőleges falán létrával megközelíthető ajtónyílásokat nyitottak, a sarjú ledobása érdekében az istálló homlokzata előtt deszkából épített, hasáb alakú leeresztőket toldottak. Ilyenkor az istállók nyereg- vagy kontyolt tetejét aszimmetrikus, széles eressel építik, a fent leírt takarmányleeresztőket az ereszt alatti fedett részen alakították ki.

Grajdurile

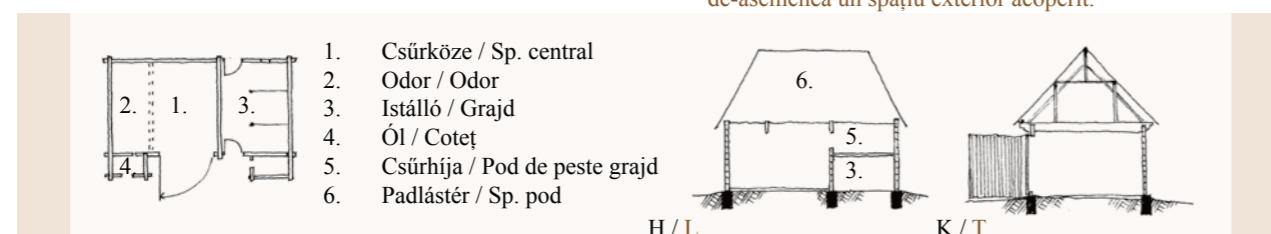
La granița dintre secolele 19-20, în urma creșterii numărului de animale, în cele mai multe zone din Secuime se construiau grajduri separate pentru cai și vite, în prelungirea axului casei de locuit, dar separate de aceasta. Asemănător surilor cu grajd, și aceste grajduri sunt construcții multifuncționale compartimentate, fără însă a avea spațiul central înalt, cu poartă mare, utilizat pentru treierat. În general, grajdurile din zona Ciucului și Plăieșilor erau compartimentate. S-au construit și grajduri la care s-au alipit cotețe sau șopron pentru căruță. Se construiau în general din grinzi, mai rar se întâlneau construcții mixte din piatră și lemn sau numai din piatră. La Tușnad, la Lăzărești și în satele din jur vedem grajduri zidite din blocuri masive de andezit, cu pereți înalți, ferestre mici, ancadramele ușilor din piatră cioplită, au un aspect robust total necaracteristic pentru arhitectura zonei. În podul grajdurilor era spațiu pentru cantitățile de furaje pentru consumul zilnic. Pentru a ușura accesul la încărcare, ori în planul acoperișului ori în peretele porțiunii în consolă de deasupra grajdului se practicau uși la care accesul se făcea de pe scară mobilă, iar pentru descărcarea furajelor se confecționau compartimente din scândură. Șarpanta acestor grajduri este în două sau patru ape, asimetrică, cu streășină lată pe o parte, compartimentele pentru aruncarea furajelor se află pe această parte acoperită de sub streășină.

Új élet a régi csűrökben

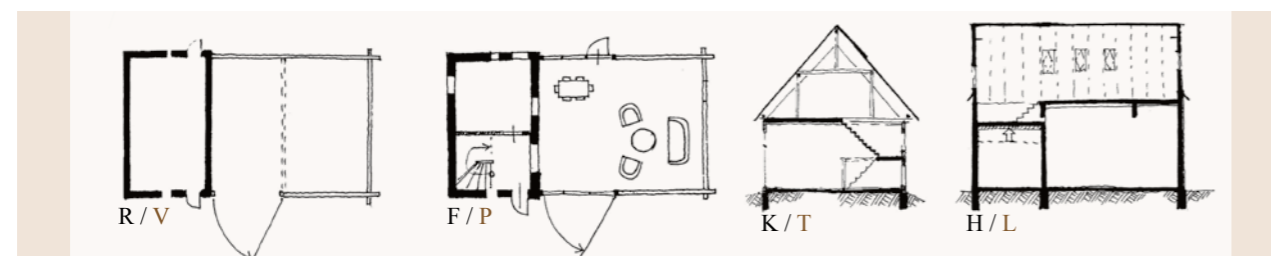
A hagyományos csűr terei az újrahasznosítás szemszögéből

Mindenki azonnal felismeri a falusi csűröket, formájukról és nagy kapujukról. Bár ezek tájanként változnak, mégis a használhatóság miatt, van egy jellemző kialakításuk. A csűrkapun belépve a csűrközébe kerülünk, itt cséplték a gabonát, itt állt a szekér, innen pakolták a szénát, hatalmas két szint magas tér, mely sokoldalúan használható. Az ide beállt szekérről aztán a szénát a padlástérbe (csűrhíjába) hányták fel, ami gyakorlatilag az istálló teteje. Sokszor a beálló mellett is leválasztottak egy teret (odor), ahol a gabonát, takarmányt tárolták. Az istállókat, mindig alacsony belmagasságúra építették, kevés nyílással a falakon. A csűr mellé épített pajták és ólak még kevesebb helyet igényeltek, ezeket általában az épülethez illesztették. A padlástér (csűrhíja) minden esetben egy nagy, összefüggő tér, melyben változik a padlószint magassága. A csűr eresze alatt gyakran kialakítottak egy sarjűszáritót, amely a harántfalakból kiálló konzolokra támaszkodott. Így kialakult egy külső fedett tér is.

Az újrahasznosítás annál jobb, minél inkább figyelembe veszi a fentebb említett terek jellemzőit, és ezek jellegének megtartására, vagy akár felerősítésére törekszik. Például a csűrköze-odor tere, alkalmasabb nagy helyet igénylő funkciók befogadására, mint: vetítőterem, tábori étkező-foglalkoztató, galériás nappali lakó épületben, festő vagy szobrász műterem, tornaterem, éttermi fogyasztótér, vagy kávézó, táncter, kápolna, akár kisebb közfürdő (utóbbi téglavagy kőcsűr esetén).

Az istállók esetében, kisebb, alacsonyabb téréigényel rendelkező hasznosításban érdemes gondolkodni, és ha szükséges az istálló fölötti fa födém megemelési a kívánt szintre, mivel ez általában túl alacsony a legtöbb funkcióhoz. Ilyenek például: konyha, közlekedő, fürdő, tárolók, vendégszobák.

Viață nouă în șuri vechi

Spațiile șurei tradiționale din perspectiva refuncționalizării

Toată lumea recunoaște imediat șurele, din forma și poarta lor specifică. Deși forma lor diferă puțin în funcție de zonă, totuși din cauza funcțiunii identice sunt tipic caracteristice. Intrând prin poarta șurii în spațiul central al șurii, aici era îmblătit cereala recoltată, a stat căruța cu fân în timpul golirii, sau după golire. Acesta este un spațiu imens cu înălțime de două nivele, care poate avea reutilizări multiple. Din căruță, furajele erau așezate în spațiile de pod de peste grajduri. De-obicei au separat un spațiu pentru depozitarea cerealelor, furajelor, lângă acest spațiu central denumit: „odor”. Grajdurile pentru protecția animalelor au fost construite cu o înălțime interioară redusă, și cu goluri mici în perete. Anexele gospodărești (grajdul, cotețul, hangarul) construite alipit șurii au de-obicei spații restrânse. Podul în toate cazurile este un spațiu amplu, cu niveluri ale pardoselii variate. Sub streșină de-obicei au realizat un spațiu mic pentru uscarea otavei, care era suspendat pe grinzile laterale ale șurii ieșite în consolă. Astfel s-a realizat de-asemenea un spațiu exterior acoperit.

Modul de revitalizare este cu atât mai favorabil, cu cât ține cont de caracteristicile spațiilor mai sus amintite, și urmărește păstrarea sau chiar amplificarea lor. De exemplu spațiul central, este mai potrivit pentru funcțiuni care necesită spații ample ca: cinema, sala comunitară a unei tabere, cameră de zi cu galerie într-o locuință, atelier de pictură sau sculptură, sală de gimnastică, sala de consumație restaurant, cafenea, sală de dans, capelă, chiar o mică baie publică (ultimul doar la o șură din piatră sau cărămidă). În cazul spațiului grajdului trebuie gândit la funcțiuni care necesită spații mai mici, chiar cu înălțarea planșeului de lemn deasupra grajdului. De exemplu aici pot fi amenajate: bucătăria, grupuri sanitare, depozite, camere de oaspeți.

A padlástér nagy összefüggő terét érdemes megtartani, mert alkalmas a nagy helyigényű funkciók befogadására. Például használható kiállító-, étkező-, rendezvényterként vagy sok férőhelyes hálótérként.

Főleg a csűrköze és odor két szint magas, nagy terét érdemes megőrizni. Az istálló feletti csűrhíja terében felaprózhatóbb a tér több kisebb részre. Például, ha az istálló fölötti födém nem szükséges megemelni, fölé beférhet még két szint is (emelet és manzárd). Ezen kisebb terek alkalmasak lehetnek akár hálószobák, vendégszobák, raktárak, olvasó vagy dolgozószobák kialakítására. A csűrépület toldalékeként épített pajták, ólak, istállók és színek tereit is érdemes újrahasznosítani, ha formájuk eredeti, és jó állapotban vannak. Ide az istállónál említett kisebb helyigényű funkciók kerülhetnek.

Ötletek a csűr tereinek újrahasznosítására

A csűrök alapvetően cséplésre, takarmánytárolásra és sok esetben állattartásra épültek. Ezek a „funkciók” nagyobb helyet igényelnek, és egy egyszerűbb térszervezést. Mai szemmel nézve, ez egy kedvező helyzet, mivel nincs speciális kialakítás, ami csak egyféleképpen használható. Emiatt változatosan berendezhetőek, tágasságuk miatt sokféle új szándék helyre lelhet bennük.

Ez a fejezet ötletadóként szolgál és alapvető térszervezési sémákat tartalmaz. Természetesen nem tudunk minden csűr típusban, minden funkcionális igényt kielégíteni. Célunk egy pár példán keresztül az eredeti tér és az új funkció kapcsolatára ötleteket adni. Ezek a megoldások figyelembe veszik az eredeti csűr szerkezetének és tereinek a jellegét. Hagyják érvényesülni az épület adottságait.

Első példánk egy gyimesi csűr. Befoglaló méretei körülbelül 6 x 9 m. Kézenfekvő egy ekkora épületet, lakóházzá vagy műhellyé alakítani. Minden esetben fontos térszervező elem lehet az odor területét elválasztó boronamellvéd. Ezt dobogóvá alakítva, oszthatjuk úgy a nappali terét, hogy közben megtartjuk egységét. Ebben az esetben is a felső kötőgerendák épen hagyása fontos. Ezek veszik fel a tető oldal irányú terheit, átvágásukkal igencsak megnövelhetjük

Spațiul unitar al podului merită păstrat deoarece acesta poate găzdui funcțiuni care necesită spații ample. De exemplu se poate folosi: ca spațiu expozițional, sală de consumație, sală de reuniuni, sau ca spațiu de dormit pentru tineri (cu multe locuri). Mai ales este recomandabil de a păstra spațiul amplu și central al șurii, cu înălțime de două nivele. Spațiul pod de peste grajd denumit (csűrhíja), se poate diviza în mai multe spații mici. De exemplu, dacă nu necesită înălțată planșeul de peste grajd, aici poate să încapă chiar un etaj și o mansardă. Aceste spații pot fi folosite ca dormitoare, camere pentru oaspeți, depozite, spațiu de lucru sau de lectură.

Spațiile grajdurilor, cotețelor și hambarelor construite alipite de șură merită refuncționalizate, dacă au păstrat forma lor originală și se află într-o stare fizică bună. Aici pot fi amplasate funcțiuni care necesită spații mai mici.

Idei de re folosire a spațiilor șurei

Șurile au fost construite pentru adăpostirea animalelor și depozitarea furajelor. Aceste funcțiuni necesită o structură spațială simplă și vastă. Este o situație optimă, fiindcă spațiile permit o flexibilitate funcțională mai mare. Astfel pot fi mobilate divers, și permit diverse noi funcțiuni. Acest capitol conține idei și scheme de reorganizare a spațiilor. Bineînțeles nu putem face ca toate tipurile de funcțiuni să corespundă pentru toate tipurile de șuri. Scopul este de a da câteva idei prin exemple pentru relația dintre spațiul original și noua funcțiune. Aceste rezolvări iau în considerare caracteristicile structurale și spațiale ale șurii originale, lăsându-le să se manifeste.

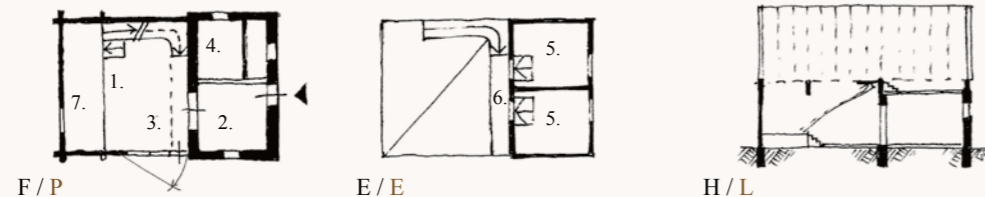
Primul nostru exemplu este o șură din Ghimeș, cu dimensiunile aproximative de 6 x 9 m. Refuncționalizarea unei clădiri de asemenea dimensiuni în casă, sau atelier este optimă. Zidul de parapet care delimitează odor-ul, în toate cazurile are un rol important în organizarea spațiului. Aici prin înălțarea pardoselii putem realiza o separare a spațiului camerei de zi, cere rămâne totuși unitar. În această situație păstrarea intactă a grinzilor de legătură transversală este importantă. Aceștia preiau forța orizontală a șarpantei, în cazul desființării lor cheltuiețile se vor majora.

a beruházás költségeit.

Érdemesebb inkább az istálló, legtöbbször cserére szoruló földmijét kissé megemelni. A kötőgerendák felső szintje és a földem közt adódó szintkülönbséget kisebb lépcső hidalhatja át.

O soluție mai bună ar fi ridicarea planșeului de peste grajd, de obicei deteriorat. Diferența de nivel dintre cota superioară a grinzilor principale și planșeul grajdului se poate lega cu o scară.

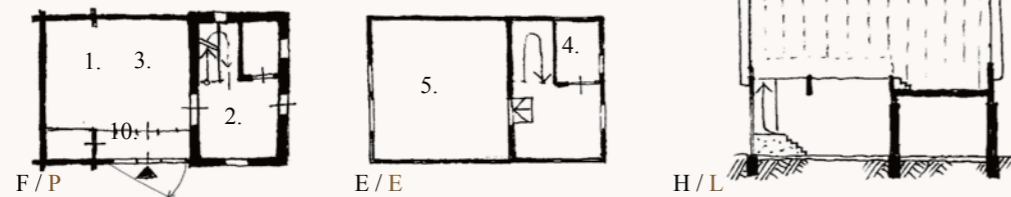
Galériás lakóépület / Casă de locuit cu galerie

Egy másik kialakításban, a nagy padlástér teljesen beépül. Ilyenkor érdemes a lépcsőt a volt istálló traktusába helyezni. Ez olyan szempontból is jó, hogy a lépcső méretei is csökkennek a kisebb belmagasság miatt. Ebben az esetben a csűrközébe érkezünk meg. Itt egy előszobaként működő üvegezett térbe lépünk be, ahova a mosdó is kényelmesen elhelyezhető. Ez a „naptér” csillapítja a nagy üvegfelület hővesztését, amit a csűrkapu beépítése eredményezett. Az itt létrejött légtérben, még télen is felmelegszik a levegő, ha délre tájolt és jó a benapozása.

Ca și o altă soluție, spațiul podului va fi complet construit. În această situație spațiul de circulație va fi plasat în zona grajdului. Avantajul ar fi scăderea înălțimii scării, din cauza scăderii înălțimii interioare. Din exterior se intră direct în spațiul central al șurii. Intrăm într-o grădină de iarnă, unde se poate amplasa și wc-ul. Acest spațiu vitrat va atenua pierderile de căldură cauzate de vitrarea porții șurei. În acest spațiu chiar și iarna vom obține temperaturi optime mai ales dacă avem o orientare sudică, și o însoțire bună.

Télikertes lakóépület / Casă de locuit cu seră

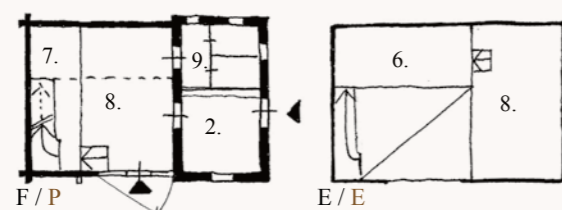

1. Nappali / Cameră de zi	5. Szoba / Cameră	9. Mosdók / Grupuri sanit.
2. Konyha / Bucătărie	6. Galéria / Galerie	10. Télikert / Seră
3. Étkező / Loc de luat masă	7. Dobogó / Estradă	11. Műhely / Atelier
4. Fürdő / Baie	8. Fogyasztótér / Conșumație	12. Tároló / Depozit

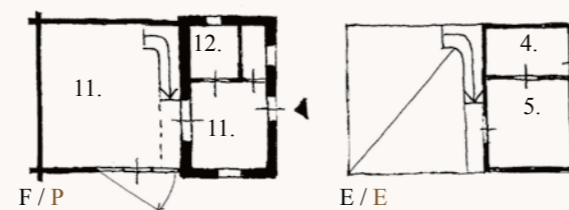
Egyéb rendeltetés lehet például egy műterem, vagy egy kis kávézó, melyeket jelen esetekben galériásra terveztünk. Minden mellékfunkció és a vizes helyiség elhelyezhető a zártabb istállórészben. Figyeljünk a nyílások arányára és elhelyezésükre.

O altă funcțiune poate fi un studio sau cafenea, pe care în acest caz le-am proiectat cu galerie. Toate funcțiunile anexe și grupul sanitar se pot amplasa în zona grajdului. Să fim atenți la proporțiile și așezarea golumilor.

Kávézó / Cafenea

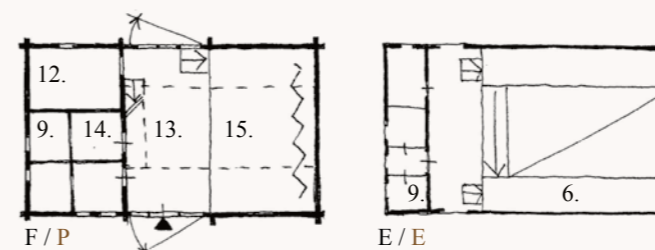

Műhely és műterem / Atelier și studio

A következő csűr egy kászonaltízi példa. Ez a nagyobb méretű (8m x14m) csűr, egy szokványos családi háznak már egy kissé nagy, de remek helye lehet bármilyen közösségi funkcióknak. A mi példánkban egy kis csűrszínház létesül, ahol a volt istállóban öltözőket, mosdót és tárolót alakítottak ki. A csűrközé megmarad közlekedő- és nézőtérnek. Az odor területe dobogóként emelkedik ki a padló síkjából. Ez a színpad, amelyhez mozgatható falú díszlettároló tartozik. Az emeleten a kétoldali galéria szintén a nézőtér területe. Ezen a szinten találhatóak a közönség illemhelyei is.

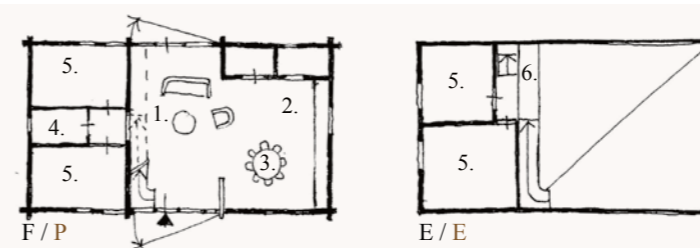
Exemplul următor este din Plăieșii de Jos. Această șură mai mare (8 x 14 m), probabil că pentru o casă de locuit este puțin mare, dar poate fi un loc ideal pentru diverse funcțiuni comunitare. De exemplu poate fi un mic teatru, unde spațiul fostului grajd devine vestiar, grup sanitar și depozit. Spațiul central devine sala de spectacole. Zona odor-ului cu pardoseală înălțată devine scenă. Pe scenă se poate amplasa un paravan mobil pentru depozitul de decor. La etaj găsim două galerii pentru spectatori, și grupuri sanitare pentru public.

9. Mosdó / Grup sanitar
12. Tároló / Depozit
13. Nézőtér / Sala de spectacol
14. Öltöző / Vestiar
15. Színpad / Scenă

A következő csűr elrendezése a kisebb lakóházhoz képest abban változott, hogy a konyhát is a csűrközébe alakították ki. Így három egymást kiegészítő funkció egy térben van az odor gerendafalának két vége megmaradna. A lépcső megérkezési helyét érdemes a középtengely közelébe helyezni, vagy legalábbis olyan helyre, ahol a tetősík közelsége nem zavarja majd a közlekedést.

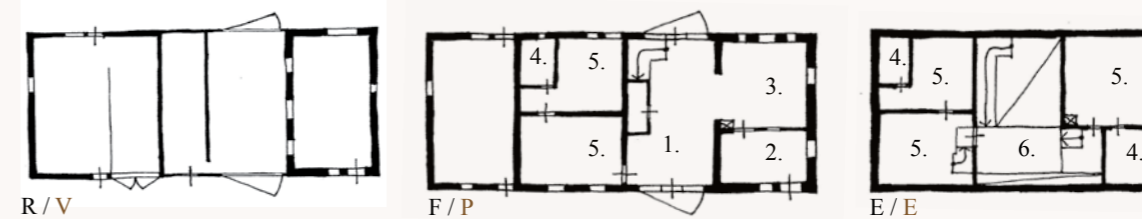
Amenajarea următoare diferă față de locuința mai mică prin faptul că bucătăria este amplasată în spațiul central al șurii. Astfel avem trei funcțiuni în același spațiu (bucătăria, sufrageria și camera de zi), păstrând parțial bărnele odorului care separă funcțiunile. Locul de sosire a scării merită amplasată în zona centrală a etajului, într-un loc unde planul acoperișului nu deranjează circulația.

1. Nappali / Cameră de Zi
2. Konyha / Bucătărie
3. Étkező / Loc de luat masă
4. Fürdő / Baie
5. Szoba / Cameră
6. Galéria / Galerie

Az alábbi csikpálfalvi csűrből panziót alakítottak ki amelynek istálló részén étkezőt és konyhát, a csűrközén nappalit, valamint az odor és a pajták részén szobákat helyeztek el. A csűrközérről emelkedő lépcsőről galériára érünk amelyről az istállórész és odor-rész felett lévő szobákba juthatunk.

Mai jos, o șură din Păuleni Ciuc a fost transformată în pensiune, unde partea de grajd a primit funcțiunea de sufragerie și bucătărie, partea centrală a șurii, - de cameră de zi, celălalt grajd, - de camere. Scara din spațiul central duce către galerie de unde se poate accede la camerele dispuse deasupra odorului și grajdului.

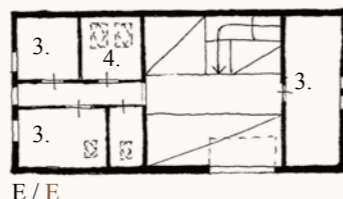
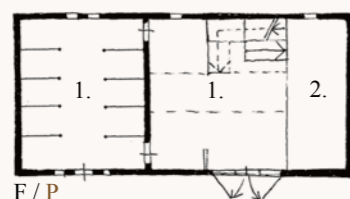
A harmadik példának egy csíkszentmihályi téglacsúrt mutatunk be. Ennek a külső mérete (9m x 19m), tehát elég nagy valamilyen közösségi funkció befogadására. Ebben az esetben adottság a nagy istálló, ami teljes értékű nagyteremként is számításba jöhet. A csűrköze mindkét oldalán odor található. Az odor elválasztó térdfal és a létrehozott megemelt padló szint megtöri a tágas belső tér egyhangúságát, úgy különít el helyiségrészeket, hogy a belső tér egységessége megmarad.

Az első változatban a csűr földszintjén az istálló részen kiállítótér kap helyet. Az istálló állásait térelválasztó hangulati elemként a tervező megtartotta, a kis-színpaddal, vetítőberendezéssel felszerelt csűrköze pedig közösségi eseményeknek adott helyet. A hídszerű galériával kibővített emeleten műtermek kapnak helyet. A galéria elég széles párszta és szék elhelyezéséhez.

Cel de-al treilea exemplu este o șură de cărămidă din Mihăileni. Dimensiunile externe (9 x 19 m), sunt suficiente pentru asigurarea unei funcțiuni comunitare. În acest caz, dimensiunile grajdului reprezintă un avantaj, care s-ar putea utiliza și ca o sală mare. În ambele părți ale spațiului central al șurii se află câte un odor. Zidurile de parapet ale odorului putem să le utilizăm pentru separarea spațiilor prin realizarea diferențelor de nivel.

În prima variantă la parterul șurii, în zona grajdului, este amenajat un spațiu pentru expoziții, păstrând și paravanele interne ale grajdului, refolosite ca și paravane pentru expunere. Spațiul din mijloc este folosit ca și spațiu comunitar, dotat cu mini-scenă și aparat de proiecție. La etaj sunt amenajate mai multe ateliere de artă, o galerie tip pod, unde se pot așeza mese și scaune.

Közösségi ház / Casă comunitară

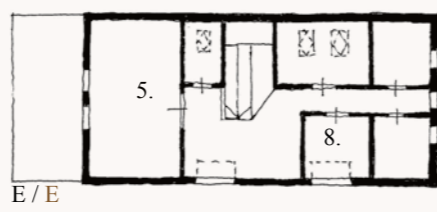
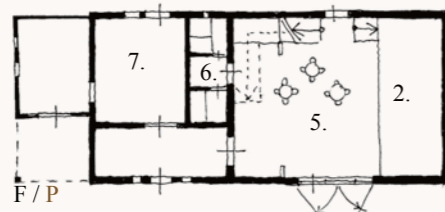
1. Kiállítótér / Sp. de exunere
2. Dobogó / Estradă
3. Műterem / Atelier
4. Tároló / Depozit
5. Foglalkoztató / Sală grădiniță
6. Mosdó / Grup sanitar
7. Konyha / Bucătărie
8. Személyzet / Cam. personal

A következő példa egy kis napköziotthon elhelyezését mutatja be. Ebben az esetben is törekedtünk, a terek jellegét megőrizni. A mellékfunkciók helyigénye szerint az istállót tagoltuk. A kazánházat és kerti tárolót az épülethez toltuk. A nagy csűrköze a gyerekek játszótérévé és étkezőjévé válik. A hálórész dobogóként válik el a gyerek foglalkoztatótól. Ez alatt akár gyerek-búvóteret is létrehozhatunk. Az emeleten kisebb műhelyt, irodát és vendégszobákat helyeztünk el.

Ez a megoldás segítség lehet a kisebb falvakban, ahol esetleg óvoda építésére nincs elegendő keret.

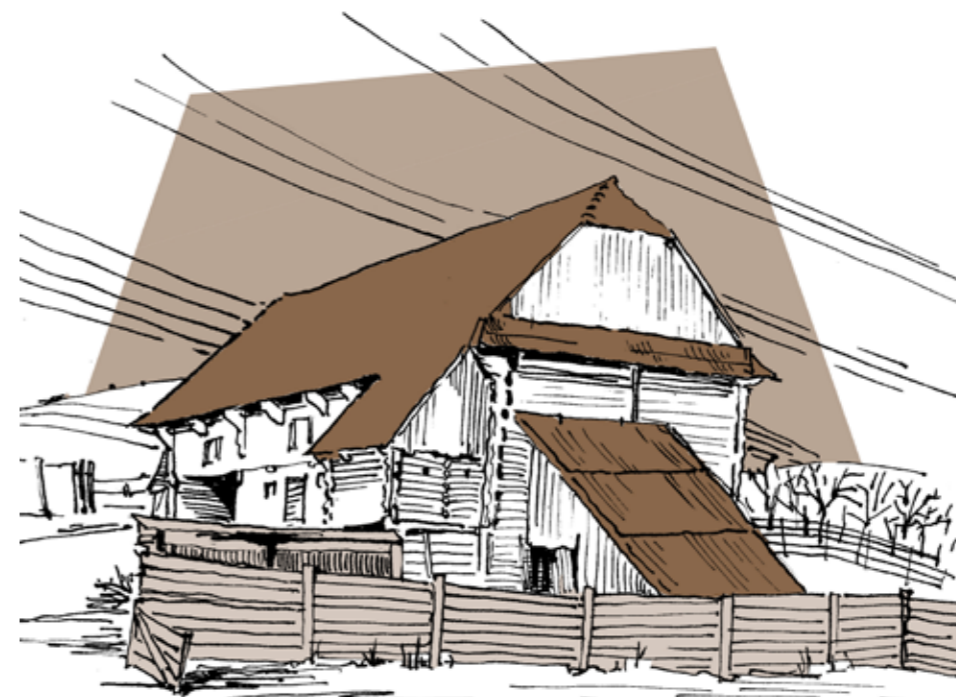
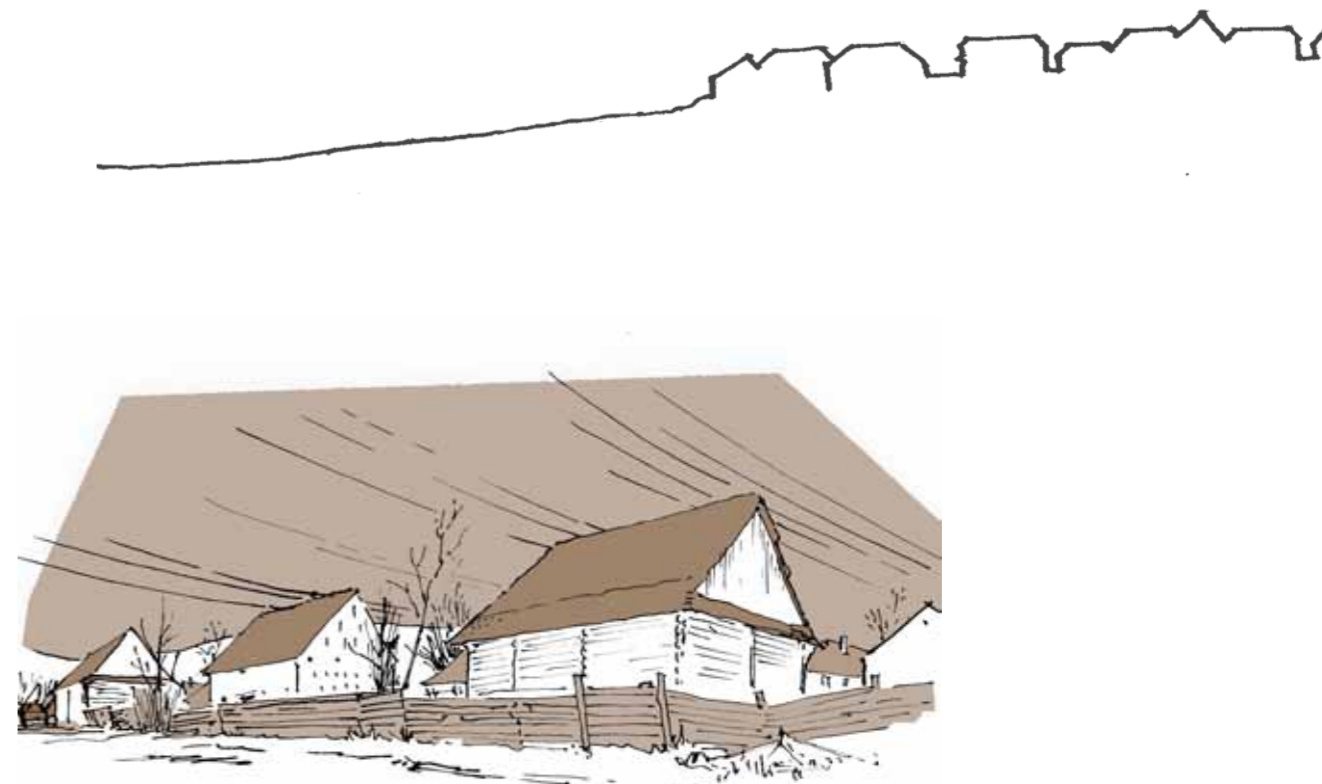
Varianta următoare este o grădiniță cu program prelungit. Și în acest caz am încercat să păstrăm caracterul original al spațiilor. Spațiul grajdului se împarte după necesitățile funcțiilor anexe. Centrala termică și depozitul pentru unelte de grădinarit se află în spațiile de extindere. Spațiul central al șurii devine loc joacă și sală de mese. Zona de dormit este amenajată pe estradă. La etaj se află un mic atelier, birou și camere pentru oaspeți. Asemenea refuncționalizări s-ar potrivi pentru sate mai mici, fără resurse financiare suficiente pentru construirea de grădinițe.

Napközi-otthon / Grădiniță

A megoldások sokféleségét bemutatni kívánó példák egy-egy alaprajzi megoldás tervezésében, mint ötlet vagy rendező elv figyelembe vehetők, de a funkcionális elrendezés mindig a konkrét helyszín és igények ismeretében történjen.

Exemplele de mai sus au avut menirea de a prezenta posibilitățile multiple de reamenajare. Soluțiile planimetrice prezentate pot fi luate în considerare ca și idei, dar amenajarea funcțională trebuie gândită întotdeauna după cerințele amplasamentului și ale beneficiarului.

A csűr építészeti karaktere

A székely csűr mai formája, hosszú évszázados tapasztalat eredménye, ami része a helyi építészeti hagyománynak. A csűrök szerepét és szépségét, a székely táj harmóniájában elfoglalt helyük szerint kell látnunk és értékelnünk. A csűrök formája, mérete, kialakítása, és elhelyezkedése ideális gazdasági munka-környezet a családok számára. A csiki, kászoni, gyimesi csűrök jellemzője az egyszerű, nyugodt forma és tömeg, minőségi természetes anyagok, tiszta egyszerű szerkesztés, apró nyílások és nagy csűrkapu. A fő tömeget gyakran bővítésekkel toldották meg, ilyen a szekértároló (helyi nevén „árnyék”), pajta, ól, és szin, amelyek arányosan illeszkednek az épület magjához, azonos szellemben készültek.

A továbbiakban ábrák segítségével ismertetjük az általunk javasolt és az elkerülendő megoldásokat. Ezek könnyebb felismerésére és megjegyzésére szinkódokat használunk, ahol a zöld színnel az ajánlott, a szürke színnel pedig a kerülendő megoldásokat jelezzük. Az ábrák mellett két kis arcoska fejezi ki a megoldások minőségét. Ismét leírva:

„ Az ajánlott és követendő megoldásokat jelöli.

„ Az elkerülendő megoldásokat jelöli.

Caracterul arhitectural al șurei

Forma de astăzi a șurii este rezultatul unei experiențe îndelungate de-a lungul secolelor, ceea ce numim tradiție arhitecturală locală. Funcțiunea și frumusețea șurelor trebuie văzută în locul lor important ce ocupă în cultura, istoria și peisajul local. Locul, forma, dimensiunile, și alcătuirea șurii este rezultatul unui mediu de lucru gospodăresc ideal pentru familii. Caracteristica șurii din Ciuc, Casin și Ghimeș, este o formă și o volumetrie simplă. Folosirea materialelor de construcții naturale de calitate, claritatea structurii și a planului, goluri mici, poarta șurii relativ mare, iată câteva caracteristici. Lângă tipul de bază, volumul principal, de multe ori au alipit volume secundare mai mici, (ex. depozit căruță, grajd și coteț, hambar) în armonie cu volumului principal, construite în același spirit.

Mai jos prezentăm cu ajutorul ilustrațiilor soluțiile considerate recomandate și evitabile de noi. Pentru soluțiile recomandate folosim culoarea verde, pentru soluțiile evitabile culoarea gri. Pe lângă ilustrații două fețe mici reprezintă calitatea soluțiilor. Adică:

„ Reprezintă soluțiile recomandate

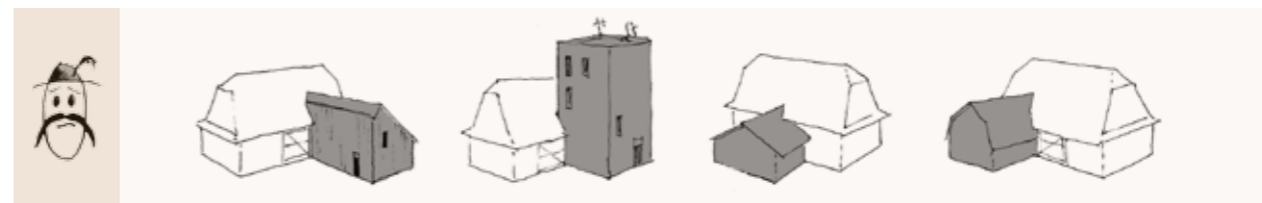

„Reprezintă soluțiile evitabile

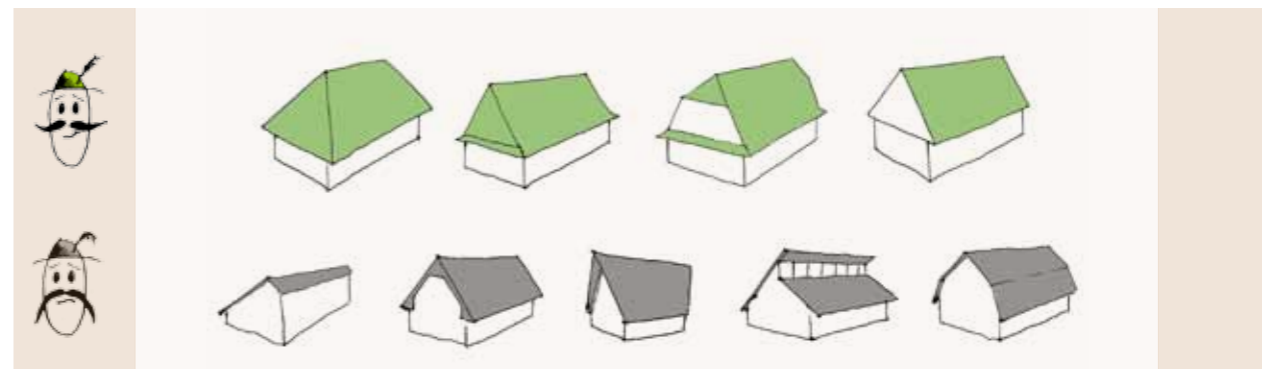
Újrahasznosítás esetén, ha az új funkció megkívánja a bővítést, mindenképpen figyeljünk a toldott rész formájára, tömegére, anyaghasználatára. Bővítésnél vegyük figyelembe a nyitott és zárt felületek arányát, az eredeti tömeg és hozzáépítés mértékét, hogy az ne vegye el teljesen, a csűr portába és faluképebe illeszkedő jellegét.

În cazul unei refuncționalizări, dacă noua funcțiune necesită extindere, să acordăm atenție la forma, volumetria, și materialele folosite noului corp. La o extindere să fim atenți la proporțiile plin gol ale fațadelor, la raportul extinderii propuse față de volumul original, să realizăm o bună integrare în imaginea satului.

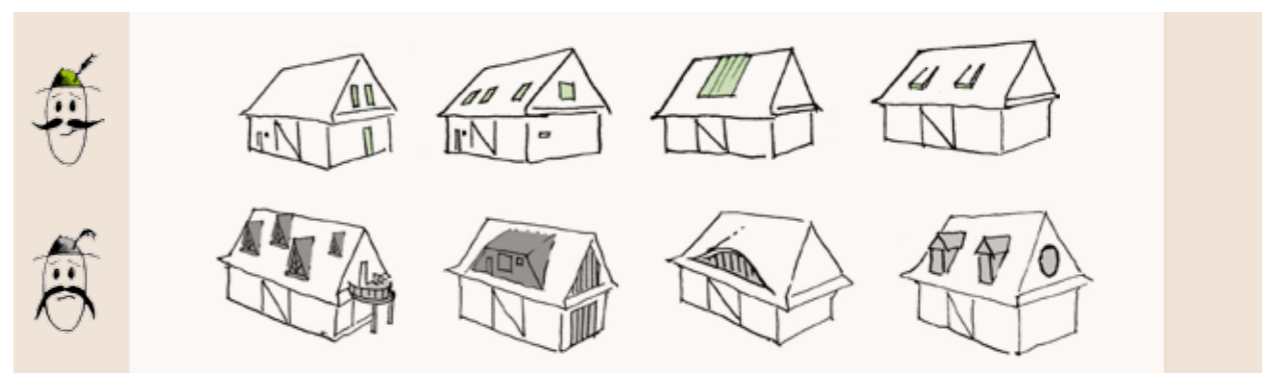
A tetőforma egyszerű, a szerkezetet és funkciót követi, kerüljük a hivalkodó, túlbonyolított megoldásokat, vagy azokat, melyek megbontják a csűr sor ütemét. Ezek a tetőformák a leggazdaságosabban kialakíthatóak. Megépítésükhöz és fenntartásukhoz nincs szükség különleges anyagokra és szaktudásra, el tudja készíteni a helybéli ács is. Kerüljük a túl lapos tetőket, erre a területre azért nem voltak jellemzőek, mert itt jelentős a csapadék és a hó. A hó a tetőn megmaradva nagy súlyt jelent, így ezek a szerkezetek drágábbakká válnak és javításuk is költségesebb. Kerüljük a tájidegen, és a múltó divatok által meghonosított újabb tetőformákat.

Forma acoperișului este simplă, se aliniază structurii și funcției. Soluțiile atipice, complicate sau care întrerup caracterul șirului de șuri, sunt de evitat. Aceste forme sunt cele mai economice. Construirea și întreținerea lor nu necesită materiale sau cunoștințe tehnice speciale, poate fi realizată de un dulgher local. Nu sunt recomandate acoperișurile plate care sunt atipice acestei zone cu precipitații abundente. Greutatea zăpezii pe acoperiș este mare, prin urmare realizarea structurilor cu pante mici este mai costisitoare și sunt mai greu de întreținut. Se vor evita modelele mai puțin specifice sau cele aduse de curente arhitecturale efemere.

Amennyiben beépítjük a tetőteret, figyeljünk arra, hogy ne bontsuk meg túlságosan a tető formáját. Inkább a tetősíkba simuló „tetősík-ablakokat” használjuk a kiugróak helyett, vagy kisebb méretű hagyományos szellőzőlyukak formájához és méretéhez igazított nyílásokat. A csűrkapu fölé tervezett kibillentett tető is jó megoldás lehet. Ha van deszkázott oromfál, azon is megoldható a tetőtéri helyiségek megvilágítása, akár látszó, akár rejtett módon.

În cazul mansardării se va evita modificarea accentuată a formei acoperișului. Sunt favorizate ferestrele în planul învelitorii față de lucarne, sau goluri realizate după modelul găurilor de ventilație tradiționale de dimensiune mai redusă. Rădicarea planului de acoperiș deasupra porții de șură este o soluție plauzibilă. Dacă șura dispune de fronton de scândură, iluminarea se poate realiza din această direcție fie prin intermediul unor ferestre vizibile, fie ale unor mascate.

A kémények szintén lehetnek nagyon meghatározó elemei a háznak. Mivel ezeknél az épületeknél csak szellőzőkéményt építettek, törekedjünk ezek visszafogott elhelyezésére. Keressük azt a lehetőséget, aminél a kémény a tetőgerinchez közel bújjik ki, így annak látszó része kicsi lesz. Végződésük formai kialakításánál törekedjünk az egyszerűbbre, anyagukban pedig a hagyományos téglát, esetleg kéményelemekből épült vakolt változatra. Egy egyszerű kialakítás erősíti a ház karakterét.

Hornurile pot fi și ele elemente pregnante ale construcției. Deoarece, în mod tradițional, șurile nu aveau decât hornuri de ventilare, cele noi vor fi poziționate cât mai puțin vizibil. Este ideală construirea lor aproape de coamă, reducându-se astfel înălțimea lor. Coroana trebuie să fie cât mai simplă, materialul de zidărie poate fi cărămidă, eventual elemente ceramice prefabricate, tencuite. O imagine simplă subliniază caracterul clădirii.

A csűrök többsége tekintélyes méretű épület, nagyobb falfelületek jellemzik kisebb apró nyílásokkal: istálló ablakok, szellőző lyukak, istálló ajtók. Általában egyetlen nagy nyílása a csűrkapu. Ez egy adottság, amit érdemes használni, játékosan kezelni, ahelyett hogy kényszerként tekintenénk rá. Ha túl sok új ablakot nyitunk a nagy üres (borona, téglát vagy kő) falfelületeken, elaprózzuk a homlokzatot és elveszítjük a csűr eredeti jellegét.

Majoritatea șurilor au dimensiuni considerabile, sunt caracterizate de pereți mari cu goluri mici (ferestre și uși de grajd, guri de ventilare). Singura deschidere largă este poarta mare. Este mai degrabă un o caracteristică ce poate fi exploatat jucăuș, cu dibăcie, decât un inconvenient. Prea multe goluri pe fațadă diminuează aspectul continuu al pereților din grinzi, cărămidă sau piatră, pierzându-se astfel caracterul original al șurii.

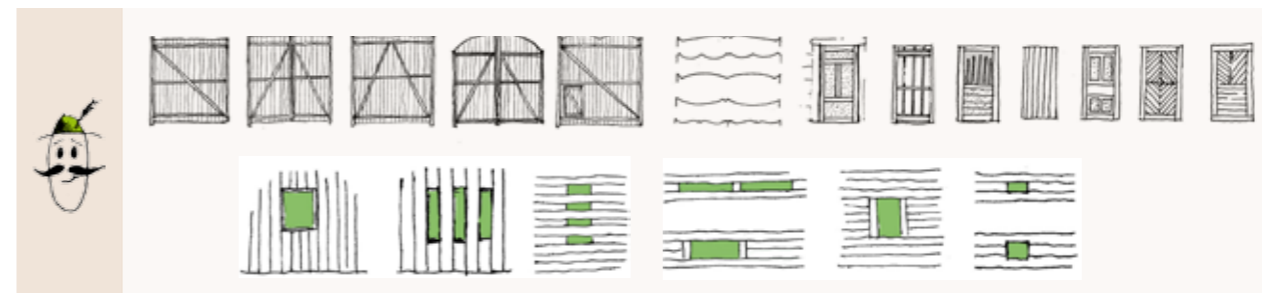
A legnagyobb fényigényű helyiségeket tegyük a csűrkapu közelébe. A nagy nyílást beüvegezve, rengeteg fényt tudunk biztosítani. A kapuzárnyat megtartva, biztosítjuk a nyári árnyékolást és viharok elleni védelmet is, nem beszélve arról, hogy ezáltal megtartjuk a csűr eredeti jellegét.

Spațiile care necesită o iluminare abundentă vor fi plasate în dreptul porții. Închizând golul cu vitraje, în interior se poate asigura multă lumină naturală. Poarta șurii poate fi menținută ca element de protecție și de obturare, păstrându-se astfel caracterul original al construcției.

Kis ablakok, a szükséges helyeken- tegyük oda ablakot, ahol a funkció megkívánja azt. Ha lehet, hasznosítsuk a bejáratra már nem használt eredeti istálló vagy pajta ajtót, úgy hogy formáját megtartva ablakká alakítsuk. Válasszunk inkább fa ajtókat, ablakokat és kapuzárnyakat, kerüljük a műanyag vagy fém használatát. Kialakításuknál kövessük a helyi hagyományt.

Se vor prevedea goluri în număr redus, doar unde este strict necesar pentru anumite funcțiuni. Dacă se exclude ușa grajdului sau al șopronului, aceasta poate fi convertită în fereastră. Se va opta pentru tâmplării și foi de lemn, se va evita utilizarea PVC-ului sau a profilelor metalice. Ca model se vor folosi tâmplării locale tradiționale.

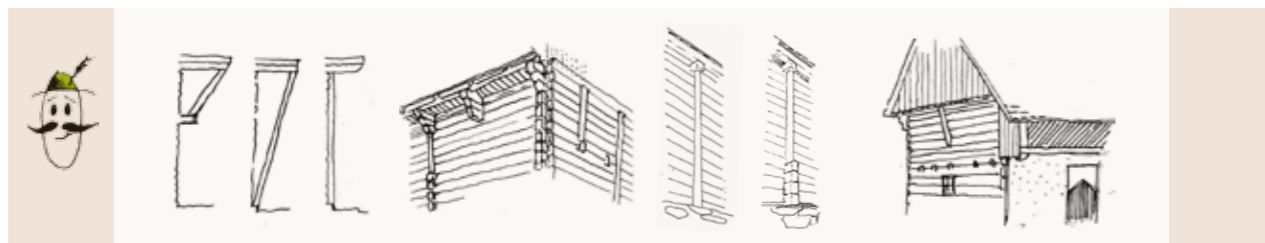
A nyílások kialakításánál használjuk a szerkezet adottságait és méreteit- vegyük figyelembe a boronafal gerendáinak magasságát. Például megtehetjük, hogy nem az összes gerendát vágjuk ki egy helyen, hanem minden másodikat így a falsík megmarad, mégis lett egy ablakunk. Ugyanezt az elvet alkalmazhatjuk a deszkázott felületeken is. Kő és téglafal esetén az új nyílás olyan legyen, mintha mindig is ott lett volna. Inkább az épület eredeti formai jellegzetességét erősítse.

Golurile se vor modula în funcție de caracterul structurii, de ex. înălțimea bânelor de lemn. Ele pot fi decupate în rânduri alternante, păstrându-se astfel caracterul original al peretelui. Același sistem poate fi adaptat și pentru frontoanele de scândură. În cazul pereților zidiți golul va fi aplicat ca și cum ar fi existat în acel loc dintotdeauna. Golurile vor sublinia caracterul formal original.

Boronacsűr esetén, a kinyúló eresztől az esőtől védi a falakat, csűrkaput. A tető szélkoszorúja (talpszelemen) keresztgerendára (korcsolyára) támaszkodik fel, amely konzolosan nyúlik ki a csűr kapus oldalán. Ezzel biztosítottak eleink egy szárazabb, védettebb teret a csűr előtt. A gerenda- és szarufavégeket általában megfaragták, vagy egyszerűen ferdére vágták. Esetenként megtámasztották őket ferde vagy függőleges oszloppal. Újrahasznosítás esetén feltétlenül tartuk meg a csűr ezen elemeit.

La o șură din bârne, streașina protejează peretele și poarta de ploaie. Cosoroaba sprijină pe un element transversal așezat în consolă pe latura porții. Astfel se asigură un spațiu mai uscat și protejat în fața șurii. Capetele de grinzi de obicei erau ornamentate sau erau teșite. Câteodată erau sprijinite cu popi sau contravântuiri. Capetele grinzilor și ale căpriorilor adesea erau ornate. În cazul unei reconstrucții aceste elemente se vor păstra în mod obligatoriu.

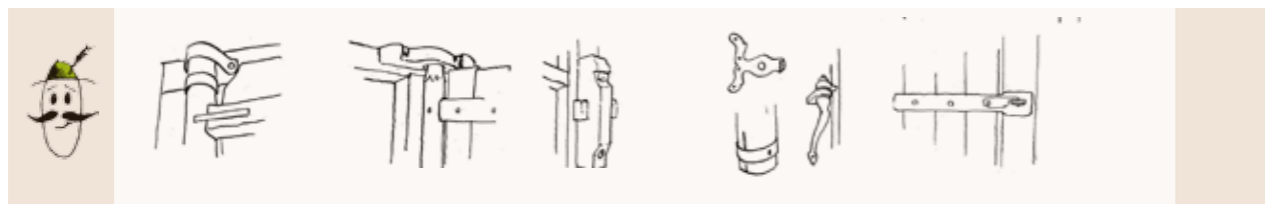
A sarjuszárítót, mint a csűr jellegzetes elemét, tájegységenként különböző módon lécezték, deszkázták, vagy nyitottan hagyták. Az újrahasonosítás, felújítás során mindenképpen törekedünk ezeknek a hagyományos, helyi jellegű részleteknek a megőrzésére.

Uscătorul de otavă, un alt element specific, este închis cu scândură în multiple feluri, sau chiar lăsat liber. La renovări, reconstruiri se va încerca păstrarea caracterului autentic și a detaliilor specifice.

Fából készült zárak és ajtópántok, kovácsoltvas vasalatok, csűrjeink értékes elemei. Feljavításukkal, megtartásukkal egy ősi tudást adunk tovább.

Zăvoarele și balamalele de lemn, feneria sunt detalii valoroase ale șurilor. Prin păstrarea și restaurarea lor se transmit mai departe meșteșuguri tradiționale.

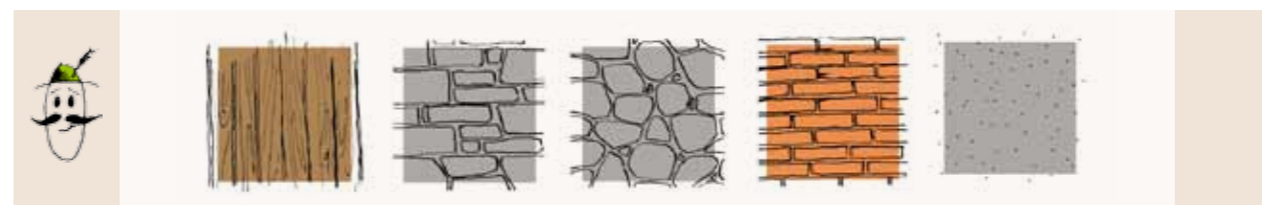

Anyaghasználat

Minden értékmegőrző felújításra érvényes, hogy azokat az anyagokat használjuk, melyekből eredetileg is építkeztek. Ez azt jelenti, hogy érdemes saját anyagával felújítani az épületet, és csak akkor nyúlni új anyagokhoz, ha az igények megváltozása miatt erre szükség van. Ez érvényes a templomtól egészen az ólakig. A csűrök anyaga elsősorban a fa, amely megjelenhet boronafal, zsilipes vagy bedeszkázott fa vázszerkezet formájában. Ezen kívül megjelenik a terméskő, a tömör-tégla, a vakolt vagy tapasztott falfelület is. Ne használjunk tájidegen új lemez-burkolatokat mint a műanyag vagy fém. Falakon használjunk kezeletlen vagy pácolt fát, meszes vakolatot, tapasztást. Kerüljük a cementes vakolatot, műanyag szigetelést, diszperziós festéket, és a lakkozást a fánál. Fontos hogy a falaknak megmaradjon a lélegzése, páraáteresztő képessége. Ellenkező esetben megrövidítjük a régi szerkezetek élettartalmát és hamarosan újabb felújítási költségekkel találkozunk. Például a vizes, felázott falra felkent cementes vakolat fent

Materiale folosite

În cazul tuturor intervențiilor de reabilitare prin păstrarea valorilor, se folosesc aceleași materiale naturale din care a fost construit edificiul la origini. Adică este salutară reabilitarea cu materialul original; folosirea materialelor noi este justificată doar de apariția unor exigențe noi față de clădire. Regula este aplicabilă de la biserici până la cotețe. Materialul predominant al șurilor este lemnul, structura poate fi din bârne ecarisate, obloane verticale (stăvilari) sau schelet din lemn închis cu scândură. Mai pot fi construite din piatră brută, cărămidă plină și pot avea pereți tencuiți cu chirpici. Se va evita folosirea materialelor de placare moderne din plastic sau metal. Pentru pereți se va folosi lemn netratat sau băițuit, tencuielă de chirpici sau pe bază de var. Nu se vor utiliza tencuieli de ciment, termoizolații poliesterice, vopseli lavabile și tratamente cu lac pentru lemn. Este importantă păstrarea permeabilității, a ventilației naturale a pereților. În caz contrar vom scurta substanțial ciclul de viață al structurilor vechi și vom fi nevoiți să

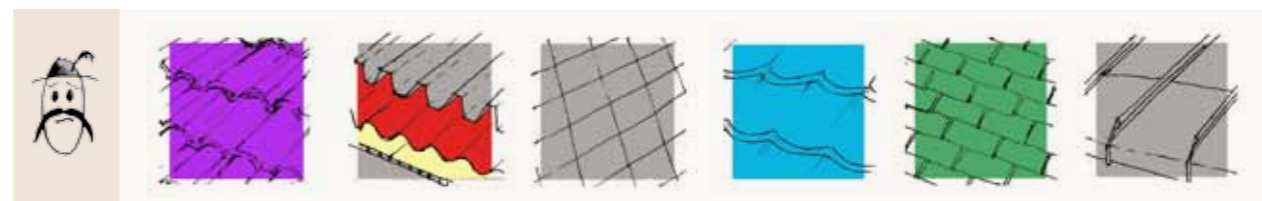
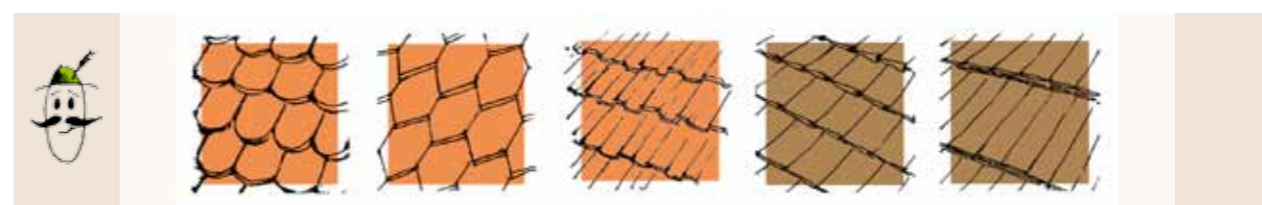

marad a falon ugyan, de meggátolja annak természetes kiszáradását, így a fal tönkremeneteléhez és a falnedvesség újbóli megjelenéséhez vezet.

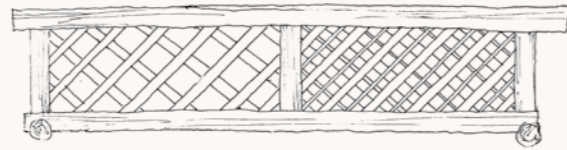
Tetőfedő anyagok közül azokat ajánljuk amelyek az adott térségben hagyományosak voltak. A falut távolról vagy dombról szemlélve, a templomtorony után, a csűrök tetejére leszünk figyelmesek, ahogy sorokat alkotnak, vagy ki-ki emelkednek a házak közül. Meghatározó, hogy milyen héjazatot választunk. Törekedünk a hagyományos és természetes anyagokkal való fedésre, úgy mint: a dránica, a fa-zsindely, a hódfarkú, a fecskefarkú, vagy a hornyolt festetlen agyagcserép. A bontott vagy kézi készítésű anyagok megtörik a nagy tetőfelületet változatos szín-árnyalataikkal. Nem ajánlott ipari csarnokok, áruházak fedéséhez használt anyagokat használni, mint például: azbesztlemez, hullámlemez, kátránypapír, bitumenes zsindely, fémlemez. Kerülni kell az újabb és tájidegen cserépfarmákat, a betoncserepet, a fém cserép-mintás lemezt, és minden riktó színű héjazatot. Ezeket az anyagokat később nem tudjuk újrahaználni, a föld sokkal lassabban fogadja vissza őket. A kerámia és fa anyagú fedések természetesek, könnyebben kezelhetők (természetes lebomlás vagy újrahasonosítás), érdemes ezért ezeket alkalmazni. Ezáltal megőrizzük a csűr eredeti varázsát, és a faluképet is.

investim în intervenții repetate de reabilitare. De ex. tencuiala de ciment aplicată pe un perete îmbibat cu săruri, deși va rezista în poziție, va opri ventilația și uscarea naturală, astfel va duce la distrugerea zidăriei și reînflorirea sărurilor pe suprafață.

Pentru învelitori recomandăm materialele specifice zonei. Privind de la distanță sau de pe un deal imaginea de ansamblu a așezării, al doilea element marcant – după turla bisericii – vor fi acoperișurile șurilor, fie înșiruite în fundul curților, fie ca elemente punctiforme ce se înalță între case. E important să conștientizăm aspectul pregnant la alegerea învelitorii. Este preferabilă folosirea materialelor naturale, tradiționale, cum ar fi dranița, șindrila, șita, țigla ceramică de culoare naturală solzi, cu coadă de rândunică sau presată. Materialele reciclate sau fabricate manual generează o suprafață vibrantă, pestriță prin diversitatea de nuanțe. Nu sunt recomandate învelitorile folosite pentru hale industriale, depozite sau mall-uri, cum ar fi plăcile de fibrociment (azbest), tabla ondulată, tabla fălțuită, cartonul asfaltat sau șindrila bituminoasă. Sunt de evitat țiglele cu forme și din materiale nespecifice (beton, tablă), respectiv culorile stridente. Aceste materiale nu sunt reutilizabile, iar în formă de deșeuri natura le reciclează mult mai lent. Învelitorile de lemn și cele ceramice, odată schimbate, nu încarcă mediul și sunt reciclabile. Astfel păstrăm atmosfera originală a șurii și imaginea satului.

Csík, Kászón és Gyimes vidékén a díszítés a csűrökön, istállókon kevésbé volt jellemző. Egy-két szerkezeti elem, vagy falon megjelenő egyszerű motívum gazdagítja a csűr megjelenését, és jellemzi a tulajdonos szépség iránti érzékét. Ez lehet egy gerendavégződés, deszkakivágás, egy homlokzati vakolatdísz, vagy épp egy téglából kialakított forma. Tartsuk meg ezeket a felújítás során. Ha korábbi beavatkozások miatt ezek már eltűntek és mi vissza szeretnénk őket állítani, keressünk egy régi fotót a csűréről. Ennek hiányában a helyi fennmaradt példákban merítsünk, kérjük ki az öreg mesterek vagy egy építész véleményét, hogy milyen motívum találna ide. Lehetőleg a falura vagy a régióra jellemző díszítő elemek közül válogassunk.

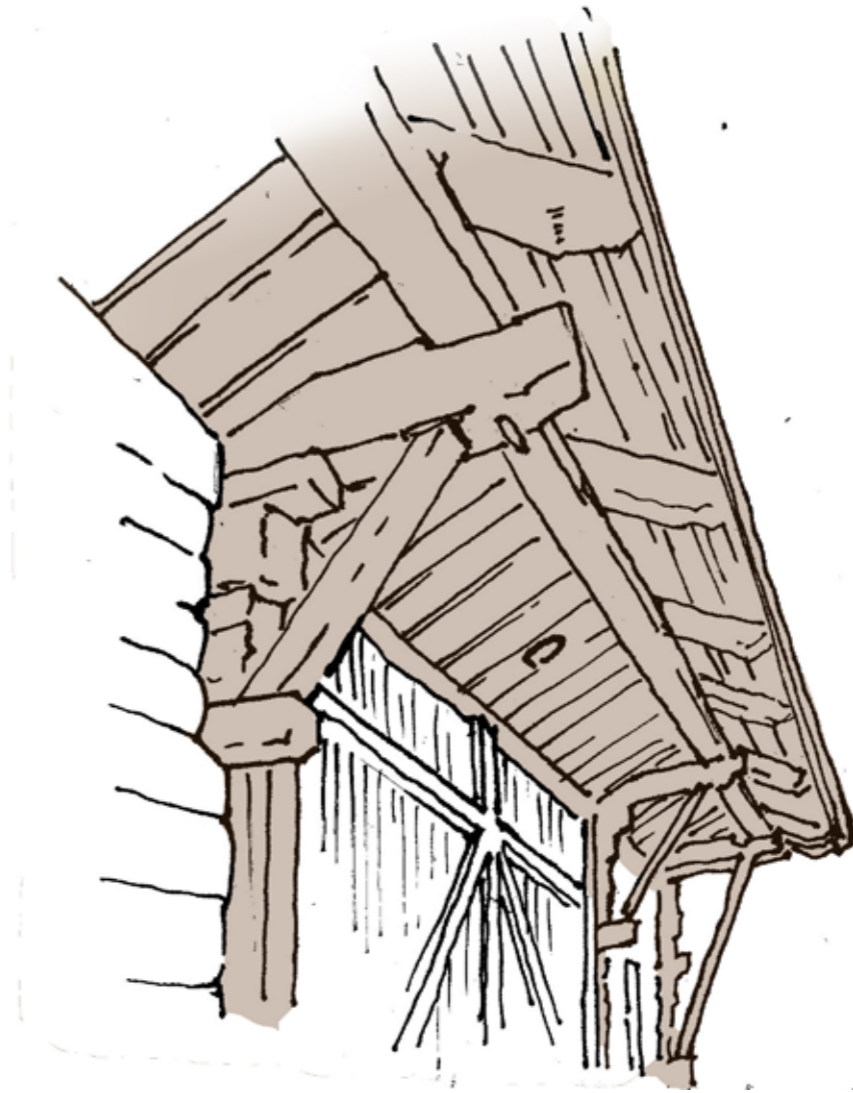
A csűr része a környezet is. Használjunk a tájra jellemző hagyományos fa, lécek kerítéseket, ezeket semmi esetre se lakkozzuk, inkább pácoljuk olyan természetes színre, ami a fa szürkülési, barnulási öregedési színpalettáihoz közel áll. Kerüljük a sötét aszfalt behajtókat, a fehér kavicsot, a betonozott vagy csempézett utat és járdákat, használjunk terméskövet, téglát vagy fát. Ezek összhangban vannak a környezettel. Mindenképp a csűrre jellemző, egyszerű jelleget vigyük tovább, akár kültéri világításról, vagy kerti bútorról legyen szó.

Új építésű csűrök esetén kerüljük a túl magas lábazat kialakítását, mivel a csűrkapu mindig a talajszinthez volt igazítva. Építésüknél használjunk helyi anyagokat (fát, terméskövet, kisméretű tömör téglát, agyagcserepet, dránicát). A terméskő, borona-fa, deszkázat, téglák és agyagcserepek esetén használhatunk bontott anyagot is. Hogy nyugodt, a szemnek is kellemes kertet kapjunk, használjunk finom vonalakat, aszimmetriát, amelyek természetesen illeszkednek a falusi háttérhez. Biztosítsunk életteret az élővilágnak is, a változatos növény és állatvilág saját magát szabályozza, ezzel időt és energiát spórol nekünk. Ha hagyományos fajtákat és ellenálló növényeket választunk, kevesebb vegyi anyagot, rovarirtót és permetezőszert kell használnunk. Általában arra törekszünk, hogy otthonos, pihentető életteret hozzunk létre magunk körül. Mindezt úgy, hogy ne ütközzünk meg saját hagyományainkkal és történelmünkkel, hanem azok általunk tovább éljenek és gyarapodjanak. Összegzésül megállapíthatjuk, hogy a szakszerűtlen és meggondolatlan beavatkozások, átalakítások rontják a csűr szépségét, értékét, és egyben az utca és a falu összképet is.

În zona Ciuc, Plăieși și Ghimeș nu este specifică decorarea șurilor, grajdurilor. Câteva motive modeste pe elemente structurale sau pereți sporesc aspectul șurii și caracterizează proprietarul. Acest element poate fi capătul cioplit al unei grinzi, decupajul în scândură, decorația de fațadă din tencuială sau cărămidă. Aceste detalii merită păstrate! Dacă au dispărut în cursul reparațiilor anterioare, iar noi ne dorim restaurarea lor, să căutăm a fotografie de arhivă pe baza căreia se poate reproduce elementul sau să căutăm un exemplu similar (analogie) în sat, să cerem sfatul meșterilor vărstnici sau al arhitectului, legat de decorația care s-ar potrivi clădirii noastre. Să ne limităm la analogii din sat sau microregiune (zona etnografică).

Anturajul contribuie la aspectul șurii. Se recomandă realizarea gardurilor specifice locului, din lemn, scândură, care în niciun caz nu vor fi lăcuite, ci mai degrabă băiuite într-o nuanță naturală, apropiată de culoarea de îmbătrânire a esențelor de lemn autohtone. Se va evita pavarea acceselor cu asfalt negru, pietriș mărgăritar alb, trotuarele turnate din ciment sau placate cu gresie. Să folosim mai degrabă piatră naturală, cărămidă de pardoseală sau calupuri de lemn așezate în pat de nisip. Aceste materiale armonizează cu anturajul. Să ne străduim în a crea un mediu modest, apropiat ca și caracter șurii atât pentru iluminatul exterior, cât și în folosirea mobilierului de grădină. În cazul șurilor noi să evităm soclul prea înalt, deoarece poarta mare întotdeauna este poziționată la nivel cu cota de călcare. La construirea lor să folosim materiale locale (lemn, piatră spartă, cărămidă plină, țiglă ceramică, draniță). Piatra spartă, grinda ecarisată, scândurile, cărămida și țiglele pot fi materiale reciclate provenind din demolări.

Pentru amenajarea unei grădini cu aspect natural să folosim linii de compoziție domoale, să aplicăm asimetria, o regulă general valabilă pentru aspectul rural natural. Să lăsăm spațiu liber plantelor pentru a oferi adăpost vietăților și pentru a-și stabili propriul echilibru ecologic, salvând astfel timp și energie pentru noi, utilizatori. Dacă alegem specii de pomi și copaci autohtoni și plante rezistente, va fi nevoie de mai puține insecticide și pesticide (sau deloc). Scopul nostru final este să ne creem un mediu de viață plăcut, liniștit, astfel încât să nu ne decim de tradiție și istorie, ci să le perpetuăm și să le dezvoltăm mai departe. În final putem enunța că intervențiile, transformările inadecvate și necugetate distrug aspectul plăcut și valoarea șurii, totodată poluează vizual imaginea uliței și a satului.

Felújítás első lépései

Legyen szó akár felújításról, akár átalakításról bizonyos lépéseket követnünk kell, hogy a végén egy valóban hasznos és szép végeredményt kapjunk. Ha már belefektetünk sok pénzt és energiát a megvalósításba, akkor szánjuk rá az időt és gondoljuk végig, valóban mint szeretnénk és hogyan érdemes azt megvalósítani. Sokszor ez a kis többletidő, hogy leülünk és jól átgondoljuk céljainkat és elképzeléseinket, rengeteg fejfájástól kímél meg minket. A legcélszerűbb ha szakembert keresünk ha ezzel mi nem szeretnénk törődni.

Milyen csűröm van és hova is épült?

Felesleges kérdésnek tűnhet, de vajon tudjuk-e milyen anyagból épült csűrünk alapja, falai és teteje? Mekkora a helyiségek? Hol vannak az ablakai és ajtajai? Merre tájolták? Beázik-e? Mindenképp fontos egy előzetes szemrevételezés, hogy megtudjuk, mennyibe kerül a javítás. Ha csak felújítást tervezünk, itt derül ki az anyagköltség és hogy milyen munkákra és szakemberekre lesz szükségünk. Mindig törekedjünk a károsodások okainak megszüntetésére, ne csak elfedjünk egy problémát, például egy korhadt padlórést új burkolattal, mert az tovább romolhat, a tudtunk nélkül is, és a korhadás gombásodás áterjed más elemekre is.

A csűr méretei és tájolása befolyásolja, hogy mi és hova fér el benne. Ez azt jelenti, hogy ha például egy kis étterem létesítésén gondolkodunk, tudnunk kell, befér-e a főzőkonyha a kiszolgáló helyiségeivel, vagy hozzá kell-e toldanunk a csűrhez. Ha közel van a szomszéd, irányába nem biztos, hogy nyithatunk ablakot, és tűzvédelmi előírásoknak is meg kell felelnünk. Ezért fontos, hogy ismerjük meg átfogóan, ne csak a csűr, hanem annak környezetét. A csűr jellegét meghatározzák a hagyományos építőanyagok és egyszerű megoldások, ezeket tartjuk tiszteltben. Ha így járunk el, a faluba illő, példértékű épületünk lesz, amelyre büszkék lehetünk. Egy ekkora változást, akár jól sikerült az átalakítása, akár nem, nehéz véka alá rejteni.

Ha csűrt költöztetünk, vagy újat építünk, figyeljünk arra, hogy a telek- és faluszerkezetbe illeszkedjen. Legyünk tekintettel a növényzetre, használjuk a fák és bokrok nyújtotta előnyöket, legyen szó nyári árnyékolásról, vagy szélvédettségről. A hely adottságait, törekedjünk minél jobban kihasználni, minél kevésbé megváltoztatni, ősünk is így tettek, ez a legegyszerűbb és legolcsóbb megoldás is egyben. Kerüljük a hatalmas földmunkákkal járó beavatkozásokat.

Az előző gondolatmenet az egyszerűséget hangsúlyozza. Ne féljünk az egyszerű megoldásoktól, ez nem igényteleniséget takar - ellenkezőleg, ez olyan hozzáállásról tanuszkodik, ami a természettel egyensúlyban él. Bármiről van szó, vegyük figyelembe a táj ritmusát, a helyben honos növényfajtákat, a csűrhez tartozó hagyományos kert kialakítást. Ez egy jól működő egységes rendszer, aminek ha csupán egyetlen részét megváltoztatjuk, rendszerünk nem fog többé működni.

Primii pași ai unei renovări

Poate fi vorba de o renovare, restaurare sau schimbare de destinație, în toate cazurile trebuie să urmeze unele măsuri pentru a avea la urmă un rezultat cu adevărat util și estetic. Dacă vrem să investim mulți bani și efort pentru a realiza, merită să ne gândim puțin, ce anume, și cum vrem să le realizăm. De multe ori această planificare și strategie, ne salvează de dureri de cap ulterioare. Dacă cu acest lucru, noi nu dorim să ne ocupăm, să căutăm un profesionist (un arhitect).

Cum arată șura mea și cum arată mediul ei înconjurător? Întrebarea poate părea inutil, dar cunoaștem din ce materiale de construcție este construită fundația, zidurile și acoperișul șurii? Ce dimensiuni au încăperile? Unde sunt amplasate ușile și ferestrele? Ce fel de însoțire are? Pătrunde apa pluvială în interior? Este necesar evaluarea lucrărilor și a costurilor de renovare. Dacă planificăm o renovare, trebuie să ne gândim ce fel de materiale, și ce fel de proiectanți și meșteri avem nevoie. Întotdeauna să încercăm a elimina cazurile deteriorării, să nu acoperim o problemă, de exemplu o pardoseală putredă, fiindcă va putrezi și mai mult fără să observăm, și va deteriora și celelalte elemente.

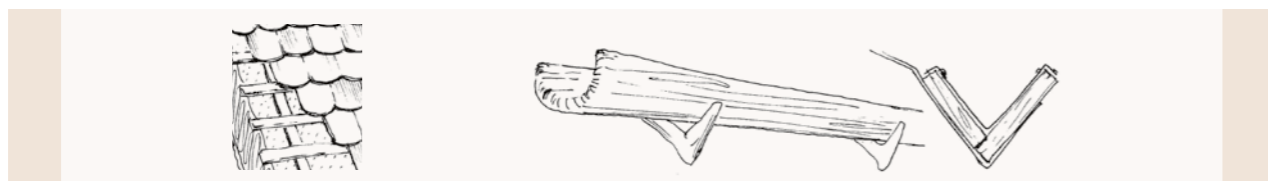
Dimensiunile și orientarea șurii determină ce funcțiuni și unde putem amplasa. De exemplu, dacă ne gândim la realizarea unui mic restaurant, trebuie să știm, dacă începe sau nu bucătăria cu anexele lui, sau trebuie să extindem șura. Dacă este în apropiere o clădire vecină, poate că în direcția acesteia nu putem realiza ferestre, trebuie să respectăm și normele de securitate la incendiu. De aceea este important să cunoaștem în detaliu nu numai șura, ci și zona ei înconjurătoare.

Materialele de construcții tradiționale și rezolvările simple definesc atmosfera și caracterul șurii, să respectăm acest lucru. Dacă procedăm astfel o să avem o clădire exemplară pentru care putem să fim mândrii. Un astfel de lucru, chiar transformat cu succes sau nu, nu putem ascunde. Dacă mutăm o șură sau construim unul nou, să fim atenți la o amplasare corectă tradițională pe lot și în structura satului. Să luăm în seamă vegetația existentă înaltă, în vederea asigurării umbrei sau a protecției împotriva vânturilor dominante. Să beneficiem de caracteristicile locului, să nu transformăm spiritul locului, așa au făcut și strămoșii noștri, în aceeași timp acesta este și opțiunea cea mai rațională și ieftină. Să evităm intervențiile care ar necesita modificări masive a reliefului original.

Accentul punem pe simplitate. Să nu ne temem de rezolvări simple, acest lucru nu înseamnă că suntem nepretențioși, dimpotrivă este mărturia trăirii în echilibru cu natura. În toate cazurile să luăm în considerare caracterul și spiritul locului, speciile de vegetație autohtone, grădina tradițională din zona șurii. Este un sistem funcțional și unitar, din care dacă eliminăm o parte, să nu ne mirăm că nu mai funcționează.

Műszaki, kivitelezési problémák és megoldások

Újrahasznosított csűrök esetén a cél az, hogy a külső megjelenést alapjaiban ne változtassuk meg, így ezek továbbra is a településképp és az épített örökség hiteles darabjai maradhatnak. A belső terek kialakításánál pedig fontos, hogy az eredeti térszerkezet adottságait kövessük, és azok, ha lehet, felismerhetőek maradjanak. Az alábbiakban sorra vesszük a jellemző gyakorlati kérdéseket és megoldásokat. Előjáróban még annyit, hogy minden felújítás állapotfelméréssel kezdődjön. A régi típusú épületek legnagyobb ellensége a nedvesség, ezért ennek útját kell végigkísérnünk legelőszőr. Ennek legfontosabb elemei a tetőfedés, a csatorna és vízelvezető rendszer.

A tetőszerkezetre került a lécezés, majd arra a cserép vagy dránica. A lécezés kevésbé tartós a vasok gerendáknál és szarufáknál, ezért ezeket gyakrabban cserélni kell. Figyeljünk arra, hogy ha más tetőfedő anyagot használunk, azt nem feltétlenül tudjuk a régi léckiosztásra visszatenni. Már egy-egy cserép elmozdulása, eltörése is beázást eredményez. Ami szép lassan, az alatta lévő szerkezetek károsodásához vezet. Legtartósabbak a régebben készült hódfarkú és fecskéfarkú cserépek. Ajánlott az eredetihez hasonló formájú és méretű, azonos anyagú és színű fedés választása.

Csatorna felszerelése nem nagyon ajánlott, mivel hagyományosan nem készítették a csűröknél. Inkább építsünk védőjárdát 60 cm szélességben a csűr körül kifele való lejtéssel, (terméskő, kavicsos vagy füves burkolattal).

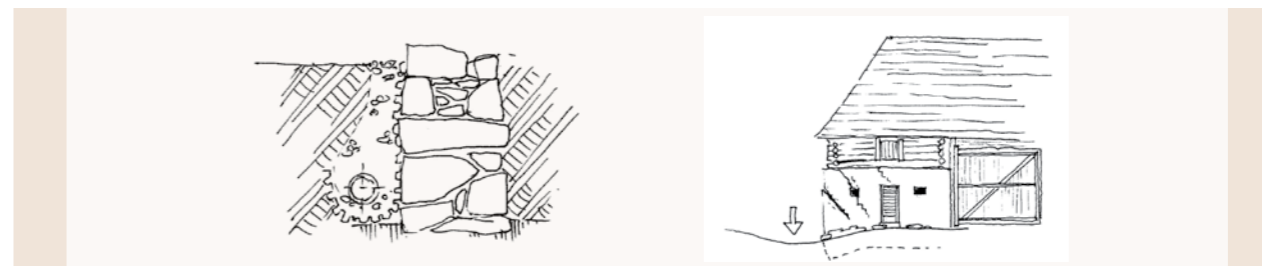
Ha mindenképpen csatornát szeretnénk, használjunk rönkfából kivájt fa csatornát (hagyományos) vagy deszkából összerakott „V” alakú csatornát cinklemez béléssel. Amennyiben csatornát szerelünk fel, ügyeljünk arra, hogy az összegyűjtött vizet, a csűrtől távolabbra vezessük, ellenkező esetben az alap megsüllyed és a téglá- vagy kőfal megreped.

Probleme, soluții tehnice și de execuție

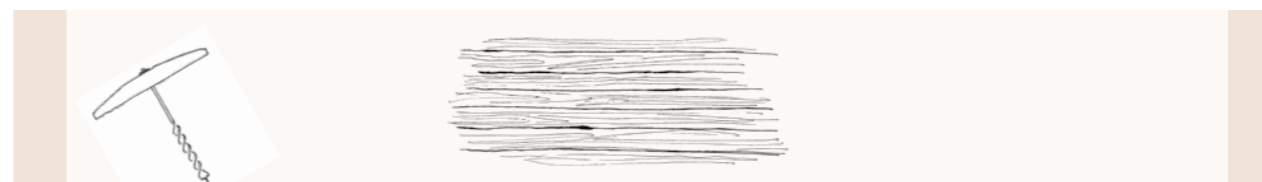
Pentru șurile reutilizate scopul este să nu alterăm profund aspectul exterior, astfel încât acestea să-și păstreze autenticitatea ca și edificii ce fac parte dintr-un peisaj rural caracteristic. Pentru spațiile interioare este util să urmărim posibilitățile pe care le oferă organizarea spațială originală, și dacă e posibil, în urma intervențiilor aceasta să rămână identificabilă. În cele ce urmează vom lua la rând problemele practice specifice și soluțiile acestora. Pentru început însă este nevoie să specificăm: orice intervenție începe prin analiza stării clădirii. Cel mai de seamă inamic al clădirilor vechi este umezeala, drept care se urmărește traseul umezirii până la sursă. Cele mai importante elemente de urmărit sunt învelitoarea, jgheburile, burlanele, sistemul de drenare a apei și canalizarea.

Peste structura acoperișului se bat șipicile care susțin țigla sau dranița. Șipicile sunt mai puțin rezistente decât structurile masive (grinzi și căpriori), prin urmare acestea trebuie înlocuite mai des. Atenție: dacă se schimbă materialul învelitorii, s-ar putea să fim nevoiți să schimbăm și distanța dintre șipici! Este suficientă crăparea sau dizlocarea unei singure țigle pentru a se produce infiltrații serioase de apă, care la rândul ei va umezi elementele structurale ale șarpantei (căpriori, corzi, grinzi de planșeu etc.). Țiglele cele mai longevive sunt țiglele vechi solzi și cele cu coadă de rândunică. La schimbarea totală a învelitorii se recomandă utilizarea unui material de învelitoare asemănătoare ca formă și identic ca dimensiuni, material și culoare, cu cel original.

Montarea sistemelor de drenare a apelor pluviale nu este recomandată, deoarece în mod tradițional nu s-au folosit jgheaburi și burlane pentru șuri. Mai degrabă se recomandă realizarea unui trotuar de gardă lat de cca. 60 cm pe întreg perimetrul clădirii, cu o ușoară înclinație către exterior cu finisaj din lespezi de piatră, pietriș sau iarbă. Dacă totuși se dorește montarea jgheaburilor, acestea se pot realiza din jumătăți de trunchiuri de copac scobite la interior (element tradițional) sau două scânduri îmbinate în forma de V, cătușite cu tablă zincată. Dacă se aplică jgheaburi, apa care se adună va trebui dirijată la o anumită distanță de la perete, în caz contrar la colțurile clădirii solul va fi tot timpul umezit, lucru care va provoca în timp lăsarea fundației și apariția fisurilor în pereți de cărămidă sau piatră.

Jellemző az agyagba vagy habarcsba rakott kőalap, előfordul, hogy csak egy nagyobb kő van a boronafalak találkozási pontjain. Gyakori probléma a kőalapozás elégtelensége, repedések a lábazon (a felmenő téglá vagy kőfalazon). Ennek okai lehetnek, a túl sekély alapozás és a fentebb tárgyalt süllyedés, a talaj elnedvesedése folytán. Ezt szakaszos aláfalazással, újraalapozással tudjuk megoldani, amihez mindenképpen kérjünk szakmai segítséget, hiszen ez tartószerkezetet érintő beavatkozás. Süllyedés folytán a boronafal talpfája is talajszint alá kerülhet, így ki van téve a talajnedvesség miatti korhadásnak, gombásodásnak. Ilyen esetben a korhadt talpfák cseréje szükséges. A süllyedés miatti ferdüléseket újra vízszintbe kell hozni. Fontos hogy az új talpfá min. 15 cm magasságra kerüljön a talajtól. A pangó vizeket a lábazon körül meg kell szüntetni (tereprendezéssel, védőjárdával, drénezéssel). Általában alapozási mélység feltárása és statikus szakértői vizsgálat is szükséges.

A falakon megjelenő apró repedések általában a szerkezet természetes mozgásából adódnak, ezeket híg mészhabarcos átkenéssel és meszeléssel lehet kijavítani. Ha süllyedésből származik a mozgás, akkor először az okot kell megszüntetnünk, aztán tudjuk az eredményét is kijavítani. Ezek általában ferde repedések. Használjunk mészhabarcot (1 rész oltott mész- 4 rész homok), ami engedi a falat lélegezni, vagy használjuk a hagyományos sártapasztást. Ezeknek a módszereknek vannak előkészítő mozzanatai (például: a falak tisztítása, portalanítás, benedvesítés). A szerkezeti repedések főbb megoldásai lehetnek: az alapok megerősítése, a falazatok vonóvasas kötése, a tetőszerkezet oldalnyomásának a megszüntetése. Minden ilyen esetben statikus szakértői vizsgálat szükséges.

Sistemul tradițional de fundare este cel realizat din piatră spartă, sau lespezi de piatră așezată în zonele de îmbinare a pereților. O problemă frecventă este adâncimea mică a fundației și apariția fisurilor la nivelul soclului. Cea mai frecventă cauză este adâncimea mică, și lăsarea fundației din cauza umezirii pământului din zona fundației. Problema se rezolvă prin subzidire și reșeserea zidăriei fundației pe tronsoane – va trebui să apelați la un profesionist. În cazul lăsării fundației adesea și grinzele de talpă ajung sub cota de călcare a terenului, ajungând în contact direct cu umezeala ce duce la putrezire. Este obligatorie înlocuirea elementului putrezit! Deformările produse de scufundare vor fi corectate, grinda de talpă va fi așezată la boloboc. Este obligatoriu ca grinda de talpă nouă să fie elevată cu cca. 15 cm de la nivelulul solului. Apele care se adună la baza soclului trebuie eliminate prin sistematizarea terenului, realizarea unui trotuar de protecție sau al unui drenaj. De regulă e nevoie de cercetarea adâncimii fundației și de o expertiză tehnică de rezistență la stabilitate.

Fisurile mici ce apar pe zidurile șurilor de regulă provin din mișcarea naturală („așezarea”) a structurii și pot fi acoperite cu un mortar de var mai vâscos pe post de tencuială și spoială de var. Dacă mișcarea este mai amplă și provine de ex. din lăsarea fundației, prima dată se va elimina cauza, apoi se vor face reparațiile. Aceste fisuri mai profunde au o direcție diagonală.

Se va folosi un mortar de var (1 parte var stins, 4 părți de nisip), care permite respirarea pereților, sau putem folosi tencuială de chirpici tradițională. Ambele metode sunt precedate de faze de pregătire ai pereților: curățare, prăfuire, umezire. Dacă se sare peste aceste faze, rezultatul reparațiilor nu va fi cel scontat.

Fisurile și crăpăturile structurale pot fi reparate prin: subzidire și/sau reșeserea fundațiilor, aplicarea tiranților metalici în zid, eliminarea împingerilor laterale la nivelul structurii șarpantei. În toate aceste cazuri este nevoie de asistența unui expert structurist.

Ha nem sérült a tető héjazata, a csűrök tetőszerkezete általában épen megmaradt. Jól szellőző padlástérben, egyedül a beázásból adódó korhadás, vagy gombásodás jelentkezhet. Felújításkor, ezek a szerkezetek legtöbbször megfelelnek. Átalakítások során figyeljünk arra, hogy ne terheljük túl és ne vágjunk el olyan átmenő szerkezeti elemeket, amelyek a tető szétcsúszását hivatottak megakadályozni. Ezek általában kötőgerendák és torokgerendák, amik egy tetőtér beépítésnél útban lehetnek. Ilyenkor alkalmazkodni kell a szaruállások ritmusához és kiváltó szerkezeteket kell építeni, amik átveszik, az útban lévő gerendák szerepét. Károsodott (korhadt, gombás) szerkezet esetén, szükséges a faelemek teljes cseréje vagy a korhadt részek eltávolítása, és annak megegyező méretű és formájú pótlása. Ilyenkor a további károsodások elkerülésére célszerű a szerkezetet gomba és rovarkárosodások elleni szerrel kezelni. Elempótlásra használjunk bontott anyagot, ami már nem vetemedik. Ha nincs erre lehetőség, dolgozzunk új, száraz faanyagból. Előfordulhat, hogy némelyik faelem elferdült, elmozdult, ezeket vissza kell helyezni eredeti helyére. Egyik hagyományos népi módszer az épületek felnyílalása, emelőlével és ékkel való felemelése, a másik a boronafal gerendák megszámozása, bejelölése, elbontása és újrarakása. Utóbbi akkor használatos, ha a szerkezet nagy része elmozdult, vagy az elemek károsodása nélkül nem megoldható a visszaállítás. A fa száradása során, a borona-fák között rések keletkeznek, ezeket hagyományosan mohával és agyag-tapasztással tömítették. A faelemek megmunkálásához olyan hagyományos szerszámokat ajánlunk, mint az ácsfejsze, kézvönő, véső, és kézi gyalu. A szakszerűen beépített kültéri faanyag, amelyet nem ér tartós nedvesség és jól szellőzik kezeletlenül is tartós lehet. Mégis érdemes 3-4 évente lenolaj-méhviasz páccal, vagy vékony-lazúrral átkenni a kültéri faelemeket, hogy élettartamát megnöveljük. Kerüljük a párazáró lakk, olaj- és műanyag- festékek használatát. A pác színét lehetőleg igazítsuk a megszurkült, megbarnult, előregedett faelemek színéhez, de az is jó, ha hagyjuk őket a régihez öregedni.

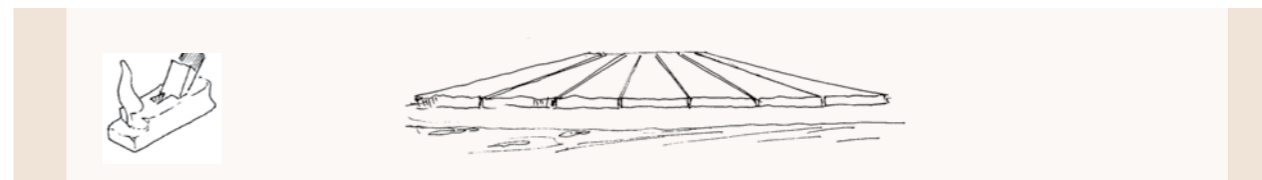
Structura șarpantelor de obicei se conservă destul de bine – exceptând cazurile în care învelitoarea este distrusă. Într-un pod bine ventilat doar apa care se infiltrază poate provoca daune, putrezind lemnul și făcând loc apariției ciupercilor și insectelor. În cazul unei reabilitări, în majoritatea cazurilor aceste structuri corespund. La schimbarea funcțiunii e nevoie de multă atenție pentru a nu încărca suplimentar structura și a nu rețea elemente majore (portante sau de legătură) ale acoperișului, care pot provoca dislocarea altor elemente sau desfacerea șarpantei. Aceste elemente de regulă sunt grinzele traversele, care pot deveni piedici într-un spațiu de mansardă. În asemenea situații e nevoie să construim structuri secundare pentru a prelua rolul elementelor lipsă.

În cazul structurilor afectate (de ciuperci și putregai) e nevoie de înlocuirea integrală a elementelor sau de îndepărtarea și înlocuirea porțiunilor afectate cu completări identice din aceeași esență de lemn. Se recomandă asanarea întregului acoperiș prin aplicarea unor substanțe insecto-fungicide pentru a preveni alte infecțiuni. Pentru completări se va folosi material din provenit din demolări. Dacă nu avem acces la lemn din demolări, se va folosi lemn nou perfect uscat.

Se întâmplă ca unele elemente să se deformeze sau să se disloce – acestea trebuie reasate în poziția lor originală. Una din metodele de intervenție tradiționale este ridicarea construcției cu scripeți și introducerea unor pene. O alta este numerotarea și marcarea tuturor elementelor (bânelor), desfacerea structurii și reasamblarea acesteia. Această metodă este recomandată atunci când întreaga structură s-a mișcat sau nu este posibilă reabilitarea fără afectarea îmbinărilor. În urma uscării lemnului între bârne apar breșe care tradițional erau umplute cu mușchi și chirpici. Pentru prelucrarea lemnului sunt recomandate unelte tradiționale precum toporul, mezdreaua, dalta și rindeaua de mână.

Materialul lemnos pus în operă cu profesionalism, utilizat în exterior, care nu este expus umezirii și este ventilat corespunzător, poate rezista mult timp și fără tratament. Totuși, după un ciclu de 3-4 ani este bine să-l tratăm cu un baiț preparat din ulei de in și ceară de albine, sau să-l pensulam cu un strat de lazură subțire pentru a-i prelungi viața. Se vor evita soluțiile pe bază de lac, vopsele de ulei și cele acrilice care blochează permeabilitatea suprafeței lemnului.

Culoarea baițului să potrivim după culoarea lemnului îmbătrânit (nuanțe de gri și maro), dar este în ordine și dacă

Ha a padló alatti légtér nem tud kiszellőzni, dohossá válik. Az alulról érkező talajnedvesség és pára károsíthatja a padlószervezeteinket, amennyiben nem biztosítjuk azok kiszellőzését. Megoldást jelent a padozat eltávolítása (az ép elemek megtartása), a feltöltés eltávolítása és 20 cm mosott folyamkavics réteg beiktatása. A kavicsréteg közé méterenként szellőző csöveket fektetünk, amit a lábazati részeken tudunk kivezetni. A padlógerendák bitumenes vagy fakonzerváló szerrel való impregnálása után, azokat kőlábakra fektetjük, majd impregnált vakpadlót készítünk. Erre kerülhet aztán a kívánt padlórétegrend. A megemelt boronafalazatoknál utólagos vízszigetelés is készülhet, azonban a téglafalazatoknál ez kevésbé jöhet számításba. Az utólagos vízszigetelés magas költsége miatt, ilyen esetben az épület körüli drénezés, szellőző védőjárda vagy szellőző vakolatok ajánlottak.

Lehetőség szerint olyan padló készítsünk, amely az eredeti jellegzetes csűr padlókhöz közel áll (palló, deszka, kő, tégla). Természetesen, a hagyományos padlóburkolat alatt korszerű hőszigetelt úsztatott-padló rétegrendek is kialakíthatóak.

Új igény és funkció esetén szükséges lehet a nyílászárók cseréje. Ilyenkor törekedjünk az eredeti méretek és osztások megtartására, válasszunk hasonló anyagú és nyitású szerkezeteket. Ha felújítunk, fontos tudnunk, hogy ezek a régi nyílászárók masszív-fából készültek, érdemes felújítva megőrizni őket.

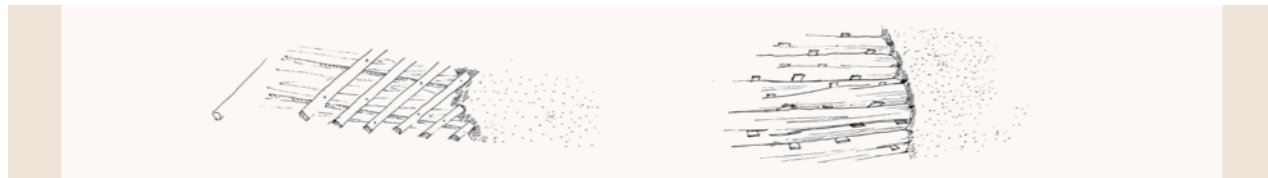
A kapukhoz, ablakokhoz tartozó szerkezeteket (fápántok, fazár, vasalatok) is érdemes felújítani, eredeti formájukban megtartani. A csűrkapu az épületünk egyik különleges darabja, ezért mindenképpen tartsuk meg vagy a régi mintájára csináltassunk egy újat. A továbbiakban, árnyékolóként szolgálhat, megőrizve a hagyományos csűr összképét. Például egy eredeti istálló vagy pajta ajtó táblája felújítva árnyékolóként szolgálhat az ajtó helyén megjelenő ablaknak.

A tokszerkezet ferdülése vagy a pántok, illesztések meglazulása miatt van, hogy már nem lehet becsukni az ablakot,

lăsăm să se îmbătrânească după elementele originale. Dacă spațiul de aer de sub pardoseală nu se ventilează, reține umezeala, se acumulează igrasie. La intradosul pardoselii, această igrasie și umezeala din sol poate ataca podelele, dacă acestea nu sunt ventilate. Una din soluții este îndepărtarea podelei, îndepărtarea umpluturii și așternerea unui strat de pietriș de râu spălat gros de cca. 20 cm. În acest pat de pietriș, la o distanță de 1m se vor introduce tuburi de aerisire, care vor fi scoase la suprafață la nivelul soclului. Grinzile pe care sprijină podeaua vor fi tratate cu soluție bituminoasă sau o substanță insecto-fungicidă, vor sprijini pe bolțari de piatră și vor fi acoperiți cu dușumea oarbă impregnată, peste care se poate așeza straturi de pardoseli diferite. În cazul pereților din bârne elevate se poate introduce o hidroizolație orizontală. În cazul zidăriei de cărămidă din cauza costurilor ridicate de hidroizolare ulterioară, se preferă: drenaj perimetral, trotuar de protecție, tencuieli permeabile la vapori. În limita posibilităților, este recomandat ca finisajul de pardoseală să se apropie de cel original al șurii: dulapi, dușumea, lespezi de piatră, cărămidă. Sub pardoseala tradițională putem folosi straturi de pardoseli moderne ca pardoseala flotantă termoizolată.

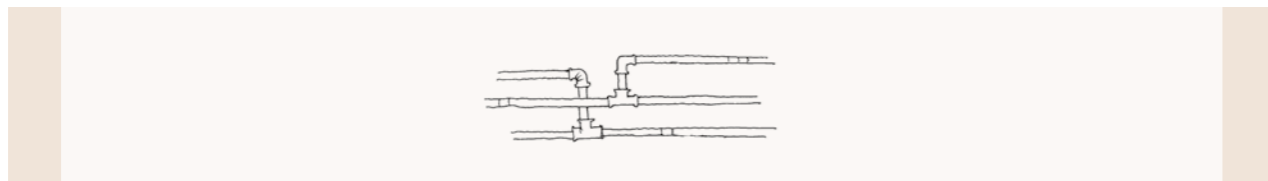
Pentru o funcțiune nouă adaptată la noi cerințe probabil vor trebui schimbate tâmplăriile. E recomandat să se păstreze forma și dimensiunile originale ale golurilor, respectiv se va alege un material asemănător cu cel original. Se vor păstra și direcțiile de deschidere. În cazul restaurării este bine de știut că tâmplăriile originale de regulă sunt confecționate din lemn masiv, prin urmare merită a fi păstrate. Feroneria, șarnierele și încuietorile de lemn aparținând de porți, uși și ferestre merită restaurate, păstrate în forma lor originală. Poarta șurii este un element special al clădirii, se recomandă păstrarea acesteia sau confecționarea unei replici pe baza originalului. Cea veche poate servi ca sistem de umbrire, astfel păstrându-se caracterul original al construcției. De exemplu ușa de grajd restaurată poate servi ca oblon pentru fereastra nouă care s-a montat în golul de ușă. Dacă tocurile (popii) sunt strămbați sau îmbinările și zăbrelele/colțarii (șarnierii) foilor de uși/ferestre au

ajtót. Ezeket egy tapasztalt bútorasztalos gyorsan meg tudja állapítani és megoldást tud ajánlani. Érdemes megvizsgálni a probléma okát, sokszor kevés befektetéssel megmenthetjük ezeket a szerkezeteket. A vasalatot (pl. réz) sós-ecetes oldattal kezelhetjük, a nyílászárót pedig a többi faanyaghoz hasonlóan pácolni szükséges!

A vakolt falak nagy ellensége a cementes vakolat, manapság ezeket a legkönnyebb beszerezni és felvinni a felületre, de párazáró tulajdonságuk miatt, sok problémát okozhatnak a régi szerkezeteknél. Mivel a falak és az alap közé általában nem tettek vízszintes vízszigetelőt, a felszívódó talajnedvesség a falakon párolgott ki. Ha ezt meggátoljuk, a fal kifagyhat, ledobja a vakolatot, és magasabban jön elő a nedvesedés. Ezért, ha cementes vakolattal lett a falunk javítva, mindenképp érdemes azt teljesen eltávolítani és meszes vagy páraáteresztő vakolattal, vagy tapasztással helyettesíteni. Figyeljünk arra, hogy a párazáró, műanyagbázisú festékek is előidézhetik ugyanezt a problémát. Mindamelllett, hogy falaink állapota folyton romlani fog, hőszigetelő képességük is csökken, a magas víztartalom miatt. Fa falaknál ez még nagyobb problémát okoz, ezért biztosítsuk a vakolat vagy egyéb burkolat páraáteresztő képességét.

A kész felületet meszeljük vagy használjunk korszerű páraáteresztő festékeket, melyekről a víz lepereg. Külső téglá vagy vakolatdísz, stukkó esetén nem ajánlott a falak külső hőszigetelése. A belső oldali hőszigetelés megoldható, de a hőszigetelés és a falszerkezet között páracsapódás alakulhat ki. Ilyen esetben mindenképp keressünk fel egy szakembert.

Az épületgépészeti vezetékeztést lehetőség szerint rejtett módon oldjuk meg, ellenkező esetben vállaljuk fel és kezeljük belsőépítészeti elemként. Mindkét esetben érdemes tervező építészhöz fordulni, hiszen ezek a befejező mozzanatok tönkretelhetik eddigi munkánk eredményét. Figyeljünk arra, hogy a vízvezeték körül lehül a levegő és lecsapódhat rajtuk a pára. Ezért ezeket ne vezessük a fa szerkezetek közvetlen közelében, vagy gondoskodjunk megfelelő hőszigetelésükről.

cedat, iar foaia nu mai poate fi închisă etanș, un tâmplar cu experiența ne va putea da soluții pentru repararea acestora. Merită cercetată cauza deformării – de multe ori mici reparații pot salva aceste elemente valoroase. Feroneria poate fi curățată (în cazul aramei de ex. cu soluție de oțet și sare), iar tâmplăria tratată ca și restul elementelor de lemn.

Cel mai mare inamic ai pereților din zidărie sunt tencuielile pe bază de ciment. Din păcate este materialul cel mai la-îndemână și ușor de pus în operă, dar din cauza impermeabilității poate cauza multiple probleme structurilor vechi. Deoarece majoritatea acestor pereți nu dispun de hidroizolație orizontală între fundație și zid, umezeala care urcă din sol în pereți prin capilaritate este ventilată la nivelului suprafeței de zidărie. Dacă această cale de ventilare este acoperită cu un strat impermeabil de tencuială, zidăria reține apa care va îngheța, și va exfolia tencuiala. Prin urmare, dacă peretele șurii a fost vreodată reparat cu tencuială de ciment, acesta va fi îndepărtat integral și înlocuit cu un strat de tencuială permeabilă pe bază de var și nisip sau chirpici. Atenție: vopselele lavabile sau acrilice pot avea același efect asupra zidăriei! Pe lângă faptul că starea zidăriei pereților se va perisa continuu, își va pierde și calitățile termoizolatoare din cauza saturației cu apă. Dacă pereții sunt din grinzi de lemn, situație e și mai periculoasă. Din acest motiv este obligatorie permeabilitatea stratului de tencuială. Suprafața tencuită va fi văruită cu spoială de var sau vopsele moderne permeabile. Dacă există decorații de tencuială pe fațadă, nu se recomandă termoizolația exterioară a zidului. Cea interioară poate fi rezolvată, dar între zid și termoizolație se poate forma condens. Un specialist poate ajuta mult în asemenea situații.

Instalațiile, în funcție de posibilități, vor fi pozate ascuns, dar în niciun caz să nu recurgem la mascarea lor cu lambriuri sau alte placări complicate. Dacă nu există posibilitatea mascării naturale, să ni le asumăm pozate la vedere, ca elemente ale designului de interior. Mare atenție în cazul conductelor de apă rece: în jurul lor temperatura aerului scade, se poate forma condens pe suprafața lor. Să le pozăm la o distanță adecvată față de elementele de lemn sau să asigurăm termoizolarea lor.

Felületkezelési technológiák és receptek

Ahhoz hogy a természetes építőanyagok élettartama minél hosszabb legyen, érdemes őket valamilyen módon megvédeni, kezelni. Ezt szolgálja a vakolás, tapasztás vagy a felületi kezelés. Lényeges, hogy ezen a területen is a bevált, hagyományos megoldásokat részesítsük előnyben. Legtöbbjük nagyon egyszerűen kivitelezhető, anyagköltségük is visszafogott. Szükség esetén az eljárások könnyűszerrel megismételhetők. Mindig vegyük figyelembe a levegő hőmérsékletét és a felület kitétségét, ennek függvényében változhatnak az alaprecept arányai és azok alkalmazási módja. Készítsünk próbafelületet, amelyen megfigyelhetjük az anyagok kölcsönhatását.

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül közlünk egy pár ajánlott felületkezelési technológiát és az ehhez szükséges anyagok receptjét.

1. Fakezelés szurkos páccal:

Az újonnan beépített faelemek világos színét a szurkos páccal a régi faanyag sötétebb felületéhez tudjuk igazítani. 1kg szurkot 2 liter lakkbenzinben föloldunk, az ebből készült sötét színű benzines pácot tovább hígítva (benzinnel), különböző színárnyalatokat nyerhetünk. Próbálgatással jutunk a megfelelő színig. Arra kell számítani, hogy a jelenlegi szürkés felület a végső kezelést követően sötétbarna árnyalatú lesz.

2. Fakezelés kültérre, lenmagolaj- méhviasszal, natúr vízpergető bevonat, (kiadósság: kb. 0,1 l/m²/rtg.) Házilag elkészíthető recept a megoldás fa szerkezetre, boronafalra, deszkaburkolatra, nyílászárókra, a padló kivételével egyaránt alkalmas.

Beltérben is használható, itt több lenmagolajat (38%) és kevesebb méhviaszt használjunk (12%).

Összetevők: lenmagolajkence (faápoló alapozó, főzött és szűrt, jól száradó legyen); méhviasz; lakkbenzin (terpentin); 2 kiskanál cinkwais (szárító).

A felület legyen kezeletlen, száraz, zsírmentes és szívóképes, a levegő hőmérséklete min. 10 °C legyen.

5 kg méhviaszt 10 liter lakkbenzinben feloldunk, elektromos melegítőn (a nyíltláng használata robbanásveszélyes!), 40-50 °C -ra felmelegítjük. Ehhez az oldathoz adagolandó 5 l lenolaj és 2 kiskanál cinkwais, jól összekeverve. A felhordást melegen, ecseteléssel kell végezni, jól bedörzsölve a felületbe, anélkül hogy vastag ragacos réteget képezne. Amennyiben az ecsetelést követően 24 óra elteltével ragacos részek maradnak, hőpisztollyal fölmelegítve a ragacos részt, ecsettel újra bedörzsölhető a fölős anyagmennyiség. Ezt a kezelést napsugárzásnak, esőnek kitett fafelületek esetében 3-5 évente érdemes megismételni, ezáltal a faanyagot szebbé tesszük, élettartamát növeljük, akár megduplázzuk. Körülbelül egy napi 20 fok körüli hőmérsékleten történő száradás után következhet a

Rețete și tehnologii de lucrări de finisare

Ca durata de viață a materialelor naturale de construcții să fie cât mai mare, ele trebuie să apărute într-un fel sau altul. Poate fi vorba de tratamente de suprafață, tencuire. Este important, ca în acest domeniu să utilizăm metodele tradiționale. Cele mai multe sunt ușor de folosit, costul materialelor fiind infim. Dacă este nevoie, se pot corecta, repeta aceste lucrări. Să luăm în considerare întotdeauna condițiile de temperatură, gradul de expunere al suprafeței, care pot schimba proporțiile rețetei de bază și modul ei de utilizare. Să realizăm o suprafață de probă, unde putem observa interacțiunea materialelor.

Mai jos prezentăm câteva dintre tehnologiile și rețetele de tratare a suprafețelor.

1. Tratarea lemnului cu baiț bituminat

Cu acest tip de baiț putem aduce la aceeași culoare porțiunile noi de lemn cu cele vechi. 1 kg de bitum se dizolvă în 2 l de terebentină. Baițul de culoare închisă se poate dilua în continuare (cu terebentină) obținându-se nuanțe diferite. Prin încercări multiple ajungem la culoarea dorită. Suprafața rezultată va avea culoarea maro închis.

2. Tratarea lemnului pentru uz exterior cu ulei de in – ceară de albine, (consum: 0,1 l/m²/strat)

Este o rețetă ce se poate realiza acasă, este potrivită pentru: structuri de lemn, ziduri de bârnă, finisaje din lemn, tâmplării. Nu e recomandat pentru podele. Se poate utiliza și în interior, dar aici avem nevoie de proporții diferite (ulei de in – 38%, ceară de albine 12%)

Ingrediente: ulei de in (fierț și sicitativ, ce se usucă ușor), ceară de albine, terebentină, 2 lingurițe de alb de zinc (sicitativ).

Suprafața să fie netratată, uscată, fără grăsimi și absorbant, temperatura aerului min. 10 °C.

5 kg ceară de albine se dizolvă în 10 l terebentină, pe baie de apă (terebentina fiind inflamabilă), încălzindu-se la 40 – 50 °C. La această soluție se amestecă 5 l ulei de in și 2 lingurițe de alb de zinc. Soluția caldă se aplică cu pensula, astfel încât să intre cât mai bine în material, fără să formeze un strat lipicios. Dacă după 24 de ore rămân suprafețe lipicioase, acestea se vor încălzi cu pistol cu aer cald, și prin pensulare se va reintroduce materialul în suprafață.

Acest tratament se va repeta la 3-5 ani, mărind astfel durata de viață a lemnului, mai ales în zonele mai expuse razelor solare, și precipitațiilor. După cca. 24 ore timp de uscare (la 20 °C) se poate aplica cel de-al doilea strat. Se poate șlefui și polisa (în cazul suprafețelor șlefuite, interioare). Soluția se păstrează în loc uscat și răcoros, ferit de îngheț. Carpele cu care se aplica și curăță, se usucă în exterior, altfel există posibilitatea auto-inflamării! Pe durata utilizării trebuie avut grijă ca uleiul să nu vină în contact cu materialul absorbant

második réteggel való lekenés. Lehetséges köztes csiszolás és csiszolt felületek esetén, beltérben végső polírozás. A kezelőanyag tárolása száraz, hűvös és fagymentes helyen történjen. Átitatott kenő- és tisztítórongyok szabadban kitérítve szárítandók, ellenkező esetben fennáll az átitatott rongy öngyulladásának veszélye! Használat során ügyelni kell, hogy az olaj ne kerüljön érintkezésbe porózus szívóképes hőszigetelő anyaggal, ez is fokozottan tűzveszélyes.

3. Mészhabarcs vakolatok és falazóhabarcsok

A mészhabarcs vakolatok páraáteresztő képességük folytán biztosítják a fal szerkezetek szellőzését, ezért a fal jobban szárad és nem fagy ki. Alkalmazható új falak építésénél, régi falak javítására, vakolásra. Kötési ideje hosszabb, mint egy cementes habarcsnak.

Alaprecept: 1 rész oltott mészhez 4 rész homokot keverünk. A víz mennyisége függ az alkalmazási területtől. Ha nem tudunk beszerezni oltott meszet, dolgozhatunk mészhidrát porral is, ezt áztassuk vízben 24 órára felhasználás előtt. Ezt az anyagot kültérben, esőnek kitett helyen is alkalmazhatjuk – összeépíthető vályogos tapasztással, kőszerkezetekkel is. Faanyagok esetén gondoskodjunk tapadást segítő szerkezetről – drótháló, nádszövet, lécezés, bolhaszeg (boronafalba bevert keményfa ék).

Lábazati részekben érdemes javított mészhabarccsal dolgozni. Ez egy ellenállóbb anyag, viszont még mindig hagyja szellőzni a falat. A mészhabarcsot téglaporral vagy agyagporral lehet keményebbé tenni, vagy használhatunk hidraulikus meszet.)

Az oltott mész dehidratáló és maró hatású, ezért használjunk kesztyűt és védőszemüveget. Szembe kerülve azonnal mossuk ki bő vízzel.

4. Tapasztás (tájékoztató jellegű leírás, az adagolás és technológia nagyban változik tájegységenként, ezért ajánlott a helyi mestert megkérdezni erről)

Hagyományosan agyagos sártapasztást használtak az épületek „vakolására”. A boronafalak között hézagokat is kitölthetjük tapasztással. Régebben általános volt a rések mohával történő hézagolása is. A tapasztás előtt jól elő kell készíteni – mind a felületet, mind az anyagot, egyébként hiába fáradsunk vele.

Az előkészítő munkálatok:

A felület megtisztítása omladozó részekről – faljavítás és a repedések ékelése, összeszövése. Az ékelés fa anyagú falak esetén fával történik, kő és téglá anyagú falak repedéseit javasolt összeszőni. Kisebb repedéseket cseréppel vagy téglával ékelhetünk. Erre azért van szükség, hogy ne repedjen meg ismét a szerkezet. Ha a felület készen áll a tapasztásra, azt portalanítani és előnedvesíteni kell, aztán foghatunk neki magának a munkának. Ez az elv és menet minden felületi javításra érvényes.

Az anyag előkészítése itt is fontos, az agyag szilárdságát növelő növényi rostos anyagokat összetörjük, kapával összevágjuk, ha sikerül pelyvát beszereznünk, ezt akár géppel is keverhetjük. (A gép összeszedi a szalmát.)

poros, pentru că și aici există posibilitatea auto-inflamării.

3. Tencuieli și mortare pe bază de var

Tencuielile pe bază de var permit aerisirea pereților, astfel se usucă mai repede și nu îngheață, sunt poroși și permeabili la vapori. Metoda se aplică la pereți noi, sau renovarea celor vechi. Timpul de uscare este mai lung decât în cazul unei tencuieli pe bază de ciment.

Rețeta de bază: la o parte de var stins se adaugă 4 părți de nisip. Cantitatea de apă depinde de suprafața tratată. Dacă nu avem var stins la dispoziție, putem lucra și cu var hidratat (pulbere), care însă trebuie să stea în apă 24 de ore înainte de aplicare.

Această tencuire se poate utiliza și în exterior pe suprafețe expuse la ploaie – se potrivește la tencuială cu chirpici, ziduri de piatră.

În cazul zidurilor din lemn avem nevoie și de materiale de aderență: plasă din sârmă, rogojină, șipci.

În zonele soclului se poate lucra cu mortar de var special. Acesta este un material mai rezistent, care totuși permite aerisirea soclului. La mortarul din var adăugăm și cantități mici de ciment (ex: la o găleată -12 l- mortar din var adăugăm aprox. 0,05 l ciment).

Varul stins are efect deshidratant și caustic, de aceea avem nevoie de mănuși și ochelari de protecție. Dacă ajunge în ochi se spală urgent cu apă.

4. Tencuiala cu chirpici (rețetă orientativă)

Se utiliza în trecut pentru „tencuiala” clădirilor. Cu acest material se pot umple și rosturile dintre bârnele de lemn. Mai de mult se practica și umplerea rosturilor cu mușchi. Tencuiala de acest tip trebuie bine pregătită, atât suprafața, cât și materialul.

Lucrări de pregătire:

Curățarea suprafeței de părțile fărâmicioase – repararea crăpăturilor. Astuparea crăpăturilor în cazul zidurilor din lemn se face cu lemn, iar în cazul zidurilor din piatră sau cărămidă, cu piatră, respectiv cărămidă. Acest lucru este necesar ca structura să nu crape în viitor. Suprafața astfel pregătită trebuie curățată de praf, umezită în prealabil, și ne putem apuca de lucru. Acest principiu și mod de lucru este valabil pentru renovarea tuturor suprafețelor.

Cel mai important este pregătirea materialului, materiile prime din paie și pleavă se pregătesc prin frământare manuală respectiv mecanică. Pământul argilos trebuie umezit cu o zi înainte, dar să nu fie acoperit de apă. Materialul să fie fără cocoloșea.

Tencuiala va avea 3 straturi. Primul strat, mai dur – de 1 – 1,5 cm grosime – cu care putem astupa crăpăturile și golurile mai mari. Se întâmplă ca suprafața peretelui să aibă deformații mai mari de 1–2 cm, în acest caz materialul trebuie aplicat în straturi multiple, lăsând fiecare în parte să se usuce. Astfel putem realiza planeitatea suprafeței. Pentru goluri mai mari putem utiliza ca material astupant țiglă sau

Az agyagos földet előző nap érdemes beáztatni, de ne lepje el a víz. Az anyagnak rög és csomómentesnek kell lenni, hogy szépen tudjunk vele dolgozni.

A tapasztás három rétegből áll. Az első egy durvább réteg 1,5 – 5 cm vastagságban – ezzel a réteggel tölthetjük ki a repedéseket és a nagyobb lyukakat is.

Ezen a szinten hozhatjuk egyenesbe a falunkat.

Nagyobb üregek esetén kitöltő anyagként használhatunk cserepet és téglát is. Kiszáradás után a felvitt anyag megrepedezik.. A következő réteg kitölti az első réteg repedéseit, és így ehhez megfelelően hozzá is tapad. A falat ismét átnedvesítjük. A második réteg egy vékonyabb (0,5 cm) tapasztás. Ezt követi a harmadik simító réteg és a befejező kenések, meszelés. A kiszáradást követően addig kenjük át a felületet, míg repedés mentessé nem válik. Dörzsöljük bele a repedésekbe az anyagot.

1. réteg: agyagos föld, homok, szalmatörök, pelyva és víz - sűrű anyag)

2. réteg: 12 lapát anyagos föld, 2 lapát homok, 4 lapát pelyva, víz - folyós anyag

3. réteg: 8 lapát anyagos föld, 4 lapát homok, 2 lapát tehéntrágya (szalma nélküli), víz - híg anyag (érdemes az anyagos földet és a vizet összekeverni, majd rostán átszűrni, hogy ne legyenek benne rögök)

Ezután jöhet a kenés: (2 lapát anyagos föld, 1 lapát homok, víz - híg anyag), vagy meszelés

5. Meszelés

Hagyományosan minden félévben újrameszelték a falakat. Egyrészt a repedések tömitésére, másrészt higiénias szempontból.

Ha még nem meszeljük a felületet érdemes az első rendet hígabbra keverni és kevés (0,5%) lenolajat keverni hozzá, amit növeli a mész kötőképességét – ez az alapozó meszelés. Új falak esetén min. 3 rétegben érjük el a teljesen egységes felületet. Figyeljük, hogy a rétegeket egymásra merőleges ecsethúzásokkal vigyük fel. Az oltott meszet vízben oldjuk fel tej sűrűségűre.

Általános recept: 4,5 kg mész, 6,5 l víz.

6. Fémfelületek kezelése

A kovácsoltvas csavarokat, kapupántokat, záratok, vaselemeket mechanikusan (drótkéfével) és rozsdatisztító szerrel korrózió-mentesíteni kell, majd ezt követően a vas felületét cstersavval passzíválni (a bőr cserzéséhez használt szerves sav világosbarna por formájában kapható a kereskedelemben.) Negyed liter langyos vízhez 4 kávéskanál port kell tenni és másnap használható az oldat. Ezzel a mennyiséggel 2-3 m2 is lekezelhető. A cstersavtól a felület fekete színt nyer.

cărămidă.

Tencuiala deja uscată probabil va crăpa, permițând aderarea mai bună următorului strat. Peretele se curăță din nou de praf, se umezește.

Al doilea strat este mai subțire, aprox. 0,5 cm. Urmează cel de-al treilea strat – strat de finisare. După uscare se pensulează suprafața până când materialul va intra bine în crăpături.

1. Primul strat: pământ argilos, nisip, paie, pleavă și apă – (material gros)

2. Al doilea strat: 12 lopeți de pământ argilos, 2 lopeți nisip, patru lopeți de pleavă, apă – (material lichid)

3. Al treilea strat: 5 lopeți de pământ argilos, 4 lopeți nisip, 2 lopeți gunoi de vacă (fără paie), apă – material moale (pământul argilos se amestecă cu apa, se cerne, ca materialul să nu fie grunjos)

4. Zugrăveala: 2 lopeți de pământ argilos, 1 lopată nisip, apă – material moale

5. Văruirea

În trecut, zidurile au fost rezugrăvite la fiecare jumătate de an, pe de-o parte pentru astuparea crăpăturilor, iar pe de altă parte, din motive igienice. Primul strat, stratul de bază, ar fi bine să fie mai moale, să adăugăm 0,5% ulei de in, care va crește aderența stratului. În cazul pereților noi se aplică minim 3 straturi. Să fim atenți ca straturile de pensulare să fie perpendiculare unul pe celălalt. Varul stins să diluăm în apă. Rețetă generală: 4,5 kg var, 6,5 l apă.

6. Tratarea suprafețelor metalice

Elementele din fier forjat (zăvoare, balamale, elemente metalice) trebuie curățate de rugină (cu perie de sârmă), iar suprafața de fier tratată cu tanin. La 1/4 l apă caldută se adaugă 4 lingurițe de tanin (pulbere), soluția se poate utiliza peste 24 de ore. Această cantitate este de ajuns pentru 2-3 m². Suprafața tratată în acest fel va fi neagră.

În lumina celor prezentate anterior să vedem și câteva exemple, prin care se pune în evidență despre ce am vorbit. Majoritatea exemplelor prezentate sunt din regiunea noastră, în afară de formă și funcționalitate propunem a se observa și particularitățile structurale ale spațiului.

Példák átalakított csűrökre Exemple pentru șuri reutilizate

Az előző fejezetek tükrében akkor lássunk pár megvalósult példát is, melyeken keresztül egyértelműbbek lesznek a leírta. A példák nagy része a térségünkbeli való, érdemes a külalakon kívül, a funkcióválasztást és annak, térbeli megvalósulását is megfigyelni.

Pe baza capitolelor anterioare acum să vedem câteva exemple de șuri transformate, refuncționalizate. Marea majoritate a exemplurilor sunt din regiunea noastră. Merită să observăm în afară de înfățișare și funcțiunea nouă aleasă.

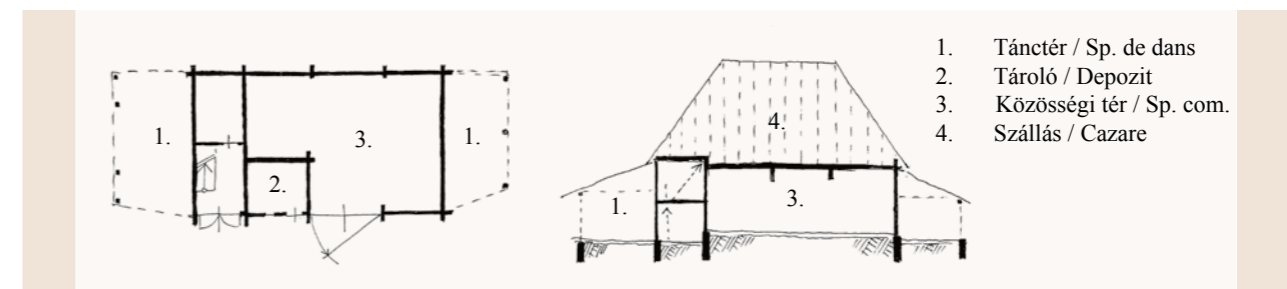

Lázárfalva - Közösségi csűr

Ez a birtok, az András Alapítvány gondozásában, évente több nyári tábornak és rendezvények is helyet ad. A telken lévő csűr is gazdagítja a tevékenységek és lehetőségek skáláját. A földszinten a nagy csoportos foglalkozásoknak engedtek teret, a tetőteret pedig egyszerű diákszállásnak rendezték be. Megtartva az épület eredetiségét és a megoldások egyszerűségét, remek példája a kisköltségvetésű és leleményes felújításnak. Az óriási csúrajtó közvetlen kapcsolatot teremt az udvarral, majdhogynem megszüntette a kint és bent fogalmát. A két oldalán lévő fedett terek bevonásával történő átalakítása jelenleg is folyamatban van.

Lăzărești – Șură comunitară

Acest loc, aflat în grija Fundației András, găzduiește anual numeroase tabere și evenimente. Șura contribuie și lărgeste paleta acestor evenimente. La parter există o sală mare de reuniuni și activități în grup, mansarda este amenajată în condiții modeste de cazare. Este un exemplu bun pentru o reabilitare ieftină și ingenioasă, în urma căreia s-a păstrat originalitatea clădirii și care dă dovadă de simplitatea soluțiilor tehnice. Poarta oferă o relație directă cu curtea, aproape diminuând diferența dintre interior și exterior. Reabilitarea este în curs: se lucrează la refuncționalizarea spațiilor acoperite de pe laturile șurii.

Csíkborzsova - Játsszóház csűrben

A nagy tér sok lehetőséget biztosít. Egyedi újraértelmezést találunk ebben a borzsovai csűrben, melybe mászófalakat szereltek fel. A volt istálló terében alakították ki a kisebb magasságú gyerekpályákat. Nemcsak a gyerekek életébe, hanem a falu közösségi életébe is színt visz ez az egyszerű megoldás.

Bârzava – Spațiu de joacă în șură

Un spațiu larg oferă multe posibilități. Șura din Bârzava este o reinterpretare absolut originală a funcțiunii de odinioară: a fost dotată cu piste de cățărare. În spațiul mai mic al grajdului sunt amenajate traseele pentru copii. Clădirea, deși simplă, animă cu culoare nu doar viața copiilor, dar și viața comunitară a satului.

Csíkborzsova - Közösségi csűr

A csűr belső terét minimális költségvetésből alakították ki, felhasználva a mára már nem használatos tárgyakat is. A kevés változtatásnak köszönhetően megmaradt csűrszerű jellege és térszerkezete, mely ideális különféle szabadidős programok tartására. A csűrhíjában még a szénát is megtartották, hogy az eredeti rendeltetésre emlékeztessenek, utalva az egykori táncmulatságok eredeti környezetére.

Bârzava – Șură comunitară

Spațiul interior a fost amenajat cu costuri minime, utilizând inclusiv piesele ieșite din uz. Din cauza intervențiilor minore șura și-a păstrat caracterul de anexă gospodărească, oferind un spațiu ideal pentru diverse programe de timp liber. În spațiul podului se mai păstrează fânul pentru a genera o atmosferă autentică, care se îmbină perfect cu activitatea taberelor de dans ce se desfășoară aici.

Gyergyócsomafalva - Közösségi csűr

Az étteremként és rendezvényterként működő ház új építésű, csűrszerű épületre példa.

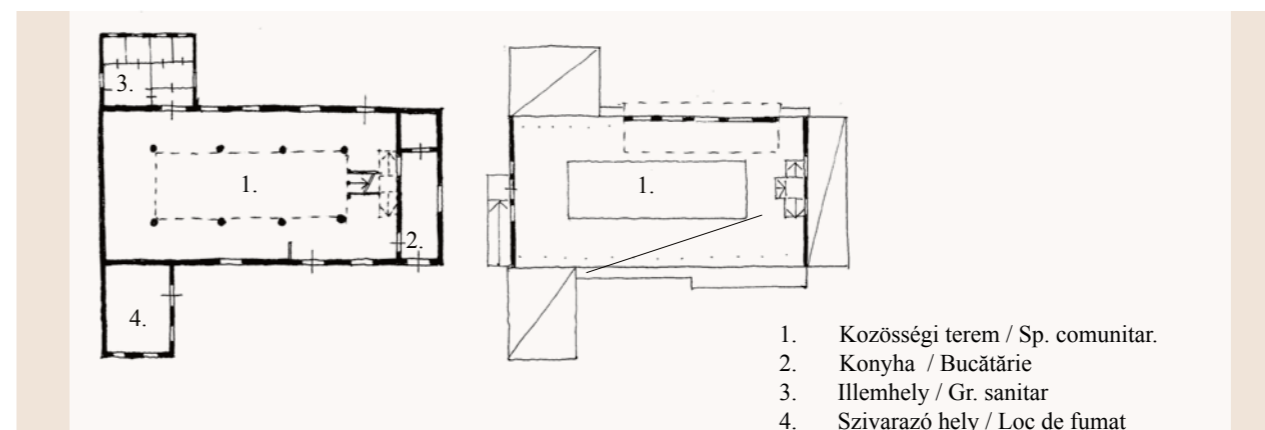
Külső formálásában követi egy hagyományos csűr jellegét. A főhomlokzaton nincs tetőtéri ablak ami megtörné a tetőt, héjazata hódfarkú agyagcserép. A csűrkapu, a nyílászárók, a vakolt és fehérre meszelt istálló, a hagyományos csűr jellegét erősíti.

Belső tere egybenyíló, a külső falak mentén emeleti galéria van kialakítva. Látványos, a hagyományoktól eltérő belső fa szerkezete szép, az új funkciót jól szolgálja. A belső tér egyes elemeinek fényes lakkozása nem követendő példa.

Ciumani – Șură comunitară

Clădirea este un exemplu pentru o construcție nouă tip șură, care funcționează ca și restaurant, clădire comunitară. Aspectul exterior urmărește caracteristicile unei șuri tradiționale. Fațada principală nu dispune de lucarne sau luminatoare care ar rupe panta acoperișului învelită cu țigle ceramice tip solzi. Poarta mare, tâmplăriile, grajdul tencuit și văruiit evocă caracterul de șură.

Spațiul interior este unitar, dispune de galerii de-a lungul zidurilor exterioare. Structura interioară de lemn este diferită de cea tradițională, totuși, are un aspect plăcut. Unele elemente sunt lăcuite – exemple de evitat pe viitor.

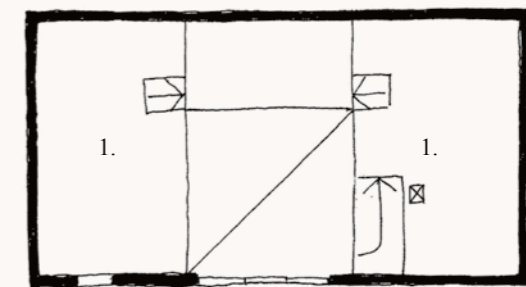
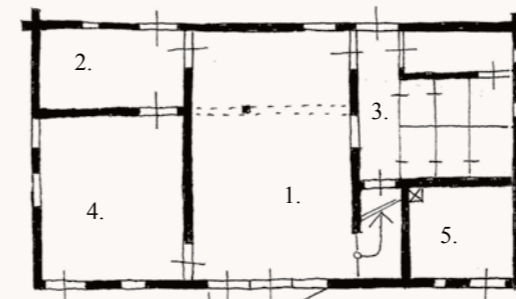
Madéfalva - Fészek kávézó

A madéfalvi csűrkávézó a telken lévő régi csűr eredeti formáját tartva, új anyagokból épült. A „Madéfalvi veszedelem” emlékművének szomszédságában tavasztól ősziig üzemel közösségi találkozási pontként helybéliek és vendégek számára egyaránt. A tapasztott istálló helyére téglafalazatú vakolt kazánház és illemhelyek kerültek. A csűrközén megmaradt két szintnyi magas tágas teret vendéglátási funkcióval hasznosították, itt és a csűrhiba galériájába rendezték be a kávézó asztalait és a társalkodó teret. Az épület belső terei a csűr eredeti térkialakítását és faszervezetét őrzik. Az oromzati új ablakok a hézagosan rakott függőleges deszkaburkolat alá vannak elrejtve. A galériás fogyasztótér jobb megvilágítása érdekében, a csűrkapu fölött tetősíkból kiemelt ablaksor készült. Kialakításában a régi füstlyukak formavilágát követi és a csűrkapu mögötti üvegfal osztásához igazodik. Ereszcatornája cinklemezzel bélelt V alakú deszka. A kazánház kéménye a tetőgerinchez közel került, egyszerű kialakítású, így nem rontja az összképet.

Siculeni – Cafeneaua ”Cuib”

Păstrând forma șurii vechi, cafeneaua a fost reconstruită din materiale noi. În sezonul cald, funcționează ca și punct de întâlnire, socializare pentru membri comunității locale și oaspeți. Este amplasată în imediata vecinătate a monumentului ”Siculicidium”. Pe locul grajdului vechi s-a construit centrala termică și spațiul grupurilor sanitare. În zona centrală s-a păstrat spațiul liber pe două nivele al sălii de consum. În spațiul de pod al șurii, în supanțe s-au amenajat alte spații de consum. La interior s-au păstrat organizarea spațială și structura originală de lemn. Ferestrele noi ale frontonului sunt ascunse sub finisajul de scândură așezată cu rosturi. Pentru o iluminare mai bună a spațiului de consum de la supanță, deasupra porții s-a introdus un rând de ferestre prin ridicarea acoperișului. Acest element ne duce cu gândul la orificiile de ventilare ale podurilor și se aliniază cu ritmul tâmplăriei suprafeței vitrate din spatele porții șurei. Jghebul este realizat din scânduri îmbinate în V, căptușite cu tablă zincată.

- 1. Fogyasztóter / Sp.de consumatie.
- 2. Raktár / Depozit
- 3. Illemhely / Gr. sanitar
- 4. Bolt / Magazin
- 5. Kazánház / Centrala termica

Nagykede - Vendégház

A csürből vendégház lett, a külső hangulatot képes a belsőben is megtartani és továbbfejleszteni. Téralkítása alkalmazkodik a régi csűr szerkezetéhez, belakja azt, ahelyett, hogy új tér-rendszert alkotna. A földszinten több-funkciós közösségi tér, az emeleten nyitott hálóhelyek kapnak helyet. Anyaghasználatában igényes és visszafogott. Játékosan viszi be az új funkciókat az épületbe, mint például a konyha helyisége.

Chedia Mare – Casă de oaspeți

Șura a fost transformată în casă de oaspeți. Ambianța exterioară s-a păstrat și la interior. Spațiile noului funcțiuni urmăresc structura spațiilor originale. La parter se află un spațiu comunitar multifuncțional, la etaj se găsește dormitoare deschise. În ceea ce privește folosirea materialelor, este un exemplu de exigență și decență. Funcțiunile noi sunt dispuse jucăuș (ex. bucătăria).

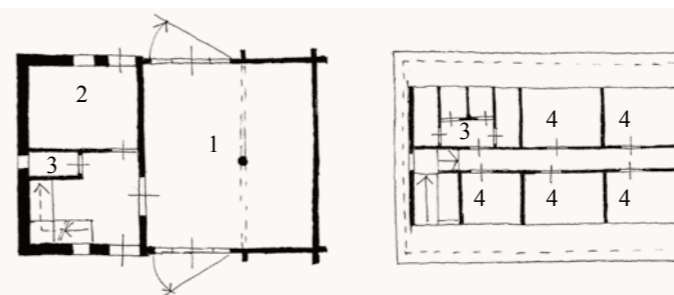

Csikszentmárton, Vendégház és közösségi csűr

A kapu előtt elsétálva jóformán fel sem tűnik, hogy mi is lapul a csűrajtó mögött. Az átalakított csűrnek csupán a tetőtéri ablakai árulkodnak a rendeltetésváltásról. Felújításánál a külsejére vigyáztak, nem kerültek homlokzatára zavaró nyílások. A tető síkját nem bontják meg abból kiemelkedő felépítményű ablakok. Az épület külsejét csupán a csűrajtó mögötti fehér műanyag nyílászáró csorbítja. A belső terek kialakítása többféle felhasználásra ad lehetőséget. A valamikori csűrköze és odor, ma étkezőként és közösségi térként működik. Az istálló helyén konyha, tároló, mellékhelyiség és a tetőtérbe vezető lépcső található. A felső szinten a vendégszobák kaptak helyet.

Sânmartin, Șură comunitară și casă de oaspeți

Plimbându-ne în fața porții acestui edificiu, nici măcar nu ne putem imagina ce se află dincolo de ea. Conversia șurii este trădată doar de luminatoarele acoperișului. În cursul reparațiilor s-a avut o grijă deosebită ca aspectul exterior să rămână neschimbat – nu s-au prevăzut goluri noi pe fațade. Planul acoperișului nu este întrerupt de lucarne. Singurul element în disarmonie este ușa cu tâmplărie albă de PVC în spatele porții șurei. Amenajarea interioară oferă spațiului o multitudine de utilizări. Spațiul central găzduiește sufrageria, dar servește și ca spațiu comunitar. Astăzi, grajdul este locul bucătăriei, a magaziei, a grupurilor sanitare și a scării care duce la mansardă. La nivelul superior se găsesc dormitoare.

1. Közösségi terem / Sp. comunitar.
2. Konyha / Bucătărie
3. Illemhely / Gr. sanitar
4. Szoba / Cameră

Menaságújfalu, Garázs és játszóház istállóban

Egy XX század eleji épületegyüttes egyik darabja ez a téglá istálló. Tulajdonosa az eredeti jelleget megőrző felújítással ismét napi szolgálatba állította az öreg épületet. Belső terei is a régi felosztást tükrözik. Új burkolatával és tágas helyiségeivel a lakóházakba be nem férő funkcióknak ad helyet. A nyílászárók megtartásával, a belsőknben is kiegyensúlyozott hangulatot értek el. Az új garázkapu nem hivalkodó, áthidalója, üvegsztása követi a többi nyílászáró példáját.

Armășeni, Garaj și loc de joacă în grajd

Este clădirea unui ansamblu vechi tradițional. Beneficiarul a refuncționat această clădire bătrână, cu respectarea caracterului original. Compartimentarea spațiilor interioare nu s-a schimbat. Cu finisaje noi și cu spații mari, găzduiește funcțiuni care nu au încăput în locuință. Prin păstrarea tâmplăriilor originale au obținut o atmosferă echilibrată în interior. Poarta garajului care este nouă, prin formarea lui se integrează bine cu tâmplăriile vechi.

Csíkcsomortán - Vendégház

Az épület eredeti szerkezetét, tömegét megtartó, ennek arculatán alig változtató beavatkozással kialakított panzió pozitív példának tekinthető. Még eredetibbé tehetnék volna az épület homlokzatait, ha a beépített műanyag nyílászárók helyett, fából készültet használnak. A bejáratnál alkalmazott csempézett teraszburkolat is helyettesíthető lett volna természetes kő, cserép, téglá vagy akár fa burkolattal. A tetőtéri ablakcskák lefedésének módja kissé tájidegen, ennek ellenére visszafogott méretükből adódóan nem bontják meg az épület tömegét. Összességében elmondható, hogy a hagyományokat tiszteletben tartó, előremutató megoldás született.

Șoimeni – Casă de oaspeți

Un exemplu pozitiv, care prin alterări minimale ale aspectului general a păstrat structura originală și volumetria șurii. Tâmplăriile PVC puteau fi înlocuite cu unele de lemn, contribuind substanțial la aspectul original al fațadelor. Terasa de la intrare placată cu gresie, la fel, putea să fie una finisată cu lespezi de piatră, țiglă, cărămidă sau chiar lemn. Acoperișul lucarnelor are un aspect mai puțin original, dar dată fiind dimensiunea lor redusă, nu deranjează foarte mult imaginea generală a clădirii. În general, este o construcție care respectă tradițiile, dar este și o sursă de inspirație.

Csíkbankfalva - Vendégház

Csíkbankfalván egy parasztház felújítása mellett, a portán található gazdasági épület is új rendeltetést kapott. A valamikori istálló, amely fölött szénatároló volt, ma egy hangulatos élettérre alakult. Külsőjére vigyáztak, csupán ablakméretei változtak, de tiszteletben tartották az épület szerkezeti és formai értékeit. A galériás tetőtéri résznek köszönhetően tágasabbnak tűnik az amúgy kis léptékűnek mondható épület belső tere. Az új ajtó mintája eltér a hagyományostól és ez zavaróan hat.

Bancu - Casă de oaspeți

La Bancu, lângă o casă țărănească renovată, grajdul a fost refuncționalizat. Fostul grajd și podul de fân au fost transformate într-un spațiu de cazare. Forma exterioară, valorile structurale și estetice originale a fost păstrate, numai ferestrele au fost schimbate. Datorită galeriei realizate în spațiul podului, spațiul mic interior pare mai mare decât în realitate. Modelul ușei noi diferă de modelele vechi și acest lucru este deranjant.

Csíkdelne, Lakás és közösségi csűr

Ebben az esetben két új funkciót is magában foglal a felújított csűr. A valamikori istálló helyén egy lakást, fölötté pedig vendégszobákat alakított ki a tulajdonos.

Az épület másik felében a csűrköze és odor helye szakmai, kulturális és művészeti nyári rendezvényeknek ad helyet. Az átalakításnál törekedtek a csűr eredeti formáját megtartani. Kis nyílásokat használtak, ami a csűr megjelenéséhez jól illeszkedik, ugyanakkor fontosnak tartották, a régi anyagok megőrzését is. Amit lehetett, azt megtartották, a szükséges, új nyílászárókat formájukban és színükben is a régiekhez igazították.

A valamikori csűrhíja helyén kialakított vendégszobák bevilágítását, a hézagosan deszkázott oromfal rejtett ablakaival oldották meg. A kibillentett tetősík alatti ablakos szintén erre szolgál, kissé nagy a tömege, a tetőfelülethez képest. Azonban hagyományos anyaghasználattal, és egyszerű ablakozással mégsem hivalkodó a megléte. A jobb oldali színező helyére üveges teraszajtó került. Bőséges természetes fényt biztosít a szobához. Eléje deszkázott fedetlen terasz került.

A belső terek berendezése, hagyományos bútorzata jól kiemeli a csűr egyszerű falusi karakterét.

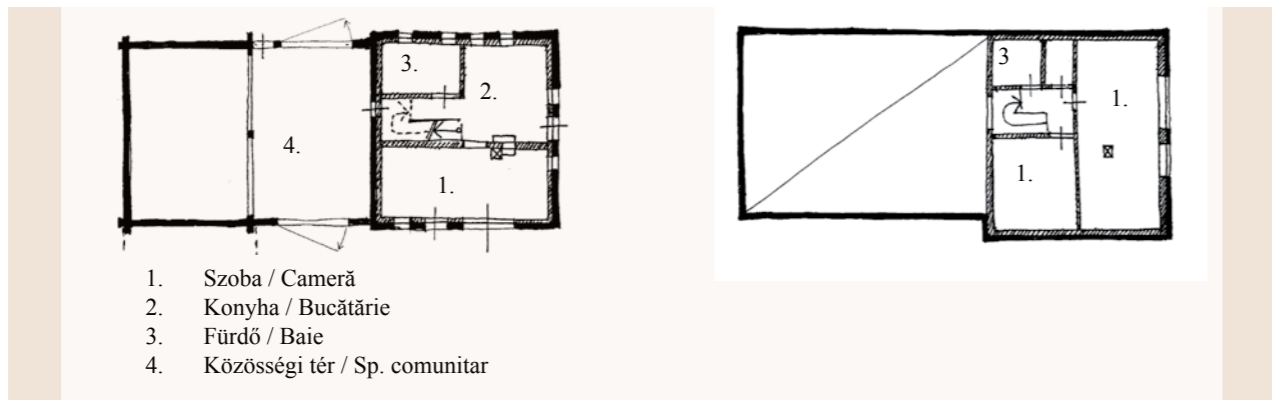
Delnița, Locuință și spațiu comunitar

Șura reabilitată adăpostește două funcțiuni noi. În zona fostului grajd o locuință, la nivelul superior camere de oaspeți, iar în partea centrală a șurii un spațiu multifuncțional pentru activități culturale sezoniere.

În cursul reabilitării s-a urmărit păstrarea aspectului original. Goluri sunt mici, compatibile cu aspectul unei șuri, materialele originale s-au păstrat. Este un exemplu bun pentru conservarea elementelor vechi. Tâmplăriile noi armonizează cu cele vechi ca formă și culoare. Spațiile de cazare din podul șurii sunt iluminate prin intermediul unor ferestre mascate cu scânduri așezate cu rosturi. Planul elevat al acoperișului oferă spațiu unui rând de ferestre, care a devenit un element marcant. Totuși, prezintă decență prin utilizarea materialelor tradiționale și forma simplă a ochiurilor de ferestre. Ușa din dreapta a șopronului a fost înlocuită cu o ușă de terasă vitrată care oferă lumină din belșug camerei. În fața ușii s-a construit o terasă descoperită din lemn.

Amenajarea interioară cu mobilier tradițional subliniază caracterul rural al construcției.

Nyárádmagyaros, Múterem és lakás

A Maros megyei Magyaroson művészlakássá alakítottak egy csúrt. Az eredetileg fa vázszerkezetes, többnyire deszkával burkolt épületet felújítása után levakolták. Ennek ellenére a megmaradt látszó szerkezeti elemeknek és eredeti formájában megmaradt tetőszerkezetnek köszönhetően megmaradt a csűrjellege. A valamikori csűrköze és istálló feletti csűrhíja egy teret alkot, ezek mellett egy tetőtéri szobát is leválasztottak. Belső térének hangulatát fokozzák az eredeti és látszó fa szerkezeti elemek. Pozitívuma, hogy a csűr eredeti térkialakítása és faszervezete ma is jól érvényesül.

Măgherani, Atelier de artă și locuință

Este o șură transformată în locuință și atelier pentru un artist plastic. La origini șura avea o structură de lemn închisă cu scândură. În forma nouă ea a căpătat o tencuială. A reușit să-și păstreze caracterul datorită structurii zidurilor și a șarpantei, lăsată la vedere. Zona centrală și spațiul de pod deasupra fostului grajd au devenit un singur spațiu, pe lângă o cameră delimitată. Atmosfera interioară originală este susținută de elementele lăstate la vedere ale structurii de lemn. Punctul forte al proiectului este amenajarea spațială care urmărește structura spațială originală.

Csíkpálfalva - Lakóház

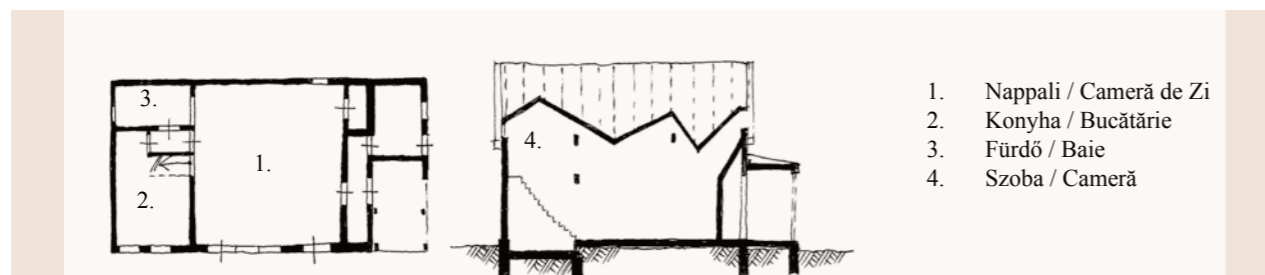
A jelenleg még átalakítás alatt álló csűr, jó példája a meglévő népi építészeti érték, kortárs építészeti eszközökkel való újrahasznosítására. A gazdasági épületből kialakított lakás formailag szigorúan megtartotta a csűr szerkezetét, anyagiságát. A csűrkapu helyére egy üvegfal került, amely megfelelően világossá teszi a mögötte rejlő teret és egyben érezteti annak valamikori nyitottságát.

Más helyiségek fényhiányát a boronafal bizonyos darabjainak eltávolításával érték el, vigyázva hogy ne egy nagy nyílás keletkezzen, csupán egy fényáteresztő rácsozat, amely mögött helyezték el az ablakot. Belsejében megtartották a nagy tér nyújtotta előnyöket, a nappali teréhez kapcsolódóan kis hálófülkéket hoztak létre.

Păuleni-Ciuc – Casă locuit

Construcția aflată în curs de reabilitare este un exemplu bun pentru conversia unei șuri valoroase prin metode contemporane. Locuința a păstrat volumul exterior și materialele șurii. Poarta a fost înlocuită cu un perete vitrat, care iluminează spațiul din spatele acestuia, totodată sugerează caracterul deschis de odinioară. O parte din încăperi sunt luminate prin goluri decupate a zidului din bârne rezolvat ca o grilă. Ferestrele au fost poziționate în spatele acestor decupaje, peretele devenind un parasolar.

S-a păstrat avantajul spațiului interior amplu și unitar. S-au creat mici spații de dormit așezate la galeria de camere de zi.

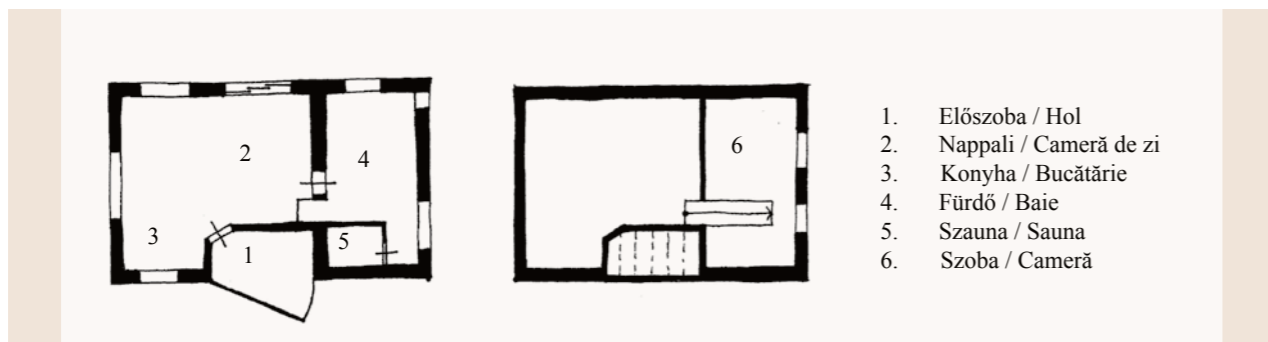
Csobotfalva - Lakóház

Csobotfalva egyik apró zsákutcájában található csűr hétvégi házzá alakították át. Természkő lábazata, látszó, eredeti boronafala, mind a csűr eredeti jellegét hivatottak megtartani. Az új helyiségek igényeinek megfelelően több új nyílást is vágtak. Jól sikerültek a csűr oldalán nyitott ablakok. A hosszanti oldal két szélső ablaka jobban mutatott volna egy lakóházon, mint egy ilyen átalakított csűrön. Négyzetes formája, szimmetrikus elhelyezése kerülendő példa. A hátsó deszkázott teraszt az igény alakította ki, de nem zavaró. A belső terek a csűr eredeti térszervezését követik. Kialakításukban a kortárs építészet eszközeit használja, a falak, mennyezetek rétegelt fenyő-lemezzel burkoltak.

Cioboteni – Locuință

Într-una din fundăturile satului se găsește această șură transformată în casă de vacanță. Soclul de piatră brută, perețile de bârne evocă atmosfera de odinioară a șurii. Au fost prevăzute numeroase goluri noi. Ferestrele laterale sunt amplasate reușit. Cele două ferestre aflate pe fațada posterioară sugerează mai mult o casă de locuit decât o șură. Forma pătrată și dispunerea simetrică a ferestrelor este de evitat. Terasa podită din spate este rezultatul unei cerințe reale și nu deranjează. Spațiul interior respectă structura spațială originală. Pereții și tavanele interioare sunt finisate cu panouri de lemn stratificate. Interiorul este amenajat într-un stil contemporan.

1. Előszoba / Hol
2. Nappali / Cameră de zi
3. Konyha / Bucătărie
4. Földő / Baie
5. Szauna / Sauna
6. Szoba / Cameră

Műhelyek csűrben

A csűrök hagyományosan is kitűnő helyszínei voltak különböző kézműves mesterségek végzésére, mint ahogy az itt szereplő példák: Csíkkozmas, asztalos- (jobbra fent); Menaságújfalu, keramikus- (balra lent), Csíkplóca, fafaragó-műhely (jobbra lent) is ezt a rendeltetést kapták. A csűr ezáltal folyamatos használatban van, fontossá válik az állapota, a gazda odafigyel rá, karbantartja. A nagy terekben jól elférnek a munkagépek, szerkezeti átalakításokra általában nincsen szükség, emiatt ezeknél a példáknál általában megmarad a csűr eredeti kialakítása.

Ateliere în șură

Șurile pot fi loc ideal pentru diverse activități meșteșugărești.

Exemplele prezentate aici: Cozmeni - atelier de tâmplărie (dreapta sus), Armășeni - atelier ceramică (stânga jos), Toplița Ciuc - atelier de sculptură (dreapta jos).

Fiindcă șura rămâne astfel în folosință, proprietarul este atent la starea fizică a clădirii, și execută din timp renovările necesare. În spațiile mari încăp bine mașinile, nu este necesar schimbare la sistemul structural, astfel se păstrează bine caracterul original al șurii.

Kászonjakabfalva - Irodaház

Ez az épület eredetileg garázs és raktár épületnek épült 2005-ben. 2014-ben irodaháznak alakították át. Külsőjét tekintve hordozza a téglacsűrőkre jellemző díszítéseket, megmaradt a falfelület-nyílás aránya is. A kéményt a tetőgerinchez közel helyezték el, fejezete összhangban van a tetővel. Az épület belsejében, megmaradtak a nagy terek, így megjelenésében, mint iroda, igen reprezentatív és nagyvonalú. Az egyszerű belsőt minőségi anyagokkal, valamint kézzel rakott kályhával gazdagították. Megmaradt a tetőtér egységes tere.

Iacobeni - Birou

Clădirea inițială a fost construită ca garaj și depozit în anul 2005. Recent a fost transformat într-o clădire de birou. Exteriorul clădirii poartă decorațiuni caracteristice șurelor de cărămidă. Coșul de fum este așezat lângă coamă, armonizând cu acoperișul. În urma transformării spațiile mari s-au păstrat, astfel a devenit un birou reprezentativ. Spațiile interioare simple au fost îmbogățite cu materiale de finisaj calitative și cu două sobe. A fost păstrat spațiul unitar al podului.

Pottyond - Erdei iskola

A falu szélén található téglacsúrt erdei iskolává alakítják át. Szempont volt a csűr belső tereosztásának, szerkezetének megtartása és a természetes anyagok használata. Az istálló részén kisebb kiszolgáló funkciók, a csűrközén nagyobb közösségi tér lesz kialakítva. A tetőtér szintén közösségi térré alakul majd át. A csűr főhomlokzata megmarad eredeti állapotában, a hátoldalára viszont egy tornácot toldanak, ami ilyen formában nem jellemző a helyi csűrökre. A hátsó oldalon tetősík ablakok sora bontja meg a csűr eredeti jellegét.

Potiond - Școala Pădurii

Șura de cărămidă de la marginea satului este în curs de transformare într-o școală de pădure. Criterii importante ale refuncționalizării sunt păstrarea structurii și folosirea materialelor naturale. În zona grajdului vor fi amenajate spații anexe, iar centrul șurii și spațiul podului va funcționa ca spațiu comunitar. Fațada principală este păstrată în forma lui originală, cea posterioară este extinsă cu o terasă acoperită. Terasa în această formă este necaracteristic șurelor. Pe latura din spate un șir de ferestre rupe imaginea originală a șurii.

A kiadványba bekerült csűrök csak egy részét képezik az átalakított és az épp átalakulóban lévőeknek. Vidékünkön a csűrök átalakítása még nem általános szokás. Amerikában ennek már hagyománya van. Nagy gazdaságaikban, sokszor a régi, családi csűrök kihasználatlanul állnak. Ezeket az új generáció általában lakóházzá alakítja. Erre következzen most pár példa.

Weaversville - Lakóház

(Pennsylvania, U.S.A.)

Az alábbi példa egy elhanyagolt csűr története, melyet sikeresen megmentettek egy tűzvésztől, majd átköltöztetés mellett döntöttek és lakóházzá alakították. Külseje elvesztette a csűrökre jellemző visszafogottságot, hatalmas ablakai miatt pedig, nem érzékeljük valódi nagyságát. Mindezek ellenére több jó megoldást is találunk rajta, kezdve a kéményekkel – melyek egyszerű szellőzők benyomását keltik. Ezentúl az „idegen” funkciókat mint konyha és fürdő – épületbővítményekben helyezték el, ezzel teljes szabadságot adva a csűr belső terének, melyben kényelmesen elfér a nappali és étkező. A csűrkaput tolóajtóvá alakították, mely megkönnyíti ennek kezelését. A csűrkapu ebben az esetben is árnyékoló és védelmi funkciót egyaránt betölt. Itt is megfigyelhető, hogy a belső faváz mennyre térszervező erejű, falakra egyáltalán nincs is szükség.

Exemplele de șuri prezentate, reprezintă numai o parte din șurile revitalizate sau transformate. La noi refuncționalizarea șurilor încă nu este o practică generală. În America acesta are deja o tradiție. Deobicei șurele vechi ale gospodăriilor mari familiare sunt neutilizate. Pe aceștia generațiile noi le transformă în general în case de locuit. Iată câteva exemple dintre aceștia.

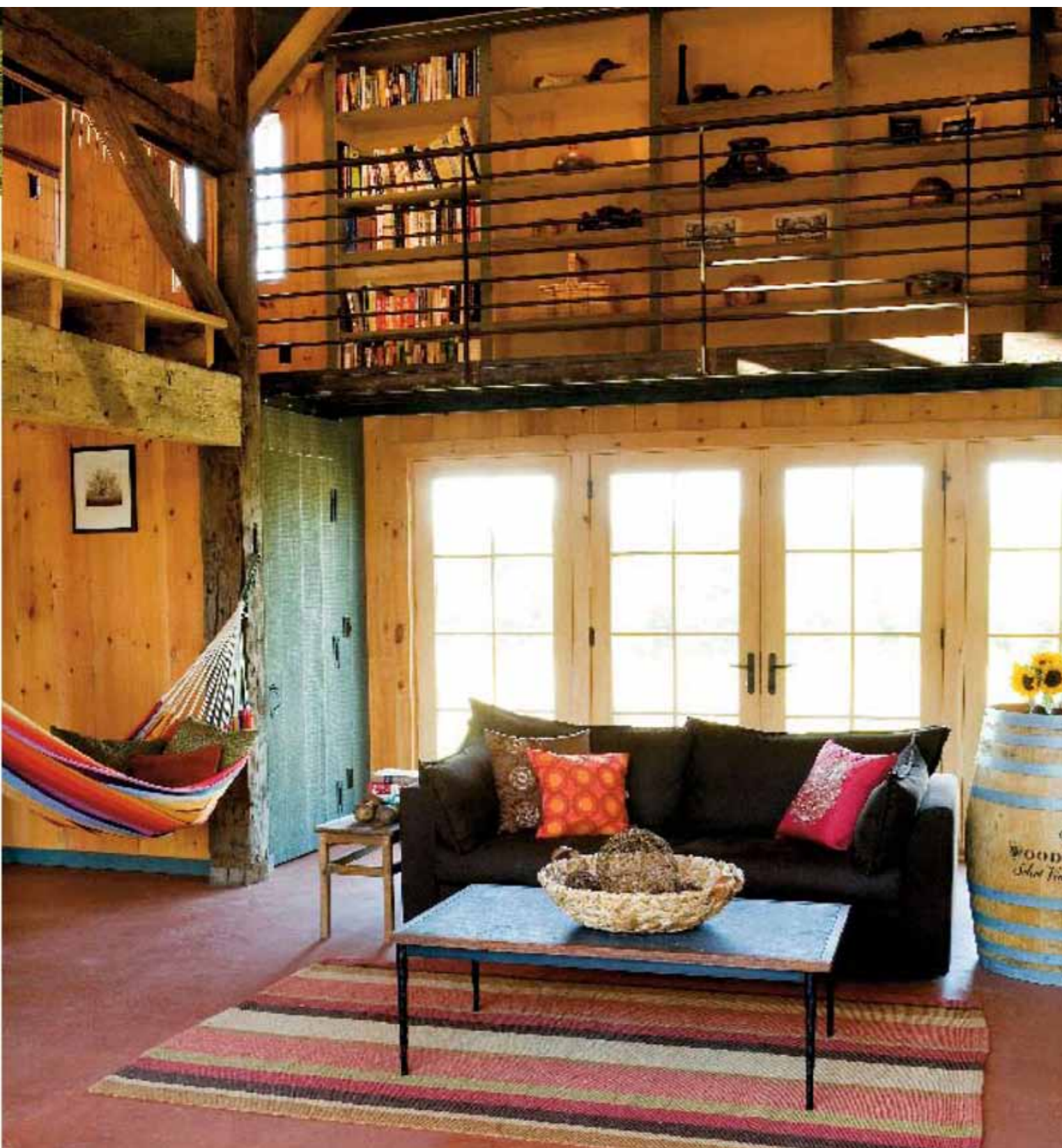
Weaversville - Casă de locuit

(Pennsylvania, U.S.A.)

Este povestea unei șuri abandonate, care a fost salvată de un incendiu, și în loc de demolare, a fost mutat și transformat în locuință.

Înfățișarea lui a fost puțin schimbată. Datorită ferestrelor mari nu percepem mărimea reală a șurii. Cu toate acestea, găsim pe ea multe rezolvări bune, începând de la coșurile mici care dau impresia unor guri de aerisire. În afară de acesta, bucătăria și baia a fost amenajată în extinderea clădirii, astfel realizând un spațiu interior amplu și unitar amenajat pentru camera de zi, sufragerie și hol. Poarta șurii a fost transformată într-o ușa glisantă, ușor manevrabilă. Și în acest caz poarta șurii are rol de umbră și protecție. Putem observa și aici, rolul de organizare a spațiului interior al structurii de lemn - nu sunt necesare pereți de compartimentare.

Cranbury - Lakóház

(New Jersey, U.S.A.)

Egy amerikai házaspár nem talált magának megfelelő házat, ezért a családi birtokon lévő, már régóta használatlan csűrűt alakították át erre a célra. A több-száz éves tölgyfa szerkezetig csupaszították az épületet – innen építették teljesen újjá. A tömeg megmaradt visszafogottnak, viszont a homlokzaton, ellentétbe állítva a belsőt és külsőt, kortárs anyagokat alkalmaztak. A régit tisztelettel megtartották, viszont az új, hozzáadott berendezési és épületgépzeti elemeket nem akarták réginek álcázni. Egyszerűen és elegánsan oldották meg a belső terek párbeszédét. A nagy teret nem szabdalták fel, hanem bútorokkal, kályhával, térelemekkel osztották. Modern hangulata ellenére, sok részletében és főleg hozzáállásában követendő példának tekinthető.

Forrás: Halkin Mason, Rasmussen/Su and Pinneo Construction

Cranbury - Locuință

(New Jersey, U.S.A.)

Un cuplu american nu a găsit o locuință potrivită, prin urmare, șura neutilizată a familiei a transformat în acest scop. Clădirea veche de câteva sute de ani a fost demontată până la structura de stejar, și de aici a fost reconstruită. Volumetria originală s-a păstrat, s-a folosit materialele de finisaj exterioare moderne, ținând cont de contrastul dintre interior și exterior. Elementele originale vechi s-au păstrat cu respect, dar elementele noi ca mobilierul și instalațiile sunt moderne. Spațiul vast nu s-a compartimentat prin pereți, ci a fost divizat prin mobilier. Este un exemplu de urmat privind modalitatea de transformare și detaliile realizate.

Sursa :Halkin Mason, Rasmussen/Su and Pinneo Construction

Sheffield - Lakóház

(Massachusetts; U.S.A.)

Egyik jó példa egy Sheffield közelében lévő csűr, amelyet az ott gazdálkodó család leszármazottai lakóházzá alakítottak át. Törekedtek a külső tömeg és belső térélmény megtartására. Az építész hagyta, hogy a csűr karaktere vezesse tervezés közben.

Ahogy nálunk, ott is a csűr a táj része, környezetével összhangban van. Részleteiben is újragondolták a terek használatát régi térdfalak, lépcsők megtartásával.

A minőségi munkát természetes anyaghasználattal tették teljessé. Nem féltek megmutatni az igényes favázat sem, amelyet őseik ácsoltak a régmúltban.

Sheffield – Casă de locuit

(Massachusetts; U.S.A.)

În America s-a dezvoltat un tip de clădire agricolă care prezintă volume asemănătoare cu șurile din Secuime.

Transformarea șurilor nu este ceva recent, în acea zonă are tradiții de multe decenii. Un bun exemplu este șura din apropierea localității Sheffield, transformată de către descendenții fermierului în casă de locuit. În cursul transformării au acordat importanță menținerii în cât mai mare măsură a aparenței exterioare și a atmosferei interioare. Arhitectul s-a lăsat condus de caracterul șurii.

Ca și la noi, și în acea parte a lumii șura este parte integrantă a peisajului, a mediului. Au reconsiderat în detaliu punerea în utilizare a spațiilor, păstrând elementele constructive, scările vechi. Prin utilizarea de materiale naturale s-a desăvârșit reconstrucția, scoțând în evidență structura din lemn realizată de dulgherii de pe vremuri.

Fotograf: Paul Rocheleau

Cél és stratégia

Célunk, hogy a csűr mint építészeti örökségünk egyik szerves eleme fennmaradjon és beépüljön a jövő építészeti környezetébe. Az alábbiakban, a teljesség igénye nélkül néhány olyan alapelvet fogalmazunk meg, amelyek elősegíthetik a kitűzött cél elérését:

- A csűrök örökségének védelme elsősorban az építés szakma, a felelős döntéshozók, a hatósági szakemberek, az örökségvédelmi civil szervezetek, tanítók és tanárok közös összefogásával válhat valóra!

- A tervezőnek a funkcióváltás miatt figyelembe kell vennie, hogy az épület általában egy magasabb besorolási (fontossági) kategóriába kerül. Így az új rendeltetésnek megfelelő különböző szakhatósági tervezési előírásokat kell majd betartania a tervezés folyamán, de mindezt olyan módon, hogy tiszteletben tartja az átalakítandó épület építészeti értékeit, és törekszik ezen értékek bemutatására.

- Szükség lenne olyan szakmai egyeztető fórumokra, ahol az építész szakma a jogszabályalkotókkal közösen olyan különböző szakhatósági helyi norma, jog és törvénykeretet igyekeznek meghatározni, amely kiküszöbölné az örökségvédelem és tervezési előírások ellentmondásait. Például fontos volna a csűrornak mint helyi jellegzetességnek és faluképi értéknek a védelmét összeegyeztetni a jelenlegi tűzoltósági előírásokkal.

- Fontos értékes csűrjeink és gazdasági épületeink településenkénti értékkataszteri felmérése. Ez a folyamat Hargita megyében már elindult, lásd a Hargita megyei faluképvédelmi program felméréseit 2009-2013. Szükséges a már elkezdett programot folytatni és kiszélesíteni.

- Szükséges a gazdasági épületeinkben rejlő építészeti örökségünk bemutatása elsősorban a faluközösségeink számára, különös tekintettel a fiatal generációkra.

- Ezen kívül fontos lenne az eltűnőfélben lévő hagyományos építő mesterségekben rejlő tudás megőrzése, népszerűsítése, oktatása; mesterségbeli tudást átadó szakmunkás képzők, tanfolyamok szervezése; az épített örökségünkben rejlő fizikai, gazdasági, kulturális lehetőségek tudatosítása és ismertetése (kiállítások, média, oktatás).

- Elérendő cél a konkrét újrashinosítási lehetőségek, és az örökségben rejlő értéktöbblet tudatosítása, a tulajdonos számára,

- A települések rendezési, fejlesztési terveiben fontos hogy jelentős szerepet kapjon az épített örökségvédelem.

- Az örökségvédelemhez település szinten hatékony eszközök kiépítése szükséges, a munkát tanácsadó építész testület létrehozásával és működtetésével lehet elkezdeni.

- Szintén fontos a helyi hagyományörző kezdeményezések és civil szervezetek támogatása örökségvédelemben jártas szakemberekkel, ahogy nélkülözhetetlen lenne helyi, regionális tanácsadási és támogatási rendszerek kiépítése és működtetése építészeti örökségünk megóvása és újrashinosítása ügyében.

- Azt szeretnénk elérni, hogy a csűr mint építészeti érték a helyi örökségvédelmi stratégiák szerves részévé váljon!

Stratégia și țel

În continuare prezentăm câteva abordări strategice și activități, care pot să contribuie la atingerea țelului: șura, ca și element al patrimoniului arhitectural, să fie păstrată și integrată în mediul arhitectural al viitorului:

- În acest scop este necesar în primul rând o cooperare între arhitecți, persoane de decizie și din administrație, profesori, învățători și organizații civile privind protecția patrimoniului.

- Proiectanții, din cauza schimbării destinației, trebuie să țină cont de majorarea categoriei de importanță a clădirii. Astfel, este necesar să respecte normele de proiectare corespunzătoare autorităților de avizare specifice. Toate acestea, într-un mod în care respectă valorile arhitecturale a clădirii, și urmăresc prevalarea acestor valori.

- Ar fi necesar realizarea unor forumuri profesionale, unde bresla arhitecților împreună cu oamenii de decizie, elaborează norme și legislații locale, care elimină contradicțiile dintre protecția patrimoniului construit și prescripțiile de proiectare. De exemplu, ar fi important ca protecția șirului de șuri, ca valoare urbanistică locală, să fie corelat cu normele de securitate la incendiu.

- Relevarea și inventarierea șurelor și anexelor gospodărești valoroase (această activitate este deja începută în județul Harghita în cadrul programului Consiliului Județean privind: „studii de inventariere a valorilor arhitecturale locale și ocrotire a imaginii satelor, 2009 – 2013”, acest program trebuie continuat!

- Prezentarea valorilor de patrimoniu arhitectural existent în șuri și anexe gospodărești, comunităților sătești, mai ales pentru noua generație.

- Protejarea, promovarea, și educarea cunoștințelor meșteșugurilor arhitecturale tradiționale, fiind în curs de dispariție.

- Organizarea de cursuri de educare profesională din domeniul meșteșuguri tradiționale

- Conștientizarea și mediatizarea potențialului cultural și financiar al patrimoniului arhitectural, (prin educare, expoziții, mediatizare).

- Posibilități concrete de revitalizare, conștientizarea valorilor de patrimoniu pentru beneficiar.

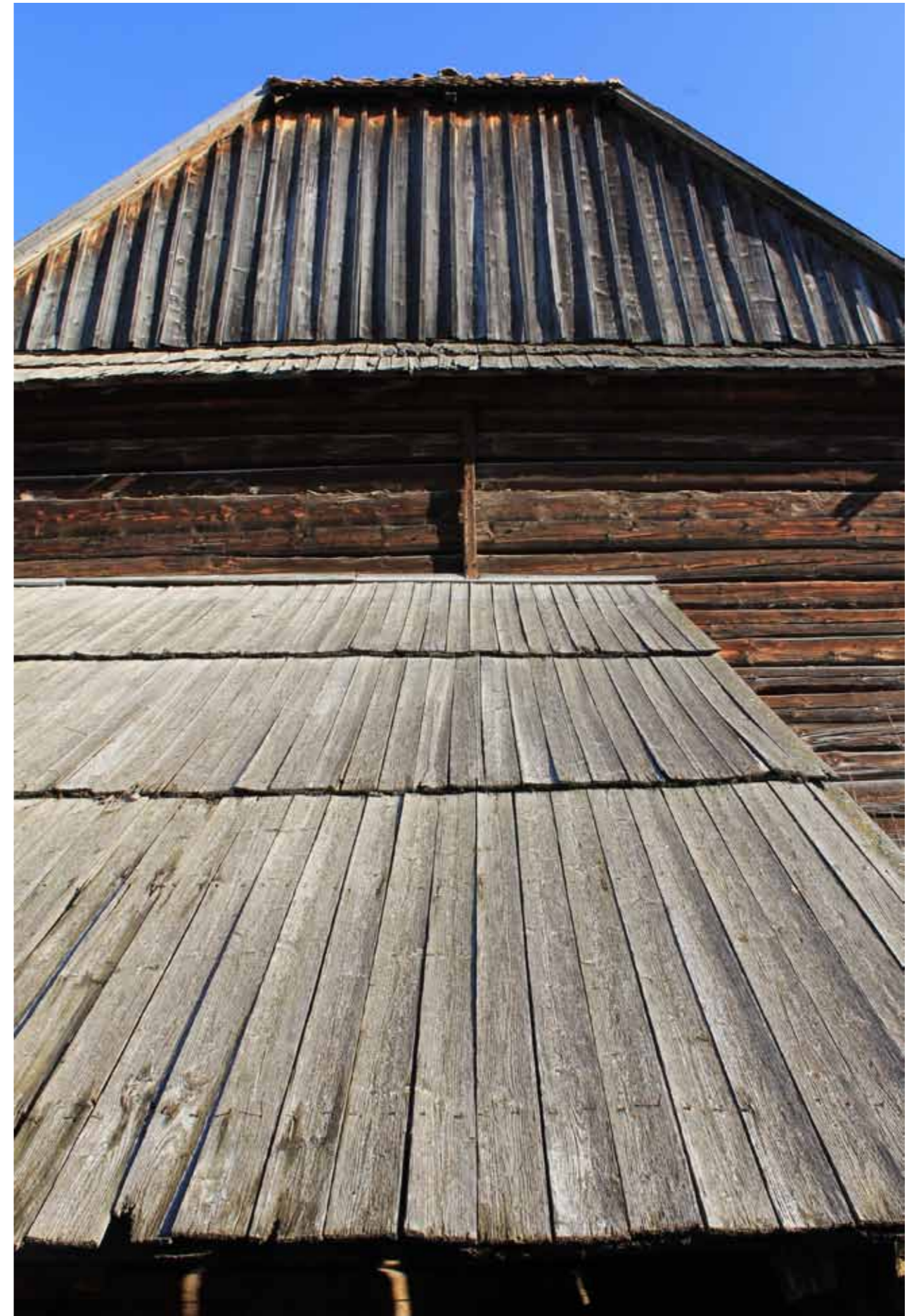
- La elaborarea planurilor urbanistice și de dezvoltare a localităților, să primească un rol important protecția patrimoniului construit.

- Pentru aceste protejări, construirea unor mijloace eficiente locale, ca de exemplu: înființarea și administrarea consiliilor de arhitecți consultanți.

- Sprijinirea inițiativelor organizațiilor civile locale de protecția patrimoniului, cu arhitecți specializate în acest domeniu.

- Elaborarea și administrarea unor sisteme de consultare și finanțare, privind protecția și revitalizarea patrimoniului construit.

- Este important ca șura prin valoarea sa arhitecturală să fie un element integrat în strategiile de protecție patrimonială.

Barn conversions in Transylvania

Dear Reader,

Even if you only skimmed through the pictures of this book you could understand its main message: value and use old barn architecture for new purposes. We don't present a scientific work here; our intention was just to celebrate the beauty of barns and to show new opportunities. To present easily understood ideas for re-evaluating our traditions and to inspire barn owners to look for new purposes for their existing buildings. We also wanted the readers to better understand the importance of local culture and environment while they think about barn conversions. This book is for everyone who might have a role in barn conversions: owners, architects, interior designers, builders or officers in a building authority.

The first chapter presents the history and development of barn forms and their use in the area. The barn type of Csík, Kászon and Gyimes are the so called combination barns which have a huge, dry and ventilated space to store hay and a split-level structure at one end of the barn for additional functions such as the housing of cattle, sheep, pigs and horses, grain, farm carts and implements.

The second chapter talks about considerations for the conversions. We start by presenting the structure and organization of barns, which helps the owners to decide about different functions within the building. For instance we recommend putting the bathroom and the kitchen in the lower spaces of the stable, whereas the living room is much better placed in the large space behind the big barn gates. A traditional barn in most cases can accommodate all functions of a comfortable home. Our book makes an inventory of demands and gives recommendations and examples on how to accommodate them in the shell of the barn. We demonstrate the different steps of the building work with drawings and pictures. We emphasise the importance of starting the process with a proper survey of the existing building as well as the needs of future use. These will then help to match needs with the available spaces and also identify the possible clashes. When we know the detailed set-up of our barn it will help to identify where and what type of modification is necessary to satisfy demands.

The shape and structure of barns was determined by the needs and practicalities of the farming lifestyle. Our ancestors knew very well which materials suited best to which functions to serve many generations. This is why shape, structure and beauty in traditional buildings go so strongly hand in hand – and this resulted in a characteristic building dominating not only the farm yard but also the village view. This is why we went so much into details about the outside features of traditional barns and how to deal with them during conversion.

To give an example: if we put too many large windows and doors on the originally closed (timber, stone or brick) walls of the barn, we completely destroy the original character of the building. At the same time this cannot be a strict rule, proper design and playfulness can help solving this issue.

Probably the most characteristic feature of a barn is its enormous gate which was large enough to let in a horse cart fully loaded with hay. We shouldn't remove it but rather use it as a blind and protection for the large glass surface behind it. We always recommend simple and locally embedded designs and moderate decorations, taking into account the details of the traditional solutions. We also give detailed advice on what materials are to be recommended and avoided. The use of matching materials in the garden for walkways or terraces is also crucial. With pictures and drawings we show good examples of such solutions in this chapter. A shorter section of it also provides some architectural considerations including model floor plans. The local character and common features of an area are always guiding principles of a good design. These are very nicely expressed by the building materials as well as by the setting. A good understanding of the building's relationship with its immediate surroundings and landscape character will help to ensure that the new works conserve the relationship with the landscape.

The third section of the book presents a number of examples of finished barn conversions. Most of these examples come from the area described above however we also present some interesting ones outside the region. They all provide lessons in practical applications of the theories described in the previous sections: good ones as well as

solutions to avoid. These examples represent a wide range of possible functions from family homes and guesthouses through orphanages up to a small climbing hall.

The last section gives practical hints and information about the legal background of barn conversions. It helps barn owners to have an insight into what modifications can be done without authorisation: basically minor modifications which don't have an effect on the outside look of the building as well as no structural modification inside. We also describe the steps to gain the building permits for a larger scale conversion project.

This book cannot cover the issue of how to comply with the requirements of farm modernisation. However this is another key topic which should be tackled in a proper study as soon as possible. We recommend new building designs which build on these values and can be considered as an organic succession of our heritage.

Besides the practicalities this book also wishes to represent a philosophy on why and how we should value our built heritage. This is an approach with its roots in the old times and facing towards the unborn – a form of present day communication between past and future. We suggest an approach which – by understanding the process of change – doesn't want to completely replace the heritage of the past generations but rather, through an improved usefulness, turn it into the part of future lifestyles. We advocate a

simple and natural behaviour – something which was the norm 50 or 100 years ago in this region.

We hope that this publication will help barn owners to consider their old barns as a great potential for the future rather than a useless heap of timber from the past to get rid of quickly. We wish that builders and architects help barn owners in this process which results in a big number of saved and converted barns – not only in the area of Csík, Gyimes and Kászon but in any farming community undergoing a similar process of modernisation.

Utószó

Cuvânt de încheiere

A hagyományos falusi mezőgazdaságon alapuló életmód szerves folytonossága megszűnt. A hagyományos állattartás és családi gazdálkodás átalakulóban van.

A helyi mesterségbeli tudás, amely ezeket a csűröket létrehozta, eltűnően van. A falusiak a saját örökségüket, csűrjüket gyakran nem tartják megbecsülendő értékeknek.

A terveket engedélyező hatóság nincs felkészülve a csűr, mint helyi épített örökség védelmére és nincsen számára erre megfelelő jogszabály sem.

Meggyőződésünk, hogy a kulturális építészeti örökségünkben nagy erőforrások rejlenek, amelyek a természeti és környezeti adottságokkal együtt, a térségfejlesztés alapját képezhetik. Csűrjeink újrahasznosítása, élővé tétele egy olyan értéktöbbletet hordoz, amely az örökségvédelmen túl, egy magasabb szintű életminőség megteremtésének is a lehetősége.

A jelenleg iparosodó és alapjaiban átalakuló falusi gazdálkodás új feltételeinek egyre kevésbé felel meg a hagyományos csűr és istálló típusa. Ilyen új igények például: egy újabb típusú gépesített állattartás és takarmánytárolás. Ezen tanulmány hatáskörén kívül esik ez a probléma, csupán szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy ennek megoldására további tanulmányok szükségesek.

Kutatások amelyek a régi gazdasági épületeink értékeit ismerve, olyan új épület-típusokat teremtenek, amelyek épített örökségünk szerves folytatásai lehetnek.

Ebben a régióban hagyományos gazdasági épületeink megmentéséről, újrahasznosításáról ez egy első, és minden

Continuitatea modulii de viață rural bazat pe agricultura tradițională s-a întrerupt. Mica gospodărie unde se practica agricultura la nivel familial, s-a transformat. Tot așa este pe cale de dispariție și știința meșteșugului care a ridicat cândva aceste șure. Chiar localnicii, adesea, nu consideră șurile, această moștenire, ca fiind ceva ce merită păstrat. Autoritățile care emit autorizațiile de construcție nu sunt, nici ele pregătite pentru a proteja șura ca moștenire arhitecturală locală, și nici nu există un cadru legal corespunzător. Convingerea noastră este că moștenirea culturală arhitecturală constituie o resursă valoroasă, care împreună cu resursele naturale și peisagistice poate sta la baza dezvoltării rurale. Regândirea rolului șurilor, revitalizarea lor, găsirea de noi destinații ascunde în sine perspective care dincolo de conservarea unei moșteniri, contribuie la o calitate mai ridicată a vieții.

Șurile și grajdurile de tip tradițional corespund tot mai puțin cerințelor actuale ale unei gospodării țărănești moderne, care se bazează pe o mecanizare tot mai pronunțată în zootehnie și depozitarea furajelor. Acest aspect nu constituie obiectul prezentului studiu, doar vrem să atragem atenția că acest aspect necesită gândire în continuare. S-ar putea naște construcții de tip nou care se bazează pe vechile valori, asigurând un fel de continuitate a moștenirii arhitecturale.

Această publicație este prima care se ocupă de salvarea, refuncționalizarea construcțiilor gospodărești tradiționale din regiunea noastră, astfel umplând un gol în materie.

bizonyval hiánypótló kiadvány. Célja inkább a figyelemfelkeltés, mintsem az alapos, mindent átfogó problémamegoldás. Még hosszú út áll előttünk ezen az úton, amelyhez további kutatások és tanulmányok szükségesek.

Bízunk benne, hogy kiadványunk eléri célját és egyre több csűrtulajdonos gondolkodik el azon, hogy a használaton kívüli csűrjét ne egy haszontalan tehernek tekintse, hanem meglássa benne az értéket és lehetőséget.

Azt szeretnénk, hogy a csűrtulajdonosokat a szakemberek (tervezők és mesteremberek), valamint a felelős döntéshozók is segítsék ezen az úton.

Kívánjuk, hogy minél több példaszerűen megmentett és újrahasznosított csűr szülessen nemcsak Csík, Gyimes és Kászon vidékein, hanem egész Székelyföldön.

Ezek jó példái lehetnek az ország más olyan régiói számára is, ahol az épített örökség egyik jelentős szeletét képezik a csűrök.

Scopul este mai degrabă trezirea interesului decât oferirea de soluții cuprinzătoare. Suntem la începutul unui lung drum de-a lungul căruia trebuie să se nască multe cercetări și studii.

Avem încrederea că această publicație își va atinge scopul și tot mai mulți proprietari de șură vor considera de acum vechea construcție neutilizată nu ca o problemă, ci o valoare și o posibilitate. Am dori ca cei care vor să întreprindă ceva cu șurile existente să fie ajutați de către specialiști (arhitecți și meșteri) și să primească sprijin și din partea factorilor de decizie.

Ne dorim să vedem cât mai multe șuri salvate de la degradare, revitalizate, refuncționalizate, și asta nu numai în zonele Ciucului, Casinului, Ghimeșului, dar în toată Secuimea. Ca mai apoi acestea să servească drept exemplu și pentru alte zone ale țării unde șurile fac de asemenea parte importantă din moștenirea arhitecturală.

Bibliográfia

Bibliografie

Albert Homonnai Márton

2009 - Épített örökség és modernizáció.
Székelyföldi példák a népi építészeti
örökség integrált védelmére. Pallas-
Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda

Dr. Kós Károly

1989 - Erdély Népi Építészete. Kelenföld
kiadó, Szekszárd

**Elric Endersby, Alexander Greenwood, and
David Larkin**

1992 - Barn: the art of working building.
Photo by Paul Rocheleau. Houghton Mifflin
Company, USA

Furu Árpád

2011- Udvarhelyszék népi építészete.
Gloria, Kolozsvár

Kós Károly

1944 - A székely népi építészet. Mérnök
továbbképző intézet 25. Budapest

Krizsán András

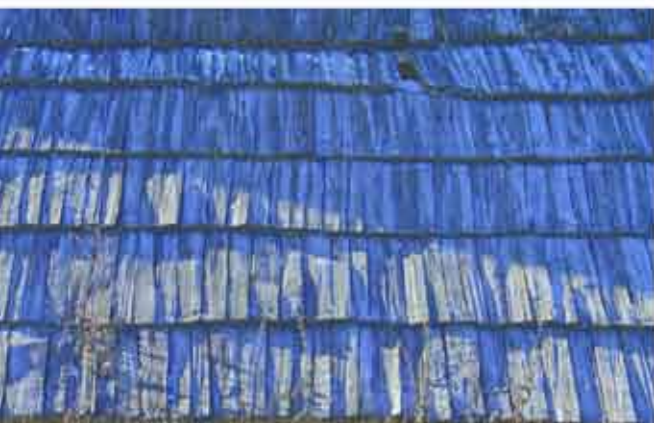
Balaton-Felvidéki Építészeti Útmutató.
Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és
Vidékfejlesztési Intézet

Szinte Gábor

1903 - A székely csűr. Néprajzi értesítő:
IV. 1-23

*** 1994 - Gyimes Hidegség népi
építészetének felmérési dokumentációja.
Kolozsvári egyetemi hallgatók kutatási
munkája, kézirat. Kolozsvári Műszaki
Egyetem

*** 2009-2013 - Hargita megyei
faluképvédelmi program felmérései,
(Ocrotirea și conservarea imaginii satului
harghitean - studii de inventariere a
valorilor arhitecturale locale și ocrotire a
imaginii satelor). Hargita Megye Tanácsa

Sokan aggódnak székely népviseletünk, táncaink, dalaink, meséink és székelykapuink megőrzéséért, viszont kevesebben aggódnak a kőből, téglából, fából épült és egyre fogyó csűrjeinkért, amelyek mesteri faszerkezete, látványos tömege nélkül nem székely falu a falu.

A hagyományos gazdálkodás változásával egyre több csűr marad üresen vagy bontódik el. A csűr építészeti értéke, mesteri faszerkezete, látványos tömege, faluképi szerepe, csűrjeik megőrzésének fontossága, és azokban rejlő széleskörű lehetőségek kevésbé ismertek, ezen kíván segíteni ez a kiadvány.

Ötletekkel és megoldásokkal szeretnénk szolgálni a meglévő, kihasználatlan csűrök szakszerű felújításához, átalakításához, újrahasznosításához.

Szeretnénk egy rövid tervezési segédletet nyújtani az építkezőknek, tervezőknek, amely már a tervezési folyamat kezdetén rávilágít minden fontosabb szempontra, ami a csűrök felújításánál, újrahasznosításánál felmerülhet. Mindenkihez szól, aki szerepet vállal egy csűr megőrzésében vagy újrahasznosításában, legyen az tulajdonos, tervező, építő vagy hatósági ügyintéző.

Mulți își fac griji pentru păstrarea portului popular secuiesc, a dansurilor, cântecelor, basmelor noastre, a porților secuiești, dar puțini se îngrijorează când este vorba de degradarea și dispariția impozantelor șuri vechi meșterite din piatră, lemn, cărămidă, și fără de care satul secuiesc nu ar arăta așa cum arată.

Odată cu schimbările din modul de viață și de gospodărie tradițional de la țară, tot mai multe șuri sunt abandonate sau demolate. Puțini sunt conștienți de valorile arhitecturale ale șurilor, de măiestria structurilor din lemn, de importanța lor determinantă în imaginea satului, de posibilitățile largi de punerea lor în valoare în condițiile noi. Această publicație dorește să schimbe această stare.

Dorim să venim cu idei și cu soluții viabile pentru refuncționalizarea, renovarea, transformarea, punerea în valoare a șurilor care stau neutilizate.

Vrem să oferim informații utile pentru proprietari și proiectanți, pentru ca la începutul procesului de proiectare să fie cunoscute toate aspectele importante care trebuie considerate la renovarea și/sau transformarea unei șuri. Această publicație se adresează tuturor celor care au un rol în păstrarea sau revitalizarea unei șuri: proprietar, proiectant, constructor, reprezentant al autorităților.